

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

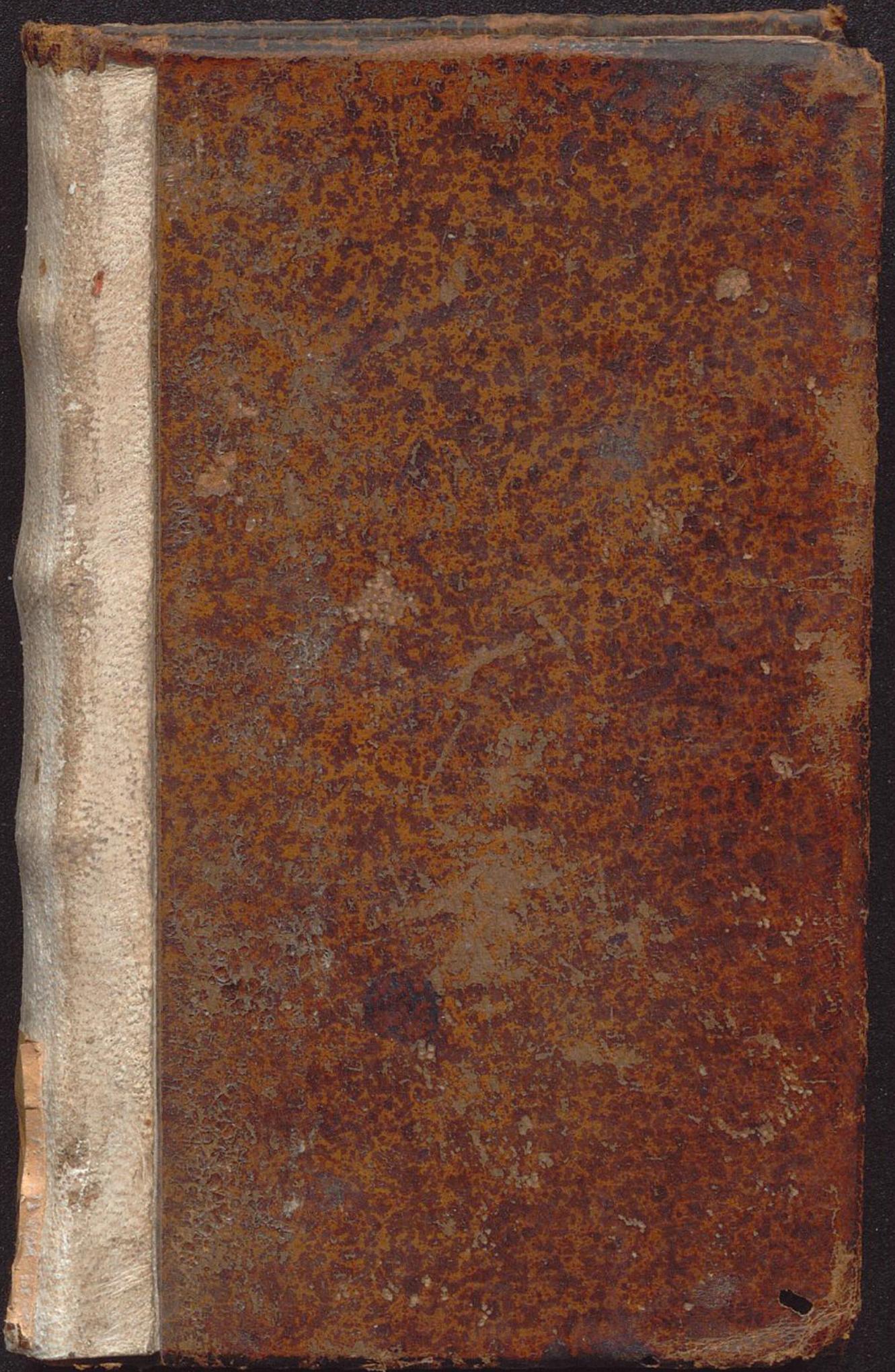
**Legatio Marchionis Lavardini Romam, Ejusquè Cum
Romano Pontifice Innocentio Undecimo Dissidium**

Sfondrati, Celestino

[S.l.], 1688

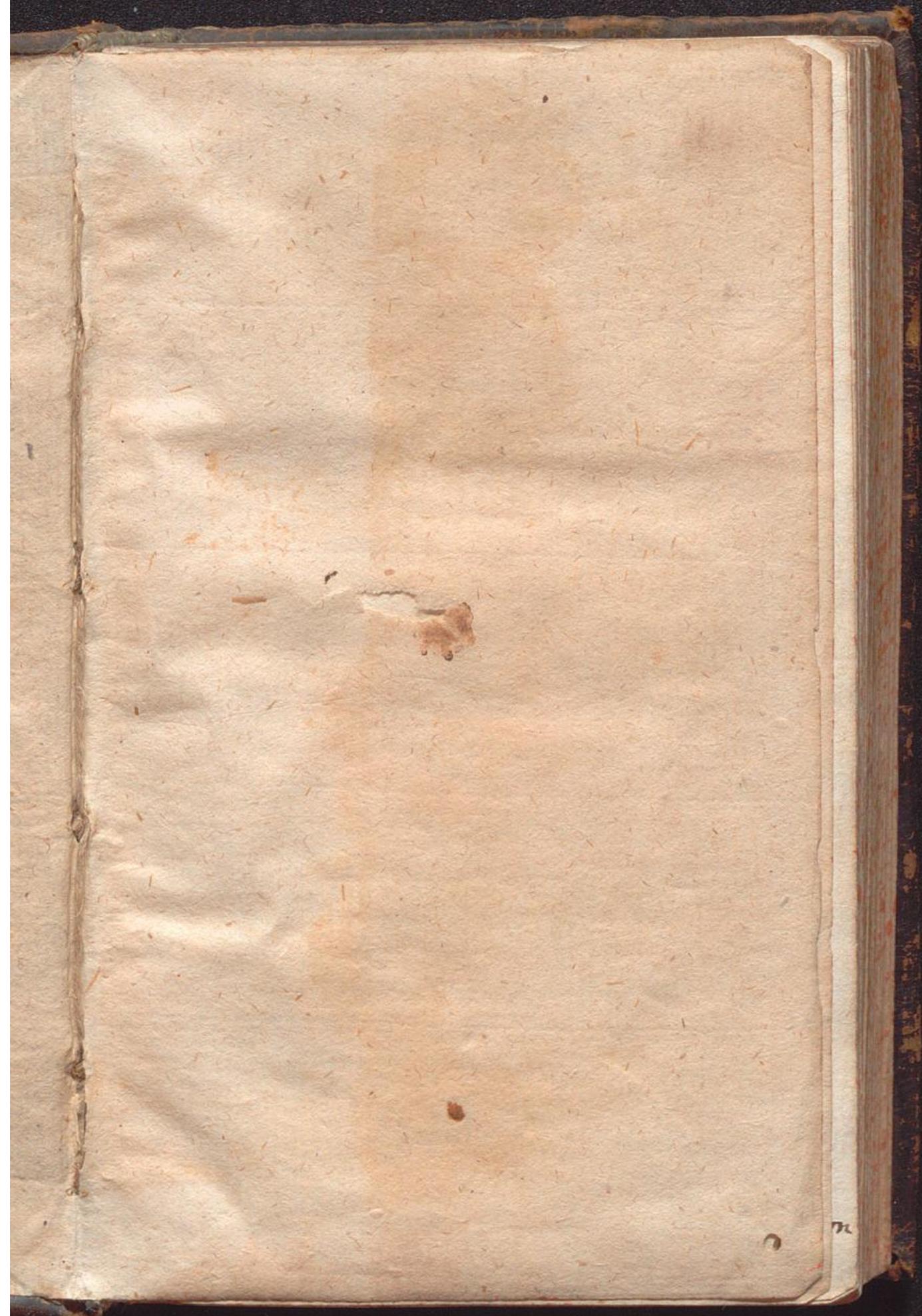

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62944](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62944)

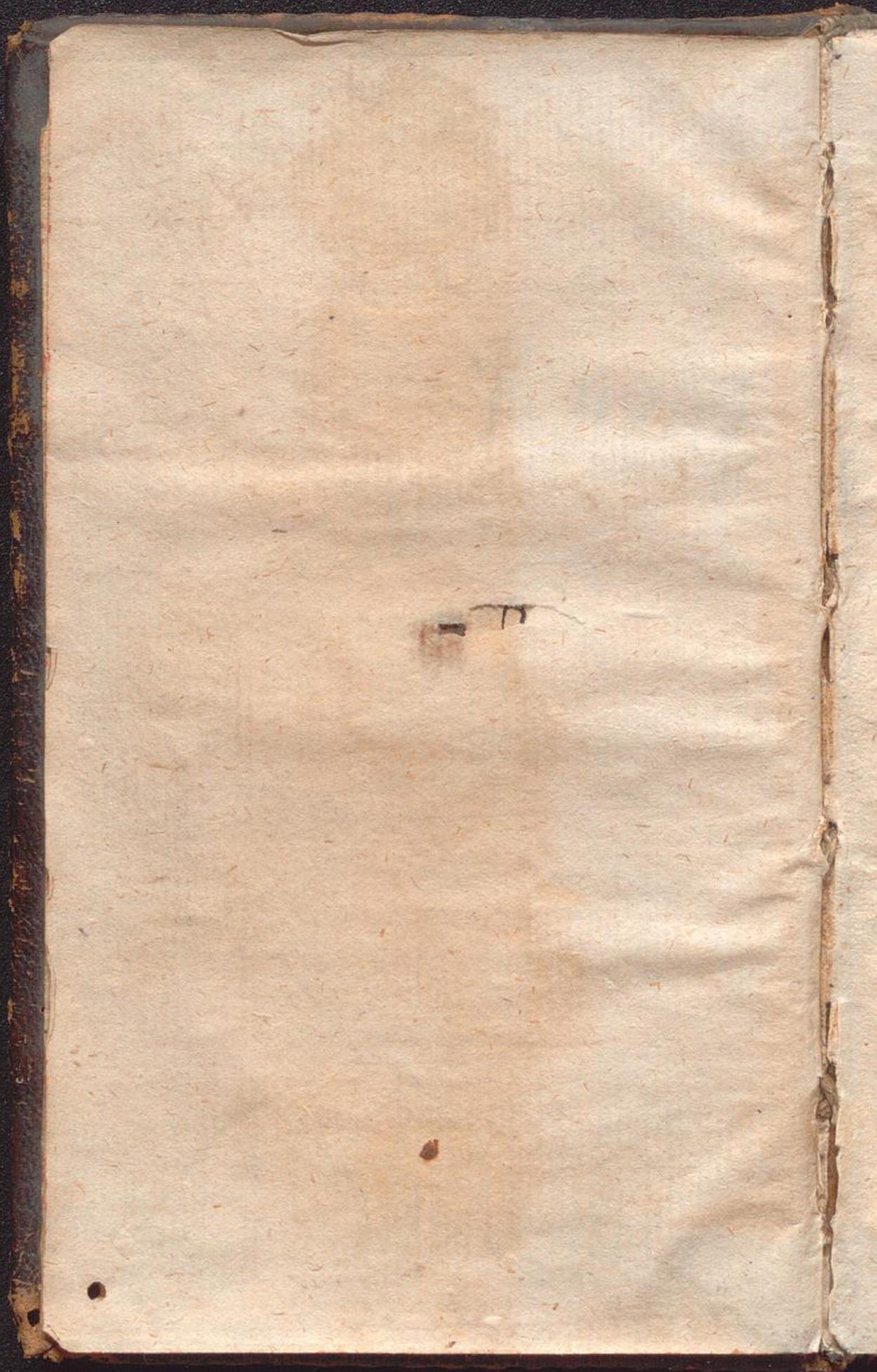

Th. 4807.

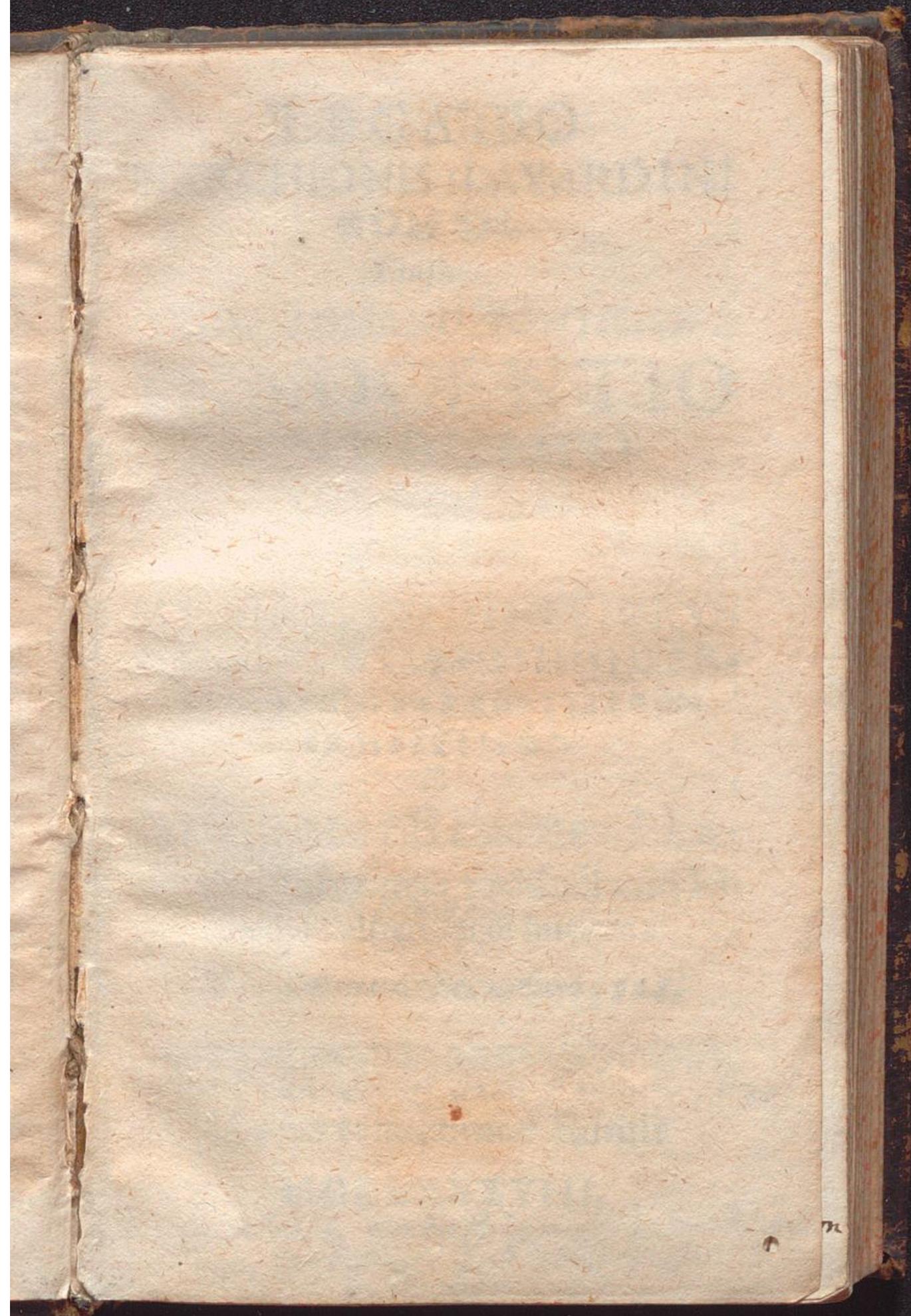
M. 1.
6

72

III

72

LIBRARIUS

MARCIUS IAVARDINI

ROMA

1688

IN ROMANO FORNICE

LIBRARIUS

ROMA

LIBRARIUS

1688

DE LIBRE ORIGINI, PRO-

GRESSU ET ABUSU QUAR-

UM LIBRARIUM

LIBRARIUS

1688

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LIBRARIUS

LEGATIO
MARCHIONIS LAVARDINI
ROMAM,
Ejusquè
CUM ROMANO PONTIFICE
INNOCENTIO
UNDECIMO
DISSIDIUM.

Ubi agitur
DE JURE, ORIGINE, PRO-
GRESSU, ET ABUSU QUAR-
TERIORUM FRANCHITIARUM
SEU ASYLI, &c.

Et
Refutantur Rationes à La-
vardini Advocato productæ, in Li-
bello Gallico, cujus initium:

Si L' Auteur, &c. Anno 1688.

Collegii Socii Irv Paderb. 1690.
Anno recuperatæ Salutis

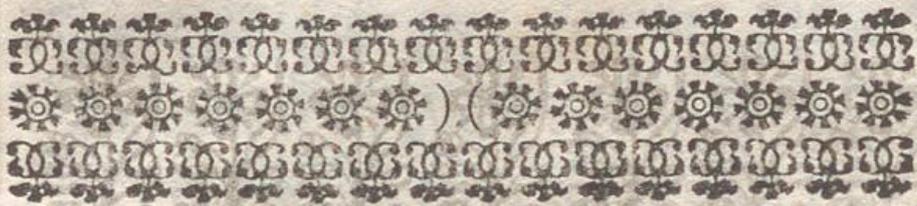
MDCLXXXVIII.
*authore Celestino Sfondrati quon-
dam professore Salisburgensi, nunc
abbate S. Galli.*

PRÆMONITIO.

Monemus, ne quisquam religioni ducat lectionem hujus libri, quamvis non præ se ferat nomen Auctoris, Typographi, Loci aut Ordinarij approbantis. Verè namquè in lucem prodit Superiorum permisso, & cum facultatibus requisitis. Oportuit tamen ea nomina taceri ob rationabilem causam.

AD LECTOREM.

Nondum calamum posueram,
 quando nova scribendi cau-
 sa se offert ex militari Mar-
 chionis Lavardini Oratoris Gallici
 Romam ingressu, quo non urbem
 tantum, sed Europam omnem no-
 vo exemplo, inusitatoquè concussit.
 Hactenus Principum Legatos, quippe
 pacis administratos Mercurio similes
 vidimus; hodie Martem induerunt,
 armatosquè se ostentant, caduceo in
 gladios mutato. Erit ergo, quem
 cupido incessat causas, modumquè rei
 perdiscendi, quæ omnium oculos per-
 strinxit; & posteritas quoquè gra-
 tiam habebit, tam nova & grande

fericulum minantia ingenuè nar-
 ranti, nam hæc causa scribendi mihi
 fuit; cùm enim præviderem pro par-
 tium studijs calamo pugnatum iri,
 ego, qui veritati unicè me addixi,
 nec ab alio gratiam expecto, statui
 arenam occupare, & candidâ, libe-
 rag, affectibus narratione, trophæum
 veritati figere. Video Galliam Ro-
 mamquè collidi, maximum videlicet
 Regum, cum maximo Pontificum;
 istum innocentiam tutum, illum poten-
 tiam, fortunaquè suâ nixum: utri vi-
 ctoria cedit, incertum mortalibus, &
 in arcana Divinitatis repositum; nec
 enim semper aut potentior causa, aut
 melior vicit. Ego, si ex votis decidi-
 res possit, pacem utrinquè optave-
 rim. Caterùm utcunquè id cadat,
 narrandi, quàm augurandi peritior
 rem totam à suis principijs evolvam

Vide

Video quidem jam aliorum calamis
hoc argumentum libatum esse, ac præ-
sertim nuper à scriptione, quâ Pontifi-
cis Innocencij XI. Bulla contra Lavar-
dini Apologiam defenditur, Italico
sermone, idque tam facundè, solide-
que, ut nihil habuerint Adversarij,
quod responderent, contenti solum
silentio ac pudore cladem fateri. Pro-
diit quoque alia scriptio (a) Gallico
sermone, quâ Talona Regij Advocati
Declamatio, injurijs plena, egregiè
refutatur. Ego ne quid supersit veri-
tati noxium, Libellum Galli cujusdam
anonymi convincere aggredior, quo
Lavardini Apologiam sustentat, in-
ani consilio, si clamores excipias, Tar-
tarorum videlicet more, quibus

A 3

stre-

(a) Titulus libelli Gallici est: Refuta-
tion d' un libelle Italien, &c. &c.
Anno 1688.

*strepitus pro pugna est. Et tamen
 quia multis abundat, quæ aut lenoci-
 nio Gallici sermonis, aut specie verita-
 tis incautos fallant, confutandum su-
 scipi. Quod si aliquis opponat mihi,
 nihil mea interesse, quid Romam in-
 ter, Galliamquè agitetur, nec mea-
 rum esse partium, hoc certamen diri-
 mere? confestim respondebo, quod
 olim, inq; simili causa ex silvis suis
 respondit Hieronymus: (a) Canes
 latrant pro Dominis; tu non vis
 me latrare pro Christo? mori pos-
 sum, tacere non possum. Sed
 age rem ipsam aggredia-
 mur.*

DE

(a) *S. Hieron. l. 3. contra Rufin.*

DE JURE, ORIGINE,
Progressu & abusu Quarterio-
rum Franchitiarum seu
Asyli, &c.

SUMMARI A.

1. Legatos Jure Gentium inviolabiles esse, nec subjacere Juri Talionis; non tamen Jure Asyli gaudere.

2. Infiniti ex hac Immunitate abusus Asylorum & Immunitatum (quas Franchitias & Quartierios vocant) Historia Chronologicè, fuseque exponitur, ac validissimè concluditur, hanc Immunitatem à Principum Legatis injustè usurpari, nec unquam à Summis Pontificibus toleratam esse.

3. Innocentij XI. contra Franchitias Edicta, & quas ob causas?

4. Reges omnes Innocentij Diplomati acquiescunt solâ Galliâ reluctante. Ingressus Romam Marchionis Lavardini.

5. Lavardinus Excommunicationem incurrisse declaratur. Pontificis moderatio.

8 De Abusu Franchitiarum

6. Respondetur ad Libellum Anonymi:
& primò ostenditur, nullam Lavardino ab
Innocentio XI. Pontifice Maximo injuri-
am factam.

7. Nihil contra Jura Legatorum actum
esse, cum Pontifex Lavardinum pro Lega-
to non habuit.

8. Romam esse communem Patriam, sed
non ideò Lavardinum aliter à Pontifice ex-
cipiendum fuisse.

9. Magna esse Gallorum in Ecclesiam
Romanam merita, sed non minora Ecclesia
Romane in Gallos.

10. Refelluntur, quae de ignorantia Di-
plomatis Pontificij Gallus enarrat.

11. An Lavardinus sine debita forma
Excommunicationi subjectus fuerit?

12. An verum sit, Reges praesertim Gal-
liae, ejusque Ministros excommunicari non
posse?

13. Cur non ipso Pontificatus sui initio
Asyla, & Immunitates Legatorum Inno-
centius deleverit?

14. An verum sit, Lavardinum verbis
Bulle comprehensum non esse?

15. Nihil

contra Apologiam Lavardini. 5

15. Nihil obstare exemplum Sixti V.

16. An Innocentius ex voto Cardinalium Bullam ediderit?

17. An in causis temporalibus locus sit Excommunicationi? & quid de minis & periculis à Lavardino declamatis?

18. An excusari possint, quæ Romæ Lavardinus commisit?

19. An consultius sit Asyla Ecclesijs adimere, quàm Palatijs Legatorum?

20. An Pontifici Romano scandala adscribi possint à Lavardino narrata?

21. An Lavardinus excusari possit exemplis S. Ludovici, & Philippi Pulchri, quos sprevisse Censuras dicit?

22. Refelluntur, quæ de sacro in Gallijs fœdere Pontifici opponuntur.

23. An verum sit, durius cum Lavardino actum, quàm cum aliorum Principum Legatis læse Majestatis reis?

24. An Pontifex debuerit abstinere Censuris, quia istarum usus sæpè noxius?

25. An verum sit, Cardinalium vota, qui Bullæ subscripserunt, esse subreptitia?

26. An Pontifex Innocentius ex Consilij

pendeat Religiosorum ignorantium, & minorum, ut vocat, Prælatorum?

27. Refelluntur, quæ Lavardini Advocatus pro quatuor Propositionibus narrat.

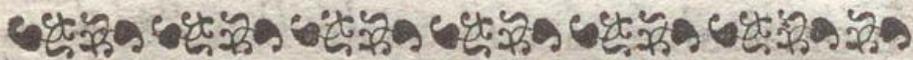
28. An Bulla Pontificia Legatos non liget, quia Personam Regis representant?

29. An Præscriptio Lavardinum juvet?

30. An Pisana conventio?

31. An Pontifex Innocentius malè in Gallos animatus sit?

32. Quo animo Pontificem esse oporteat, si armis Galli experiantur?

I.

PRincipum etiam hostium Legatos immunes sanctosque esse, nec posse injuriis violari res certa est, ac omnium Gentium exemplis usuque recepta; nec aliud magis omnium populorum abominatione ac probro damnatum, quàm Legatos contumeliâ affectisse. Id verò tam notum est, ut rationibus & exemplis etiam Barbarorum super-

mi-
vo-
t.
li-
et?
in
at,
os
ffe
ac
e-
u-
a-
fe-
a-
m
r-
superfedeam. (a) Sed nullibi magis ut Romæ florente Republicâ, Legatorum immunitas valuit, adeò ut etiam seditiosis, & clandestinis consilijs imperium turbantibus parcerent, contenti eos observare, aut finibus proscribere, aut hosti, à quo missi erant, ad pœnam remittere. Unde communior Politicorum sententia est, in Legatos, etiam periculosa molientes, animadverti non posse; alioquin si nulla Legatis impunitas, quàm innoxijs, quid plus illi haberent, quàm reliquum vulgus mortalium? nec unquam ratio & prætextus Principi deesset Legatum persequendi, præsertim quia Legatus Principem repræsentat; Unde quantacunque Legati sit culpa, Principis dignitati nocere non debet, quamdiu hic ratam non habet. Abundantque exempla maximè Romanorum, qui

A 6

nullâ

(a) Vide Grotium de Jure Pacis & Belli. 2. c. 18. & L. si quis ff. de Legation. Joseph. histor. antiq. lib. 15.

nullâ delicti specie, ut Legatum punirent, permoveri poterant, juris Gentium reverentiâ. Insigne hujus rei documentum apud Livium. (a) Tarbuinij Româ proscripti Legatos miserant, qui à Senatu regios thesauros repeterent; prævaluitque sententia, ut omnia redderentur; interim Legati nobilium animos pertentant, corrumpuntquè; & dies condicta, quâ Tarquinij in urbem reciperentur. Conjuratio ad Senatum delata; rei in vincula conjecti, securique percussi. *De Legatis*, inquit Livius, *parum addubitatum est, & quamquam visi sunt commisisse, ut hostium loco haberentur, jus tamen Gentium valuit.* Dion quòque in excerptis Legatorum: *Cum juvenes quidam Legati à Carthagine Romam venissent, ibique contumeliosè quædam fecissent; missi sunt Carthaginem, traditiquè Carthaginensibus, ab his verò nihil ijs nocitum.* Tertio bello Punico Consules cum exercitu in Affricam missi sunt jussique æmulam Imperij solo æquare. Romanos cum

(a) *Liv. l. 2.*

cum classe appullos, Legati Carthaginiensium in castris adeunt, auditoquè Senatùs mandato, plenam doloris, querelæ, indignationis, contumeliæque orationem effundunt, reverentiæ obliti, & insultantibus potiùs quàm rogantibus similes; quibus Consul Censorinus: *Excedite castris incolumes, nam adhuc Legati estis.*

Addit Grotius, ne quidem jure Talionis violari Legatos posse: jus enim Gentium non solum cavet dignitati Legatum mittentis, verùm etiam securitati ipsius Legati (alioquin nemo velit officio fungi, si tutus non sit) & ideò Jure Gentium, non solum cum Principe, verùm etiam cum ejus Legato tacitè contractum, pactumque videtur; sicque non quidem Principi fit injuria, si jure Talionis Legati malè habeantur, sed *ipsis* Legatis, quippe innocentibus, nec culpâ Principum obnoxijis. Non desunt quidem exempla Legati, malè accepti, habitique jure talionis, sed quod flagitium

exemplis vacuum? Planè si meliorum Principum, & Rerumpublicarum exempla confulas, Romanæ præsertim (apud quam summa cura publicæ, inviolatæquè fidei) videbis nihil in Legatos tali licuisse. Narrat Appianus *de Bello Punico*, Romanorum Legatos malè à Carthaginensibus habitos esse, cumquè urgeretur Scipio, ut eodem jure Punici Legati, qui in castris erant, haberentur; respondisse: *Nihil quod Romanorum institutis indignum sit, fieri patiar.* Iidem Pœni à Romanis ingenti clade acceptâ petendæ paci consilia agitant, sed nemo Romam ire ausus, quòd timerent, ne eodem modo eorum Legati acciperentur, quo ipsi Romanos accepissent, injectis Consuli Cornelio Asinæ catenis, solus Anno fiduciâ Romanæ virtutis profectus est; & cum sermonem de finiendo bello cum utroquè Consulibus sereret, eique Tribunus militum diceret, posse illi meritò evenire,

re,

re, quod Cornelio accidisset: (a) Consules Tribuno tacere jussu: *Isto metu, inquit, Anno fides Civitatis nostræ te liberat.* Planè Romana fides eò Imperium provexit, quò Politicorum nostræ ætatis artificia nunquam pervenire, DEO etiam in hostibus suis virtutem amante. Eadem Venetorum Reipublicæ magnanimitas. Selimus II. Marcum Antonium Barbarum Venetorum Legatum custodiæ tradiderat; postea alium Legatum Venetias misit Cypro repetendæ, aut si Senatus abnueret, denuntiando bello. Is cum paria formidaret, magnificè à Venetis responsum: *Non esse morem Reipublicæ, ut Jura Gentium in Legatis violari permetteret.*

Eadem immunitate gaudent comites & vasa Legatorum, unde in antiqua fecialium forma hæc habebantur: *Rex facis ne metu Regium nuntium Populi Romani Quiritum, vasa, comitesque meos?*

(a) *Valerius Maxim. lib. 6. c. 6.*

meos? Frustra enim esset immunitas Legatis data, si à Comitibus, rebusque eorum vis non abesset, sine quibus vita dignitasque Legatorum esse non potest.

Jus Asyli domibus Legatorum, pro omnibus, qui illuc confugiunt, planè juris Gentium non est, nec ullæ Leges de hac re ostendi possunt: imò juri gentium repugnat, delicta reosque impunè ferri, maximo publicæ quietis damno.

(a) Jura Gentium omnibus communia sunt, at tale non est hoc jus Asyli, nam nec Parisijs, nec in alijs quàm plurimis Aulis locum habet; idque etiam Grotius fatetur, & Wicquefort in Tractatu Gallico, quem de Jure Legatorum scripsit. Alioquin major Legatorum Palatijs, quàm ipsis Ecclesijs immunitas esset, in quibus non omnibus flagitijs Asylum patet. Aliæ quòque exceptiones sunt, quibus

(a) *Grotius de Jure Pacis & belli l. 2. c. 18. n. 8. M. de Wicquefort nell' Ambassadeur Sect. 18.*

quibus hæc Legatorum immunitas re-
stringi debet, & quas poftea recenfebi-
mus.

II. Cæterùm, ut fieri amat, hoc im-
munitatis Privilegium infinitis abufibus
corrumpi capit, Romæ præfertim, ubi
tot Afylis apertis, quot Legatorum Pala-
tijs, adjectisque infuper ingentibus urbis
Regionibus, quæ Palatijs adjacent; tota
ferè Roma in Afylum, aramquè impieta-
tis tranfijt, nullum enim tam atrox faci-
nus, cui non arx & fecuritas in aliquo
Legatorum Palatio, aut fi non omnia
scelera Palatium caperet, non in vastis
areis, vicisque Palatio confinibus. Cre-
deres revixiffe Romulum, qui beneficio
Afyli vacuum urbem Latronibus popu-
lavit. Romani Pontifices cùm non
poffent domi fuæ, in ipfaque Regia, &
Metropoli Christianæ Religionis exul-
tantem & impunitam impietatem ferre
ingenti fidelium scandalo, qui videbant
plus Romæ flagitijs licere, quàm alibi
gentium, idque ignaviam Principis
dicerent, connati funt licentiam re-
petitis

petitis edictis coërcere, finemquè abusi-
bus ponere.

Id verò ut se habuerit, altiùs repe-
tendum duxi, basin enim ac fundamen-
tum totius rei complectitur. Obser-
vandum igitur est, Jus Asyli antiquis-
simum esse, & quamvis primò immuni-
tas Asyli quibusdam tantùm Civitatibus,
sacrisquè locis concessa fuerit, unde in
antiquissima Judæorum Republica *Civi-
tates Refugij*, & in Atheniensi *Aram mi-
sericordie* (a) legimus; paulatim tamen,
ut fieri amat, ipsa Immunitas adeò ex-
tendi, proferriquè cæpit, ac in abusum
verti, ut ad quamlibet Cæsarum statuam
Asylum metarentur; nec perditis ho-
minibus ac ultimum supplicium meritis,
promptius remedium eludendæ Justitiæ,
quàm si Cæsaris imaginem amplecteren-
tur; hanc verò scelerati quique in sinu
gestabant, ut præstò esset, quò post
delictum confugerent. Quantum hæc
licentia processerit, eleganter Tacitus de-

ἐλέεθ βωμός. Pausan. in Attic. lib. 1.

describit. (a) *Insidebat*, inquit, *deter-
rimo cuiquè licentia impunè probra, &
invidiam in bonos excitandi, arreptâ Cæ-
saris imagine; libertiquè etiam ac servi
Patrono vel Domino cum voces tum ma-
nus intentarent, ultro metuebantur. Igi-
tur Cælius Cestius Senator differuit: Prin-
cipes quidem instar Deorum esse, sed nequè
à Dijs nisi justas supplicum preces audiri.
Abolitas Leges & funditus versas, ubi
in foro, in Limine Curie ab Annia Ruffina,
quam fraudis damnavisset, probra sibi
& minæ intendantur, neque ipse au-
deas jure experiri ob effigiem Impera-
toris oppositam. Credas Tacitum ho-
diernum Romanæ urbis statum de-
scripsisse, si quod ille de Principis
imagine, tu de Principis Legato di-
cas. Ex hoc more ad statuas con-
fugiendi ortum proverbium: *Statuam
amplecti.* Philostratus de statua Ti-
berij: (b) *Impietatis damnatus qui-
dam**

(a) Tacitus in *Annal.* l. 3.

(b) Philostr. l. 1.

dam fuit, quòd servum suum verberasset, qui drachmam argenteam Tiberij imagine signatam habuisset. Sæpe à Senatu, ac Cæsaribus (a) Romæ laboratum est, ut hanc corruptelam delerent, extantque adhuc Principum Leges, hujus testes licentiæ, & edicta quòque pœnis armata. Nam primò causa illius, qui ad statuam confugerat, statim à Judicibus examinabatur, si noxium reperissent, duplici pœnâ castigabant, & quòd deliquisset, & quòd statuam profanasset scelerato amplexu, ac velut criminum protectricem. Id ex Tacito patet, aliisque locis ad marginem supra notatis. Deinde invalescente abusu, non tantùm Principum statuæ, verùm etiam ipsa Deorum templa criminosis sublata, adeòque Auctoribus Senatûs Consulto decretum fuerit, totâ Græciâ novem tantùm Delubris jus Asyli permittendum esse.

Quod

V. L. 1. C. de his, qui ad statuam Pr.
conf. l. 8. ff. de var. & extraordi.
crim. l. 28. ff. d. pœnit. & c.

Quod si tanta cura fuit Idolorum cultoribus hoc malo urbem liberandi, quanta Pontificibus esse debuit, quibus necessitas incumbit efficiendi, ut Roma non solum innocens sit, sed etiam sancta? Distinguaui per annos, quid in hac re singuli Pontificum effecerint, ut tanto clarius constet, quam recens sit abusus magis quam privilegium, quod Gallici Oratores tanto conatu, tantaque offensione Orbis Christiani sibi usurpare contendunt.

Anno ergo *MCCCLX.* electus est Urbanus V. quo tempore Cardinales jus Asyli usurpabant; at Urbanus penitus sustulit: id ei Petrarcha his verbis gratulatur: *Audiebam te licentiam pestilentem salubri falce rigoris aequissimi praecidisse, illam dico, quae scelestos homines gravissimis facinoribus perpetratis ad Cardinalium domos fugere solitos Legum modis, ac digno supplicio eximebat.* Ubi adverte, Urbani tempestate hunc abusum solis Cardinalium aedibus conclusum, Legatisque Principum ignotum fuisse; neque

nequè enim istos Petrarcha sileret, & ad solos Cardinales abusum restringeret, si soli non essent.

Anno MDLII. Julius III. publico edicto omnibus Baronibus, Comitibus, Domicellis, Principum Oratoribus, Episcopis, Archiepiscopis, Cardinalibus severè prohibet, ne jus Asylis aut Franchitiarum usurpare audeant, declaratquè læsæ Majestatis reos, qui Justitiæ ministris, ne illorum Palatia, plateasquè adjacentes ingredientes, resistere audeant, ac insuper abominandum ac detestabilem abusum vocat. Ubi advertite ex hoc Julij Diplomate constare Asylum & immunitatem localem, non fuisse eo tempore habitam, agnitamquè pro jure Regijs Legatis debito, sed pro injustissima potentiorum invasione: si enim jus aut privilegium esset Legatorum, non Comites, non Barones, non Episcopi, & Cardinales eouterentur, & tamen æquè isti ac Regij Legati illud sibi vendicabant. Et qui posset à Julio res *abominanda & detestabilis*

bilis vocari, si jus, aut privilegium esset? nec ullus aut Principum, aut Legatorum de injuria conquestus est, aut Diplomati adversatus; quod manifesto argumento est, non habuisse illos pro jure aut privilegio Legatis debito, alioquin si jura & privilegia sua violari crederent, nunquam id ferrent, aut saltem non filerent. Præsertim cum Julius ipso anno vulgati Diplomatis cum Henrico Galliaë Rege pacem inivisset; quis verò credat voluisse recentem pacem turbare, violatis Galliaë Legatis, eorumque privilegijs? Illud quoque pro Julij, aliorumque Pontificum Diplomatis diligenter notandum est, in præfati Julij III. Pij IV. Gregorij XIII. & Sixiti V. Bullis non reperi vocem *Quarteriorum*, sed tantum *Franchitiarum*: Illa enim magis exprimit novellum jus Asyli, quod à paucis annis Legati usurpârunt, quodque pro Legatorum arbitrio plures plateas, ædesque complectitur, ex quibus facile parvam aliquam Civitatem componas.

Anno

Anno *M D L X I*. octo videlicet annis post Julij Diploma, aliud à Pio I V. in eandem sententiam vulgatum est, quo omnibus Cardinalibus, Oratoribus ac Magnatibus Romana urbis prohibetur, ne *Asylum* aut receptaculum delinquentibus præbeant, nevé ades suas, aut alia quacunque loca Franchitias appellare audeant. Appellatque hunc Franchitiarum abusum rem pessimi atque perniciosi exempli, enormem & detestandam. Ubi iterum observa, fuisse hoc *Asylum* non à solis Principum Legatis tanquam jus aut privilegium proprium, sed passim à potentioribus, ut in rapto fieri solet, occupatum. In eodem Diplomate Pius testatur hanc ipsam immunitatem seu Franchitiam non ab ipsis Cardinalibus aut Oratoribus, utpote modestis & *Justitia* cultoribus, sed plerumque ipsorum familiarum culpa & facto processisse. Non ergo hoc jus fuit aut privilegium (id enim primò, præcipueque Dominis competeret) sed famulantium usurpatio & violentia. Neque hinc quoque ulla Legatorum querela aut indignatio

dignatio legitur, quasi injuriam pate-
rentur. Idem Pius *Anno MDLXV.*
graviter contra aliquorum Cardina-
lium, Magnatumque licentiam in Con-
sistorio invectus est, reos suis ædibus re-
ceptantium: protestans, id nupero Di-
plomati suo adversari, seque omissis le-
gibus, edictisque jam tandem ad facta &
pœnas processurum.

Anno MDLXXIII. hoc est duode-
cim annis post Pij edictum, Gregorius
XIII. Julij & Pij Edicta, pœnasque con-
firmat, & Franchitias non à solis *Princi-
pum Oratoribus*, sed primo loco à *Pri-
matibus*, & Cardinalibus, ac deinde à
Principum Oratoribus usurpatas esse te-
statur, non ergo hoc Legatorum privi-
legium fuit, sed Cardinalium & Præpo-
tentium usurpatio, quos Legati imitati
sunt æmulatione auctoritatis, atque, ut
aut fieri solet, exemplo in alios aliosque
grassante.

Anno MDLXXXV. Sixtus V. simili
omnino Constitutione Franchitias seu
jus Asylis persecutus est, declaravitque

B

prio-

priorum Pontificum Bullas, pœnasque
 inflictas non tantùm comminatoria
 fuisse; quique illas transgredere-
 non solùm ficto, sed vero Majestati
 delicto obstrictum iri. Post Sixti Di-
 ploma usque ad Urbanum VIII. non
 extant aliæ de hac re Pontificum Consti-
 tutiones; nam cum lex justa esset,
 Sixtus in ijs præsertim, quæ ad Justitiam
 quietemque publicam pertinent, nemi-
 ni parceret, nullo plebejorum aut Ma-
 gnatum discrimine; credi omninò de-
 bet Jus hoc Asyli penitùs profligatum
 esse. Sanè Trajanus Boccalinus (a) in
 suis ad Tacitum Commentarijs (vixit
 Boccalinus sub Paulo V. quindecim cir-
 citer annos post obitum Sixti) testatur
 post tempora Gregorij XIII. quando non
 Cardinales tantùm, Magnatesquè, se-
 ferè nobilium quilibet jus Asyli sibi vendi-
 cabat, hunc abusum ita sublatum esse,
 Domui Dei plena securitas redderetur,
 scelerati ubiquè ac nullâ locorum excepti-

(a) Boccalinus Commentarijs in Tacitum
 lib. 3. fol. 219.

ne punirentur. Ubi observa, abufum hunc Afyli ex nullo jure Legatorum proveniffe; fed ex promifcua Magnatum ac nobilium licentia. Haud equidem ignora, etiam post Sixti Conftitutionem hujus mali fcintillas aliquas micuiffe reis in Magnatum Palatijs impunitatem quarentibus; fed non ideò securi erant, quippe Miniſtri Juſtitia omnes vias, areasque Legatorum Palatijs contiguas percurrebant, nullo obſistere & repugnare aufo; Idque ex publicis monumentis & tabularijs conſtat, in quibus quàm plurima hujus rei exempla occurrunt.

Anno MDCXXVI. Cùm iterum aliqua hujus abuſus reliquia glifcere inciperent, Urbanus VIII. Julij, aliorumque Pontificum conſtitutiones renovat, additâ etiam pro qualitate delicti poenâ mortis, in omnes quoque Juſtitia effugiendâ cauſâ in Baronum, Cardinalium, aut Legatorum ædes ſe reciperent, eorumque nomen invocarent. Repetitum fuit hoc edictum Urbani à Romanæ

urbis Governatore Racagna anno 1634. Pontifice id ipsum per Chirographum urgente.

Anno MDCXLIII. sub eodem Urbano ingenti dissidio inter Hispanicum Oratorem Marchionem (a) de los Velos, & Lamecensem (b) Episcopum Lusitaniæ Legatum exorto, totâ nocte Hispanici, Gallicique Oratoris (quem se Episcopus receperat) Palatia militaribus manipulis, excubiisque observata sunt. Imò Hispanico Oratore ad ædes Cardinalis Albernozj devectorum consultandi causâ, alia militum Centuria, custodiendo Palatio Cardinalis à Pontifice missa: nec tamen ulli Legatorum in mentem venit, quamvis Palatia sua militaribus custodijs obseptâ viderent, ut de violata Legatorum immunitate conqueri auderent.

Anno MDCXLIX. Innocentio X. Pontifice, cùm duo (c) sicarij per hor-

(a) *Marchese de los Velos.*

(b) *Monsig. Vescovo di Lamego.*

(c) *Balli de Valences.*

tos Quirinales totidem nobiles Neapolitanos interemiffent, peractoq; homicidio Oratoris Gallici Palatio fe abdidiffent; immiffi continuò cum militum Centuria fatellites, ingreffique Palatium ficarios ad fupplicium eduxere, Gallico Legato ne verbo quidem aufo repugnare. Denique non tantum ex quàm plurimis exemplis, actisque & Protocollis, ac Tabulariis publicis; fed etiam totius Romæ testimonio certum, notoriumque est, fub Urbani & Innocentij longis Pontificatibus liberum fuisse Iuftitiæ cursum, nulloque immunitatis aut Afyli prætextu impeditum; imò fub ipsius Alexandri VII. initiis, quid hæc Legatorum immunitas & Afylum, feu Franchitiæ effent, Romæ ignoratum est.

Anno MDCLV. Sueciæ Regina ingenti magnificentiâ Romæ excepta, ac omnibus regiis honoribus culta cum Palatium Farnesium, quo postea Galliæ Legati usi sunt, ad habitandum delegiffet; nunquam de hoc Afylo aut immunitate postulanda cogitavit, quamvis Regina

esset, nec etiam anno 1659. quando Romam reversa est. Licet postea anno 1668. tertio Romam delata, cum videret hanc immunitatem à Legatis prætendi, ipsa quoque eodem jure frui voluerit.

Anno MDCLXIV. Conventio Pisana inter Pontificem Maximum Alexandrum VII. & Regem Christianissimum Ludovicum XIV. inita est, litesq; utrinque compositæ, quæ ob violatam (a) Ducis Crequij Gallici Legati personam insolentiâ Corsicæ militiæ magna Italia mala minabantur, & quamvis ea conventio non admodum læta fuerit Apostolicæ Sedi, in ea tamen maximè, clarèquè eluxit, quantum Galliæ Legati ab ea immunitate, ac jure seu privilegio Asyli abfuerint, quod modò minaciter, impenseque postulatur. Cum enim Gallia Legatus injuriam à Corsis acceptam vehementer amplificaret, eamq; reparari enixissimè peteret, inter alios pacis articulos à Principe Matthia fratre magni Etruriæ Ducis Romam transmissos

etiam

(a) *Duca di Crequi.*

Ro- etiam fuit: Ut ad majorem Gallici Lega-
568. tifecuritatem, non amplius Apparitoribus
nand seu satellitibus, militibusque licentia per-
ipfa mitteretur Farnesiam plateam (in qua
Legatiædes) obeundi. Ad quem arti-
o Pi- culum (uti ex Tabularijs & documen-
xan- tis Statûs secretariæ constat) nomine
num Pontificis responsum est: Non posse in
trin- hanc conditionem nullâ ratione consentiri;
(a) curaturum tamen Pontificem tam Gallico
nam Legato quàm ejus palatio, familiæque eam
talia observantiam, cultumque exhiberi, quem
con- in alijs Principum aulis mos fit Legatis præ-
Apo- stari. In quem locum Auctor Historiæ
lare- super hoc argumento Typis vulgatæ
ab ea hunc Commentarium scripsit: Platea,
Asyli areæque Farnesia immunitatem quod atti-
im- net; non potuit illa à Pontifice cedi; quid
callia enim id aliud esset, quàm Pontificem Do-
n ve- minium ac Jurisdictionem abdicare, &
arar illius Urbis partis & quàm plurimum loco-
arti- rum, quæ ab alijs Legatis Romæ obtinen-
ragn- tur, quasquæ exemplo Gallici Legati æquè
os is exemptas, immunesquæ ac Pontifici ab-
etian- str-

fractas omnes Legati velint? (a) Hæc Responsio tam æqua visa est Gallia Legato, ut postulatis abisteret, contentus in colloquio de hac re habito cum Raspono Alexandri Plenipotentiariorum. Ut deinceps curaret Pontifex debitam venerationem Gallia Legatis exhiberi, idque ut fieret, eas cantelas adhiberet, quæ alijs Legatis ac præsertim Nuntijs Apostolicis adhiberi solent. Et in articulo 9. Pisana Compositionis inter Rasponum & Bourlemontium Pontificium, Regiumque Plenipotentiariorum nullâ Franchitiarum Asylivè mentione, ita demùm conventum est: (b) Serio enixeque Pontifex Maximus Ministris suis imperabit, ut Gallia Legatos eâ veneratione ac honore prosequantur, quæ illis debetur, qui tanti Regis, Ecclesiæq; Primogeniti, tamque à Summo Pontifice amati, cultique personam sustinent.

Aliquot menses post Pisanam Conventionem
 (a) Monsig. Rasponi Anno 1663. die 3. Junij. (b) Monsig. Rasponi M. Bourlemont Anno 1664.

ventionem Dux Crequius Romam repetiit, nihilquè ab eo tentatum (breui videlicet tempore, quo Romæ hæsit) ut videri posset immunitatem, Afylumquè prætere tam ardentè ab illo priùs expetitum, tamquè ab Alexandro conftanter negatum. Patet ergo ex his omnibus, quæ in Pisana Conuentione ac etiam post illam contigère, nunquam jus Afyli & Franchitiarum ad principum Legatos pertinuiſſe; nec enim Gallus inter alias conditiones Pontifici propofitas hoc jus peteret, ſi jam haberet. Ille quoque loquendi modus, quo Crequius uſus eſt, videlicet: *Ut deinceps ad maiorem Legatorum ſecuritatem non ampliùs permittantur Miniſtri iuſtitie Farnesiam plateam percurrere.* His, inquam, verbis apertè Gallus confitetur noui aliquid à ſe peti, & hæcenus Legatis inconceſſum. Ipſe quoque Pontifex Alexander, quamvis neceſſitate adactus duriffimis conditionibus annuiſſet, nec tamen induci potuerit, ut Afylo conſentiret, omninò palàm fecit, hoc jus ad Legatos

B 5 non

non pertinere; quî enim Gallis negaret debita & necessaria, qui pejorum metu tam multa concesserat indebita, nec necessaria? sed & Crequius Galliæ Legatus, quando nullam ampliùs Asyli mentionem fecit, acquievitque neganti Pontifici, ac dum Romam reversus est, nullam ampliùs hujus privilegij curam aut desiderium præ se tulit, planè ostendit, illud Legatis non deberi; alioquin si deberetur, nunquam ferret se illo privari, præsertim Rege jam armato, & Pontifice belli avertendi causâ in omnia pronò. Crequio Duci Legatione Gallicâ abeunti Dux (a) Chaulnes successit. Hic equidem aliqua molitus est, quibus hoc jus Asyli vindicare videbatur, sed Pontifice non solùm invito & repugnante, verùm etiam liberrimè omniq; loco ac etiam in vicinia Palatij Farnesij (ubi Chaulnes morabatur) Justitiam, ut postea dicitur, administrante.

Anno MDCLXVII. Clemens IX. Pontificatum adeptus est. Hic mitissimis

(a) *Duca di Chaulnes.*

mis licet moribus, ac in Galliam præsertim indulgentissimis; nunquam tamen passus est à Principum Legatis Asylum aut Franchitias occupari, idque Romæ notorium est: constatq; ex Tabulariis & Protocolis eo tempore scriptis, in Caupona ad Gallum Farnesio palatio vicina (quam Galliæ Legatus de Chaulnes incolebat) in delinquentes animadversum esse. Non ergo sub Clementis IX. Pontificatu hoc jure Asyli & immunitatum Legati gaudebant.

Anno MDCLXX. Clemens X. in Pontificem delectus est, & hoc præsertim tempore abusus Franchitiarum apud Legatos invaluit. Hi enim non contenti hanc immunitatem & Asylum sibi arrogare, eo quoque omnes domesticos, Familiares, Opificesquè potiri volebant, quotquot Legatorum insignia, quamvis ab istorum palatiis remotissimi ædibus suis præferrent. Deinde non tantùm cum Romam primùm inveherentur, sed toto tempore, quo illic morabantur; haud permissum Telonariis accedere,

suoque officio fungi, magno Domesticorum lucro, sed ingenti Camerae Apostolicae damno: & quamvis Pontifex, mansuetudinis Sacerdotalis memor, vi peccatisque abstineret, semper tamen & Romae, & in Principum aulis contra hos abusus declamatum est, adeo, ut nulli legitimae possessioni aut praescriptioni locus esse potuerit, quippe invito semper Domino, & juri, dominioque suo nunquam cedente; non ergo haec praescriptio dici potuit, sed usurpatio, quae nunquam legitimum titulum parit, alioquin & latrocinia defendi possent, & quidquid vi aut potentia a debilibus extorquetur. Crediderim ego, his Legatorum conatibus ansam dedisse simultates, quas cum Cardinali Alterio exercebant ob novum edictum, quo Legati vectigalibus subdebantur; resque eò processit, ut obducta catena tormentis pulvere, plumboque oneratis, auctisque militum excubiis Portae Quirinales observarentur.

Hac,

Hâc, inquam, occasione crediderim, Gallum, Hispanum, Venetum, Casareumq; Legatos (qui in communi causa velut ex condicto, unitimq; agebant) de usurpandis, proferendisquè Asyris cogitasse. En Æram, annumq; natalitium istius tam recentis abusus, & quem tamen Lavardinus tam vetustum de prædicat, ut saltem antiquitate venerabilem reddat. Quanquam ne illo quidem anno dici potest fuisse natus, cum, ut supra monui, nec possessio, nec præscriptio nascatur, quando & quoties Dominus reclamât.

In hoc rerum statu Anno videlicet *MDCLXXVI.* Pontificatum inijt Innocentius IX. Prima hujus Pontificis cura illa fuit, ut corruptelas Asyli profligaret, utque tanto malo suaviùs mederetur, minoriquè dolore, non cum Legatis, sed cum Principibus, qui illos miserant, res peragi cœpta. Istis, quàm ingentia, & quàm multa essent mala, quæ ex hujusmodi immunitatibus provenirent, efficaciter demonstratum, ac præsertim

Christianissimo Regi per Varesium (a) Pontificis Nuntium. Hic enim, ut ex epistolis liquet, quas Romam de hoc argumento dedit, sæpè multumquè cum Pompona, ipsoq; Rege locutus est, evicitquè validissimis rationibus, ut sæpè per Pomponam pollicitus Rex fuerit, se in hac causa non minùs Pontifici, quàm alios Reges gratificaturum, nec inter istos se ultimum fore. Idemq; postea Varesio Nuntio Rex ipse repetiit. Regius quoq; Confessarius Pater la Chaise Varesij rationibus se victum professus est, addiditquè, Patrem Olivam Societatis Generalem, cùm sibi de hoc argumento scripsisset, falsum esse: *Recordari se, hunc Immunitatis abusum à paucis annis cepisse.* Hæc Regij Confessarij tam ingenua contestatio tantò pluris esse debuit, quantum ab eo profecta, qui Principis conscientiam moderabatur, & cujus partes erant non monere tantùm, sed etiam vetare, quidquid animam Principis perdere posset. Quis jam non crederet,

(a) *Monsig. Varesi Sig. de Pompona.*

deret, securum esse Pontificem tot Regiis promissis? & tamen mutavit aula; rescriptitque Vareseus, proposuisse Regem Immunitatem tueri, & hanc inter jura reponere Galliaë debita, longisque retrò annis possessa. Creditur hanc mutationem Romæ ab Estreo Duce provenisse, cui non pauca emolumenta à delinquentium patrocínio.

Evenit intereà, Apparitorem, qui ex loco haud procul Româ redierat, in platea Farnesia ab Estreo Legato detineri. Id causam Pontifici dedit, regias aures iterùm pulsandi, edicendique Cardinali Rospiglioso, qui pro Estreo postulabat: *Se quidem metu pejorum connivere, nunquam tamen Legatos deinceps admissurum, nisi injustissimo hoc Immunitatum jure decederent.* Effecitque ut dixerat, Barbaro Venetâ legatione abundi Zenus successerat, & Apparitores Justitiæ ab ejusdem Legati familiaribus malè accepti fuerant, cum propè S. Marci palatium observati essent; continuò edictum pependit, quo percussores mortis

tis

tis damnabantur, & spes omnis Legato
adempta visendi Pontificem, sicque Ro-
mâ abscessit, deletumquè ejus loci Asy-
lum, nec alius à Republica suffectus Legati
dignitate.

Anno MDCLXXVII. Edictum Ro-
mæ vulgatum, quo ijs vita & bona adem-
pta, quippe læsæ Majestatis reis, qui ad
hujusmodi Asyla perfugerent. Id postea
edictum *Anno 1680.* repetitum est, sed
multò quàm ante severius.

Anno MDCLXXIX. Cum Romæ
innotuisset Legatum Parisiis venturum;
per Abbatem Laurum (nam Legatus
Varesius jam mortem obierat) Regiis
Ministris Pomponæ videlicet Colberto-
què ærarii Præfecto, ac postea ejus fratri
Colberto Crosii Secretario Statûs nomi-
ne Pontificis insinuatum est, nunquam
ab hoc Legatum admissum iri, qui non
priùs Asylo ac immunitatibus cederet in-
justè occupatis; additæque à Lauro invi-
ctæ rationes, sed nihil in aula promotum.

Anno MDCLXXX. Dux Radzivi-
lius, quanquam Polonici Regni præci-
puus,

puus, Regiusque Cognatus ac Legatus
extraordinarius, & eo comitatu in vectus,
quo principem decebat tot partibus in-
signem, non tantum Asylo cessit, eoque
nunquam ex Regis sui imperio uti voluit,
verum etiam res & impedimenta visita-
ri à publicanis permisit, nullo tamen aut
suo aut Regis dedecore; quis enim dede-
cus dicat, aliena non rapere, & sacrilegio
abstinere?

Anno MDCLXXXIII. disceden-
te Carpio (a) Marchione ad ineundam
Neapolitani Regni Præfecturam, mox
vicum plateamque Hispanicam & Palatij
viciniam satellites percursarunt, nec ces-
satum novo Hispaniæ Legato Marchio-
ne Cocogliudo: nam non prius hunc
Pontifex pro Legato agnovit, quam pro-
fessus esset, se ex Regis sui imperio Asylo
cessurum.

Anno MDCLXXXVI. Romam ad-
venit Comes de Castelmaine extraordi-
narius Angliæ Regis Legatus, nec alia
optatior

(a) *Marchese del Carpio.*

optatior Legatio, aut majori gaudio Pontificis animum impletura; nam à centum retrò annis nullus ex Britannia Legatus, quippe & rebelli, & persecutrice Pontificis. Jam Rex ipse Romanis genibus adolvebatur, quid posset gratius evenire Pontifici? & tamen maluit hoc etiam gaudio fraudari, quàm aliquid committere indignum Pontificis Majestate ac Justitiæ adversum. Indictum ergo Angliæ Legato, nisi Asylo renuntiaret, recipi à Romano Pontifice non posse. Renuntiavit Legatus, ac etiam res suas observari à publicanis permisit, nullo Regis dedecore, quippe spontè & justa cedentis, cùm nihil aliud à pontifice peteretur, quàm ut Regij Legati Romæ eodem jure, quo in aliis principum aulis haberentur. Planè hac in causa non potuit major esse aut Religio Anglici Regis, aut constantia & rectitudo Romani pontificis. Quid enim Anglus petere non poterat in præmium reductæ Religionis jam centum & ultrà annos Angliâ proscriptæ? aut quid majus vereri

retri Pontifex, quàm eum offendi, è cujus manu, arbitrioq; Religio pendebat? & tamen neque istum tam grandis metus, neque illum tam grande meritum ad dexteram, sinistramve permovit. Omnino fateri oportet fuisse hanc actionem magno Rege, Maximoq; pontifice dignam, & parem heroicis illis, antiquisq; facinoribus, quæ tantoperè in historiis decantantur. Non credidit Innocentius lucrum tam grandis Regni totq; animarum DEO probatum iri, si turpi coniventiâ, ac modis pontifice indignis pararentur: quomodo enim turpia & indigna placere possint tam magno, tam generoso & indolis infinitè nobilis, honestæque? num ergo Omnipotentia Deum defecit, ut Regna animasq; lucrari non possit, veramq; Religionem Anglis persuadere, nisi adulatione & artificijs non Deo tantùm, sed quovis honesto senatore indignis? *Agat Pontifex, quæ non decent, ut Deus Angliâ potiatur.* Miserum Deum! si opus habet tam sordidis consiliis, suaq; Majestate indignis! imò
pereat

pereat potiùs Anglia, quàm ut pontifex se ad indecora & inhonesta demittat. Quid faciunt in Coelis tot Legiones Angelorum, si Religio florere non potest nisi humanis flagitiis? Eadem Jobo, quæ Innocentio mens fuit, quando dicebat:

(a) *Nunquid indiget Deus mendacio vestro, ut pro illo loquamini dolos?* Et Apostolo:

(b) *Non sunt facienda mala, ut eveniant bona.* Et quid sanctos & Apostolos loquor?

Ipsi quoq; Ethnici hanc veritatem professi sunt. Simultas Atheniensibus cum Spartanis erat alioquin

foederatis. Athenis in senatu de bello agitatum. Themistocles senatorem petiit,

cui modum in abdito patefaceret hostes profligandi: datus Aristides, cui

arcanam fraudem exposuit, quâ Spartana classis incendi posset. Rediit Aristides

senatu suspenso, ac magnum aliquid præstolante; tunc ille:

Perutile est Republica Themistoclis consilium, sed minimè honestum. Exclamavit senatus:

Quod honestum non est, non potest esse utile. Ita

Cicero

(a) *Job. 13.* (b) *Ad Rom. 3.*

Cicero & Plutarchus narrant. Scio ætatis nostræ politicis hæc axiomata haud probari, quibus videlicet tota fiducia in blandiendi, fallendiq; artibus, nullâ curâ honesti : at ego non Politicis scribo, sed veritati, & huic tandem omnia cedent.

Anno MDCLXXXVI. Dux Estreus Galliæ Legatus repentinâ ferè morte sublatus est, voluitquè Pontifex exequias paratissimè celebrari, eademquè Pompâ, quâ Decanus Cardinalis efferri solet; nec ante cadaver conditum permissum Justitiæ Ministris, ut plateam, viciniamquè Farnesiam obirent. Tantò plaris hæc humanitas Pontificis fuit; quòd cadaver Apostolici Nuntii, quamvis Archiepiscopi, diù Parisiis insepultum jacuit, tanquam Parochialibus juribus subderetur. Mortuo ergo elatoquè Estreo, jussum Apparitoribus, ut plateam Farnesiam percurrerent, datæque ad Ranuccium Cardinalem Pontificis Legatum literæ, quibus jubebatur Regi factum, rationesquè Pontificis exponere; fecitquè Renuc-

nuc-

nucius eâ facundiâ, momentisque argu-
 mentorum, quæ æquitas causæ mereba-
 tur, sed Rege immoto, & Legato, qui
 immunitatem tueretur, proficisci jussit.
 Estreus quoque Cardinalis, qui eandem
 immunitatem tanquàm Galliæ compro-
 tector ambiebat, Româ excessit, delegit-
 què villam prope Portam S. Pancratii.
 Hæc omnia pontificem impulerè, ut Bul-
 lam tandem vulgaret in ipso pontificatu
 sui limine destinatam, retentamquè, at-
 ab omnibus Cardinalibus, qui Roma
 morabantur, subscriptam, Estreo & Mai-
 dalchino exceptis, qui causas cur sub-
 scribere haud possent, se pontifice coram
 allaturos sponderè. Missa ad omnes
 Legatos exemplaria, jussique principibus
 insinuare. Repetebantur in hoc diploma-
 te superiorum pontificum poenæ, additâ
 Excommunicatione majori ipso facto
 incurrendâ, solique Pontifici reservatâ in
 eos omnes, qui jure Asyli, aut potiri, aut
 uti vellent; cùm enim nemo ampliùs su-
 peresset ex Magnatibus Pontifici subje-
 ctis, qui sibi hoc vendicaret, credidi-

Pontifex, non aliis armis, quàm spiritua-
libus utendum, quibus nemo Christia-
norum exemptus est.

Rege intereà Lucemburgo Parisios re-
verso, non omisit Ranuccius apud Re-
gem, Regiosquè Ministros insistere, ne
Legatum ad pontificem mitterent, nisi ju-
re Asyli abdicato, alioquin nunquam
Romæ pro Legato habitum iri. Idem
Lavardino sæpius repetitum, ac tum
præcipuè, cum profecturus Nuntium A-
postolicum inviseret. Quamvis enim hic
millies testaretur, se ad Pontificem gra-
tissima asserere, ac plena reverentiæ, sem-
per tamen responsum est, nihil isthac
profectura, nisi Asylo absisteret.

Sub initium ergo Septembris Lavar-
dinus lentis itineribus Italiam versùs
profectus est terrestri itinere; & mari fa-
milia, cui ingens Officialium, militum-
què ex Gallica Classe numerus accessit.
Pontifex intellecto Lavardini in Italiam
adventu, denuntiari iterùm jussit Estreo
Cardinali, se nunquam Lavardinum pro
Legato habiturum, si jure Asyli potiri
vellet.

vellet. Sed & omnes Cardinales, prælatique, quotquot Romæ agebant, jussu Pontificis moniti sunt, recordarentur Pontificij Diplomatis, quod ipsi subscripserat, quoque omni societate cum Lavardino arcebantur: quippe qui contra omnium Principum, Gentiumq; jura toties recusatus, vi tamen, & in contemptum Principis Legatum ageret, seque in censuras & anathemata sponte indueret, simulq; juxta Galliæ Conventiones & Concordata iisdem Censuris omnes, qui cum eo agebant, involverit.

Sufficeret historica hæc enarratio, suisque annis distincta ad evertendum, quidquid pro hac immunitate tuenda Lavardinus, alijq; scripserunt. Id verò ut palam fiat, juvat aliqua observare.

Et primò quidem has Immunitates non posse ex jure Legatorum, aut ex Principum, à quibus mittuntur, reverentia proficisci. Vidimus enim eas non à Legatis tantum, sed ab omnibus fere Baronibus, Magnatibus, Cardinalibus,

imò,

imò, ut Boccalinus loquitur, à quovis ferè nobili occupatas esse. Qui ergo dici potest Legatis proprium, quod tam multis commune fuit? Nec potiori titulo Legati quàm alij; omnes enim uno eadamquè modo usurpabant: nec Pontifices omisissent juris, aut privilegij reminisci, si aliquod Legati haberent.

Secundò. Quoties Pontifices in has immunitates edictis pugnabant, nullum unquam (excepto Lavardino) legas repugnâsse, aut jus aliquod prætexuisse; quod manifesto argumento est, nunquàm fuisse à Legatis pro legitimis habitas: quis enim credat ex tot Principum Legatis, suorumquè jurium, etiam quæ non habent, tenacissimis, ausum neminem esse, non dicam obniti, sed ne conqueri quidem, si illis fiderent? Tacuerunt, quia nulla suppetebat ratio loquendi.

Tertiò. A Julio III. usque ad viventem Pontificem, quoties scintilla aliqua micabat istarum immunitatum, toties edictis pænisquè obstitisse Pontifices; quod solum sufficeret ad rumpendæ Præ-

C

scri-

scriptioni; si enim mille annorum spatio nemo me invito & Judicem appellante domum meam præscribere poterit quâ poterit tantam urbis partem quàm amplam Jurisdictionem?

Quartò. Imò non tantùm edictis pontifices contra hujusmodi immunitates pugnârunt, quod, ut dixi, sufficeret, ne præscribi possent, verùm et ipsâ abolitâ, sublataque; idque ex silentio Legatorum constat, quod edictis acquievêre: tum ex publicis documentis & protocollis, in quibus quàm plurimos actus reperire est, administratâ per Apparitores Justitiæ, idem in ijs ipsis locis, quæ modò exempta stantur, Legatis nihil ausis repugnatum ex petrarchæ, Boccacini, patris Societatis Jesu Generalis: imò totius ferè urbis testimonijs, quæ hodie què recordatur, usque ad Clementis pontificatum liberam fuisse Romam turpi, noxiaquè servitute, quam Clemens (sive ob fessam annis ætatem sive ob similtates inter Cardinalem

poter

potem, Legatosquè alijs ex causis or-
tas) edictis, pœnisquè abstinuerit;
certum tamen est, gravissimè apud prin-
cipes conquestum esse, quod solum suf-
ficeret præscriptioni truncandæ. Sed
nihil æquè hanc veritatem ostendit, ut
Pisana Conventio, in qua, licet Cre-
quius Galliæ Legatus hanc immunita-
tem enixissimè peteret, eamquè novam,
& insolitam esse fateretur; licet Pon-
tifex Alexander temporum acerbitate
durissimas condiciones acciperet; nun-
quàm tamen immunitas impetrari po-
tuit: cessitque Legatus, cùm pontifi-
cem obfirmatum videret: nec Romam
postea reversus de hac immunitate ac
Jure Asyli quidquam cogitavit, liberis
Justitiæ Ministris, omnesquè urbis Re-
giones & plateas oberrantibus; non
ergo tunc temporis hoc jure Legati gau-
debant.

Quintò. Denique ex ijs, quæ hacten-
us narrata sunt, palàm est, Innocen-
tium XI. Pontificem Maximum in abo-
lendis Legatorum Asylis summo qui-
dem

dem jure processisse, sed summâ quoque in
 moderatione, ac planè pacatissimâ, in
 Patris potiùs, quàm Principis mo
 Primò nihil cursim & impetu factum, cir
 omnia diù, lenteq; maturata, ac pr
 undecim annorum spatio discussa, qua
 Bulla ederetur. Deinde nihil con
 Legatos à Pontifice decretum, imò om
 honore observati, preces tantùm na
 querelæ in aulis Principum ac Pari
 porrectæ, idquè toties, tamquè effi
 citer, ut faterentur Ministri, justa
 stulari, & Rex ipse omnia promitter
 Utquè suaviùs minorique pudore
 lia invitaretur, præmissa aliorum
 cipum exempla, Poloniæ videlicet
 Angliæ, Hispaniæquè, Alyslo ced
 tium: nihil quoq; Romæ immutatu
 dum Legati viverent, sed expectatu
 dum vitâ aut saltem Legatione
 rent; ipsi quoq; Estreo, quamvis
 functo tanta reverentia est habita
 ante exequias nihil in Palatium,
 niamq; Farnesiam Apparitoribus
 eret. Ipse Lavardinus, quamvis
 in

quoque inusitatoquè exemplo Romam militariter
invectus, ac Pugnatori potiùs, quàm
Legato similis, ædesq; Farnesias, ac vi-
cinam regionem armatis, excubiis, cir-
citoribus, pulvere plumbo, granatisq;
ac omni apparatu militari impleffet,
perinde ac si castrum non Palatium oc-
cupasset, in eaque urbis parte Domi-
natum ambiret Pontifice excluso; hæc
omnia, quæ non dico nullus Princi-
pum, sed nec ullus Civium domi suæ
pateretur, Pontifex tamen placidissi-
mè tulit, non arma, non Principum
vicinorum foedera, non pœnas oppo-
suit, innocentiam tantum suam & justitiam
idelicet nixus. Quæro, an à Pontificis, alio-
rumquè Principum Legatis Galliarum Rex
hæc fieri Parisiis pateretur? passus est
tamen Innocentius. Quid potuit am-
plius? Nam Censuras quod attinet,
non illas Pontifex in Lavardinum
vibravit, sed Lavardinus se ultrò in-
illas induit. Quæ culpa Venatoris,
si jaculum in feras destinatum tu-
spontè incurras? nec enim Innocentio

animus fuit, cùm sub pœna Excommunicationis Asylum prohibuit, ut Lavariscandinus eam incideret, sed ut vitaret; non ergò noluit vitare, sed potiùs incidere, de non Innocentius accusari, sed Lavariscandinus debet; nam ut benè observavit Augustin⁹: *Non vult ferire, qui dicit car*

Hactenus ordine Historico exposuimus originem, progressumquè Asylum, quæ à Gallico Legato tantâ contentione expetuntur; superest, ut ostendamus, quas ob causas Innocentius XI. abolita ea voluerit; multæ enim gravissimæquè pontificis animum urgebant, ac tantæ rei pares.

III. *Primò* infiniti abusus, qui huiusmodi immunitati miscebantur. Nulla ferè urbs populo sacro, profanoquè ac profertim externo frequentior: par populo delinquendi licentia multitudine exemplis protecta, sed præsertim facilitate impunitatis, sparsis totâ urbibus Asylis; nullum enim crimen, cui non continuò Palatium aliquod, imò vicinipateret; hîc secura flagitia, imò Prin-

immu-
cipi insultantia; quanto hoc fidelium
avar-scandalo in ipso Religionis domicilio,
et; non impunitam tantum impietatem vi-
idere dentium, sed etiam florentem, mina-
lavare-
cemque? quanto pontificis dedecore,
rvavi-
qui videre, patique cogeretur, quæ nol-
it caro-
let? Nec verò corrigi abusus, delerique
posu-
aliter poterat, quam sublatâ causâ, hoc
Asylo est, jure Asyli. Quamvis enim Legati
â con-
omnia pollicerentur, nunquam tamen
osten-
favor, clientelæ, preces, largitiones,
centia-
aliiquæ prætextus aberant reos protegen-
enim-
di, docuitque experientia, fisti flagitia
urges-
non posse retentis Asylis, & Legatorum
promissa semper effectu caruisse.

ui hui-
la fer-
ac præ-
popu-
dine a-
m faci-
â urb-
cui no-
ò vic-
ò Prin-
cip-

Secundò. Non minima pars urbis su-
premo Pontificis imperio subducebatur,
dominio inter tot Legatos, velut inter
tot Principes, diviso: quanta hæc servi-
tus, quantumque periculum, ne dein-
ceps pejora sequantur?

Tertiò. Nullibi terrarum hæc licen-
tia permessa, cur ergo Pontifex patere-
tur, quod nulli principum? aut cur
Romæliceret, quod Parisijs, quod Lon-
dini,

dini, quod Viennæ, quod nusquam
licuit?

Quartū. Accedebat spes maxima
rem tanti momenti feliciter explendi
modò Pontifex vadum experiri aude-
ret, nec primo torrenti cederet. Quip-
pe optima causa & iustissima agebatur
ac omnibus probata. Constabat Pon-
tificem non impetu, non indignatione
aliisque privatis rationibus ferri, nul-
loquè suo, aut suorum commodo, sed
solâ necessitate urbem purgandi tam in-
dignâ, noxiaquè servitute. Accede-
bat insignis Veneratio, quam Innocen-
tius sibi toto Orbo Christiano parave-
rat: summa morum integritas; animus
omni affectu vacuus; nulla familiæ ex-
tollendæ, aut propinquorum curam
quos pro externis habere videbatur;
publici tantùm boni immensa sollicitu-
tudo. Urbs quàm plurimis, insolitis
que corruptelis purgata. Religionis
disciplinæquè Ecclesiasticæ flagrantis-
simus Zelus, nullo privatorum, magna

tumq

tumq; delectu, nec tamen immodicus & accusationi obnoxius, aut prudentiæ expers; id enim in hoc Pontifice præcipuum, quòd cùm animi magnitudine & constantiâ nec Bonifacio VIII. nec Sixto V. cedat, multò tamen illis moderatior, severitate pacatâ, & amoris ac reverentiæ in Principes mixtâ, quos nec provocet, nec tamen formidet. Populus, quantum licuit, oneribus sublevatus. Summa domi frugalitas, sed foris summa quoque & major dictu, credituq; liberalitas, immenso in Turcicum bellum profuso auro; sed præcipua in Deum fiducia, & ideò par fiduciæ felicitas, nec enim alium retrò sæculis Pontificem reperias in proferenda Religione, magnitudine rerum gestarum parem. Austria Turcicis armis, quæ totam Europam concusserant, liberata. Hungaria, Sclavonia, Croatia, Græcia, Peloponnesus præter Insulas quàm plures Barbaris adempta, & quod mireris, hæc omnia ægro plerumq; Pontifice, nec tamen otioso, sed consiliis, Legatis,

ac præsertim immensis Thesauris omnium
 promovente. Taceo alia, quæ mode-
 stiam Pontificis feriant, si palàm fiant,
 mequè adulationis notent, quam aver-
 sor. Hæc ergo omnia, ut maximam
 Innocentio venerationem, ita parem
 duciam pepererant, fore, ut quidquam
 in tam sancta causa, à tam sancto Ponte-
 fice ac ipsis quoquè hæreticis laudato fieret,
 ratum omnes Principes, acceptum
 que haberent: & habuerunt planè, ces-
 seruntque Asylo.

IV. Cum solo Galliarum Rege pugna
 superfuit, flagratque in hunc diem sem-
 per majori flammâ, sed pontifice æquè
 immoto, invitoquè; nam præter ra-
 tiones, quas suprâ libavimus, illa quo-
 què accessit; non posse Gallos audiri
 quin Principes omnes, qui Asylo renun-
 tiaverant, offendantur, quippe se sperni
 crederent repeterentque jam concessa
 pejori quàm antea malo. Denique In-
 nocentius à primo Pontificatûs sui in-
 gressu Christianissimi Regis animum per
 Varesium, per Laurum, Ranucciumque

Mini-

Ministros suos pertentaverat, ostensâ
efficacissimis rationibus Asyli abolendi
necessitate; & à Rege magnificè respon-
sum: *Se aliorum Principum exempla ob-*
servaturum, nec ultimum fore, qui tam
juste petitioni deferret. Quid ergo sibi
Pontifex non sponderet à tam propensa,
testataquè Regis voluntate? Agebat
tunc temporis Legatum Gallici Regis
Dux Estreus, noluitquè pontifex ejus
palatij prætensam immunitatem, Asy-
lumquè turbari, dum viveret, ratus
hanc quoque moderationem profutu-
ram placando, lucrandoquè Galliæ Re-
gi, nec multò post Estreus vivis excessit.
Jussi satellites Palatij aream, viciniam-
que obire, hætenùs justitiæ inaccessam,
non priùs tamen quàm elato funere, ju-
stisquè peractis, ut sic quoque mortuï
cineribus veneratio haberetur. Regi-
bus quoque denuntiatum, neminem à
Romano Pontifice pro Legato habitum,
admissumque iri, nisi Asylo renuntia-
ret. Videbatur Hispaniæ Rex oblu-
ctaturus, sed continuo cessit, Pontificis

& justitiæ, quæ sola quærebatur, reverentiâ. Solum ergo cum Gallia bellum fuit. Diu illic dubitatum, quid fieri deberet Lavardino jam proficisci, jam consistere jussu, donec tandem profectio decreta, imperatumquè Legato Asylum tueretur. Mirari subit, quæ tandem causa Regem Christianissimum impulerit, ut tanto ardore hanc causam promoveret. Nihil enim ejus dignitati decebat, si omnium Principum exemplo, latrocinis, sacrilegiis, adulteriis, raptibus, homicidiis, aliisque urbis sacræ flagitiis hoc præsidium subduceret: nec ideò minor, si non ferviret sceleratis. Multis ergo in mentem venit, aliud hoc cum Pontifice bello quàm Asylum quæri: nimirum, ut victorias Cæsaris moraretur Italiâ armis turbata: at ego nihil tale de Christianissimo Rege crediderim; quidquid fuerit, Lavardinus Italiam tenuit, conseditque haud procul Romam; sed jussu Pontificis nunquam in Provinciis Ecclesiasticis apparatu Legati exceptus.

Tan-

Tandem ingredi urbem statuit, delegitque Dominicam diem, decimam sextam Novembris anni octuagesimi septimi supra millesimum sexcentesium. Pompæ hic ordo fuit. Præibat ingens equitum armatorum globus, gladiis sclopisque brevibus, longis, mediis instructus, sequebantur quadraginta currus impedimentis onusti: post hos alia equitum æquè armatorum turma; tum acies nobilium in equis juvenum, aliique magno numero famuli, qui rhedam Legati pedites ambiebant, in ea præcipuo loco Cardinalis Estreus, purpurâ amictus; dexteram Legati uxor, lævam filia tenebat, ex adverso Maidalchini Cardinalis, cui ad sinistram Legatus Gallicus. Jacti quoque in accurrentem populum argentei nummi, quibus ad Gallici Regis nomen celebrandum invitaretur, sed à paucis acclamatum, iisque miserimis. Subeuntem palatium binæ armatorum alæ, dextera lævaque sparsæ in equis excepere, noctu excubia palatio adhibitæ, jussæque militariter palatium,

viciniamquè obire, ne quis Asylum turbaret: impedimenta quoque armatis vallata, submovendis telonariis: Nocturnum epulum Estreus Cardinalis Legatus exhibuit. Is primò ad Cardinalem Cibum, postea ad Summum Pontificem admitti petiit, sed ab utroq; rejectus est. Romæ interim pergebatur publicis, privatisq; precibus Deum implorari, ac supplicationes obiri, singulis Religiosorum sodalitiis ad templa quotidie procedentibus; crederes publicam calamitatem urbi imminere, eiquè evertehendæ Romam certatim laborare. Cùm Pontifici adventus & Põmpa Legati nuntiaretur, fertur respondisse: *Hi in curribus, & hi in equis! nos autem in nomine Domini ambulabimus.*

V. Planè novâ specie Roma intremuit, ipsique Galli averfati sunt; Legatum videlicet, pacisq; interpretem militari apparatu terrenti, bellantiquè similem alienam Civitatem invehi, arcemquè Religionis calcatâ Principis
Ma-

Majestate; id à nullo Legatorum factum. Sed nec ulla tanti strepitûs causa; si enim vim metueret, quantulæ hæ copix, ut armato Pontifici obsisterent, cogerentq; invitum? si nihil metueret, quò tanti apparatus, nisi fortè ut Principi insultaret? dissimulabat interim, ferebatq; Pontifex, contentus Legatum non agnoscere, idque toti aulæ indictum. Instabat dies sanctæ Lucix sacra, quæ in Lateranensi Ecclesia solemni ritu ac Legato coram peragi solet in memoriam Henrici quarti Galliarum Regis: jusserrat Pontifex, si Lavardinus adveniret (quippe censuris adstrictus) continuò faces extinguere, sacrumq; arumpi, ac cantum cessare. Id ubi Legato innotuit, differri jubet sacram ceremoniam in alium diem: sed Pontifice negante ullam esse differendi causam, cum Canonici ostendissent, inter eam Ecclesiam, Regemq; conventum esse, ut Legati arbitrio staret, quam diem eligeret, continuò acquievit, permisitq; transferri. Memorare id volui, ut moderatio

deratio

deratio Pontificis palàm fiat, flagrantis quidem, sed intra rationem, citraquè excessum, quod in Principibus ratum. Plura scribere omitto, quæ nihil refert scire posteritatem; quippe aut minuta, aut offendendis animis apta, quos ego pacari malim, componiquè. Illud tantum adijciam, quod maximè hanc litem Romanam inter, Galliamquè incendit. Nocte Nativitati Salvatoris sacrâ Lavardinus S. Ludovici Ecclesiam adit, sacroq; epulo accumbit, strato pulvinari, aliisq; Legatorum insignibus usus. Re ad Pontificem delatâ non potuit pænis, justaque severitate ampliùs temperare, quam hactenus cohibuerat, quamquè Lavardinus videbatur non tantum provocâsse, sed etiam ab invito extorsisse. Constabat censuris obstrictum esse ob usurpatum Asylum, armisque retentum; id enim sub excommunicatione latæ sententiæ, ipsoquè facto incurrendæ Pontificium Diploma prohibuerat: ferebat interim Pontifex, dissimulabatquè, & moras induciasquè nectebat. At postquam

La-

Lavardinus processit, in ipsaque Ecclesia, & totâ Româ spectante, ac cum maximè oportebat Deum, ejusquè Vicarium placare, contemptum professus est, quid potuit aliud Pontifex, quàm ut tandem excitaretur toties excussus? & tamen tunc quoque modestissimè actum, nec supra necessitatem. Jubet ergo per Cardinalem Vicarium interdictum Gallicæ ædi affigere adjectâ causâ: *Quòd Lavardinum notoriè excommunicatum ad sacra admisissent.* Potuit aliquid minus fieri à Pontifice, à toties provocato, offensoquè? Missi etiam à Gallis citatis equis veredarij, qui Regem omnia, quæ contigerant, causasquè edocerent: simulque Apologiam Lavardinus vulgavit, quo factum purgabat, negabatquè se censuras meruisse.

Lubet hîc observare, quantâ in hac causa moderatione Innocentius processerit.

Nam primò noluit Pontifex novum Diploma, quo Asylum persequeretur, vul-

vul-

vulgari, vivente adhuc Estreo Duce Gallia Legato. Mortuo Estreo præmissa sunt exempla omnium Regum Principumquæ Asylo cedentium, ut tantò suavius Gallia invitaretur, minori què pudore, si ultima cederet. Lavardinum quamvis militari, hostilique paratu ingressum, & armatis obseptum, ac bellum, quàm pacem afferenti similiorem; non tantùm Provinciis ac Urbe non prohibuit, quod facile poterat, & nemo non Principum faceret; verùm etiam admisit, tulit què fremente populo, & jura ac Principis Majestatem violatam esse conclamante. Quando non dico Rex Gallia, sed alius minorum Principum hâc specie Legatum domi suæ ferret, tantoquæ publicæ quietis damno? superavit ergo Innocentius non solum omnium Principum, verùm etiam privati Civis patientiam. Palàm quoque erat Lavardinum censuris esse implicitum, quippe violati Diplomatis reum: nihil tamen Pontifex movit, sed ignorantia aut conniventi similis rem temporis

com-

commendabat, minimo contentus, hoc est, pro Legato non agnoscere, Deumque publicis precibus placare. Nec unquam Lavardinum, pro excommunicato declarasset, nisi ille palam & cum pompa contemptum professus telum ab invito extorsisset. Quod si animus erat Pontificem spernere, quæ rogo necessitas id cum tanto apparatu, fastuque ostentare, ipsaque nocte flagrantis totâ urbe pietatis? Nec dici potest, non id Lavardinum prævidisse; nam Pontificis animum, cum de festo sanctæ Luciae ageretur, jam exploraverat. Sed age, Anonymi Auctoris Libellum qui Lavardini Advocatum se fecit, jam percurramus.

VI. Primò igitur opponit Anonymus: (a) *Nihil unquam injustius majorique injuriâ contra Principum Legatos, quam quod nuper Romæ contra Lavardinum tentatum esse.*

R. Antiquissima est præpotentium querela, ut sibi injuriam fieri dicant, cum aliis

(a) *Pag. 1.*

aliis faciunt. Quoties ovibus à Lupo
 objectum est, turbari ab illis fontem, cum
 tamen infra lupum aquarentur? si inju-
 ria est, quidquid Gallo non placet; fa-
 teor magnam accepisse Lavardinum: &
 nego hinc oportere injuriam aestimari.
 Dicitur ergo injustum, quidquid fit con-
 tra jus alterius: prius ergo probari oportet,
 jus fuisse Lavardino, invito Prin-
 cipe, ad quem mittebatur, se pro Legato
 ferendi, implendiq; metu & armis ur-
 bem, ut reliqua tamen superius narrata,
 & quæ non dicam, nullus Principum, sed
 neq; ullus Paterfamilias domi suæ pate-
 retur. Hæc si jure fecit Lavardinus, ac-
 cusare Pontificem potest; sed cui mortali-
 um persuadebit, id jure factum? Com-
 parentur, quæ Pontifex à Lavardino tan-
 to jam tempore passus est Romæ, quæque
 Lavardinus à pontifice; & mox consta-
 bit uter injuriam acceperit.

VII. Secundò: *Ignarissimos esse ju-
 rium dicit, (a) quæ Regibus conveniunt,*
 qui-

(a) *Fol. 2.*

contra Apologiam Lavardini. 69

quicumque negare ausint, non pendere ex Principis arbitrio Legatos constituere; istis verò jure gentium honorem ac venerationem deberi: sic omnium populorum moribus receptum esse, etiam cum bello implicentur. *Quae ergo contra Lavardinum Pontifici Romano suggesta sunt, aliena esse à communi sensu omnium Gentium bene honesteq; institutarum. Posse quidem Regibus supplicari, ut Legatos suos amoveant, quoties publicam pacem turbant, aut alias hostilia moliuntur; dum tamen morantur, Legatorum more colendos esse. Ne apud incultissimos quidem Barbarorum auditum, lectumq; esse, ut eo pretextu Legatorum dignitatem violarent, quòd ipsi nollent Principum suorum juribus cedere. Haec verò si locum habeant apud Principes merè saeculares, multò magis apud Pontifices Romanos, quorum potestas precaria sit, pendeatq; ex filiali Principum reverentia, praesertim verò Galliae Regum, unde tota in temporalibus Pontificum dignitas. Esse Romanam omnium Gentium communem Patriam, sicque oportere omnium Principum Legatis frequentari.*

R. Hæc

R. Hæc Auctor longâ Oratione, se-
 rebus vacuâ. Supponit enim Lavardi-
 num Legatum esse, utq; Legatus sit, et
 solius arbitrio Regis, qui misit, pendere
 Supponit iterùm, si Rex Legatum remo-
 vere nolit, quamvis ex justissimis causis
 id pontifex petat, nihilominus etiam ab
 invito tolerandum, & pro legato habendu-
 dum esse. Hæc pro tam certis habet, ut
 ignorantissimos esse dicat, qui negent: &
 tamen tam falsa sunt, & ab omnium sen-
 su aliena, ut nihil magis; sed oportuit
 paginam implere, & quod veritati de-
 fuit, compensare convitiis honesto cala-
 mo indignis. Veritas sic habet: Legatus
 est Persona publica, quæ à Principe ad
 Principem mittitur, pacis aut alterius
 negotij causâ. Legatus igitur non unius
 tantùm Principis mittentis, sed etiam
 ejus, ad quem mittitur, assensu & volun-
 tate constituitur. Duo, inquit Grotius
 (a) requiruntur, ut quis Legatus consti-
 tuatur, auctoritas videlicet mittentis, &
 assensus recipientis.

(a) Grotius de J. pacis & belli l. 2.
 c. 18. n. 5.

Principis, ad quem mittitur. Legatorum quippe immunitas & officium ex tacita partium conventionione proficiscitur, ut idem Grotius notat; hæc verò est reciproca, & utriusq; consensum requirit; nec immeritò, cum utriusq; Principis interfit, quis Legatus eat. Idque multò maximè locum habet in ijs Legatis, qui hodiernâ tempestate diù aut etiam perpetuò in aulis morantur; in his enim cessat ratio juris gentium, hoc est, necessitas. Audi eundem Grotium: (a) *Optimo, inquit, jure rejici possunt, quæ hodie sunt Legationes assidue, quibus quàm non sit opus, docet mos antiquorum, quibus illæ ignoratæ.* Id ipsum Wicquefortius (b) testatur: *Certum est, inquit, legationes ordinarias nec juris gentium, nec ducentis retrò annis notas fuisse; suntq; quàm plures Nationes, apud quas nullus earum usus, sola Europa eas admittit, siq; aliquis Principum eas respuerit, dici quidem poterit aliquid contra morem fecisse, nihil contra jus Gentium.*

Hæc

(a) *Grot. cit.* (b) *Wicquefort en l'Ambassadeur l. 1. pag. 11.*

Hæc ita vera sunt, ut sive antiquam siue recentem historiam evolvas, infinita reperias Legatorum exempla, qui aut non recepti, aut remissi sunt; nec tamen creditum est, jura Gentium violari. Sic Romani Ætolis denunciârunt: (a) *Legatos mitterent, alioquin pro hostibus fore.* Itemquè Vejentibus: *Ni facerent urbe, pœnas duros.* Lacedæmoniorum Legatus à pericle dimissus est (b) *Quòd ab hoste armato venisset.* Quam tò magis dimisisset, si Legatus ipse armatus veniret? sic Senatus Romanus negavit se posse Carthaginensium (c) Legatos admittere, quorum exercitus esset in Italia. Sic Legatis Jugurthæ à Romanis edictum (d) *intra decem dies Italiâ excederent, nisi Regem & Regnum deditum venissent.* Et quid plura? numquid in sacris litteris habemus Rabfacem Regis Assyrii Legatum jure merito ab Ezechia Rege receptum non esse?

(a) *Liv. l. 27. l. 10. l. 4.* (b) *Thucyd. l. 11.* (c) *Liv. l. 41.* (d) *Salustius in Jugurtha.*

esse, quòd timeretur populum perverfurus? Si recentia percurras, non minus exemplorum est, præsertim in Gallia, ubi planè nihil frequentiùs, quàm ut ex causis Regi notis, nec aliorum iudicio aut examini subjectis Legati aut non admittantur, aut exire Galliâ jubeantur: estq; recentissimum Tigurinæ & Bernensis Republicæ Legatorum, qui nec in Regis conspectum, nec ad tractanda cum Ministris Regijs negotia admissi sunt, idque non alia ex causa, quàm quòd de ritibus, formaquè illos excipiendi conveniri non potuit. Quantò ergo majori, justiori q; ex causa Lavardinus excludi potuit, qui contra aliorum Regum exempla Asylum non tantùm peteret, verùm etiam armis occuparet? Nuper quoq; Moscoviticis Legatis indictum, ut nisi pellium mercatu abstinerent, Galliâ exirent. Paul⁹ IV. Figueroam Philippi II. Legatum, & Mediolanensi Præfecturâ defunctum, cùm ferè Romam intraret, urbe exclusit, (a) negavitquè pro Legato agnitum iri, quòd Pontificis cursorem litteris,

D

quas

(a) Anno 1558.

quas ferebat, spoliâisset, incurrissetque
 censuras: nec Philippus succensuit, substi-
 tuitq; Vargam Venetiis prius Legatum.
 Sive ergo Legationis naturam, sive
 exempla Principum inspicias, etiam qui-
 bus maxima juris Gentium reverentia
 (quales Romani) concedi omninò de-
 bet, Legatum dici non posse, qui à Prin-
 cipe admissus non est; posse verò non
 admitti ex plurimis causis, præsertim ex
 illa, si veniat aliena invasurus, ut nuper
 Lavardinus; tunc enim non Lavardi-
 nus; tunc enim non Legati sed hostis
 vices agit, cessatque finis Legationis.
 Hæc tam clara sunt, ut negari à nemine
 possint, nec tamen sperare nobis victo-
 riam licet, quando à Gallis non ratione,
 sed potentiâ certatur. At, inquit Ano-
 nymus, *supplicari Principi debet, ut Lega-
 tum amoveat; colendus verò est, quamdiu
 moratur.* Nimis ignarus est rerum, qui
 hæc dicit: quoties enim per Vareseum,
 per Laurum, per Ranuccium Cardinalem
 Pontifex rogavit, urisitque, ne Lavardinus
 mitteretur? & tamen missus est; nec mi-
 sus

sus tantum, sed etiam armatis obseptus, adeo ut dubitari posset, Gotthus, an Gal-
lus esset, qui sic Romam intravit. Quid
superfuit Pontifici? qui modestius tueri
se poterat, quam ut urbe quidem admit-
teret, et si armatum, minacemque, non ta-
men ut Legatum haberet? nam nec Lega-
tus erat, quippe invito Pontifice. *At nulla
Lavardini culpa, cum non posset juribus ce-
dere à Rege prætensis, cur ergo punitus, si in-
nocens?* Nulla est poena, si alicui non
tribuas, quod non debetur: Lavardinus
ut Legatus à Pontifice habitus non est,
quia Legatus non fuit; quis poenam di-
cat, si pro senatore aut Episcopo non ha-
bebatur, qui nec Episcopus, nec senator
est? nam quod postea Censuras inciderit,
non hæc culpa Pontificis, sed Lavardini
fuit. Pontifex enim censuras universim
tulerat in eos, qui Asylum usurparent,
nullo Hispani, Angli, Germani, Galli,
aliarumque nationum, discrimine: quod
ergo Lavardinus se illis, & solus induerit,
non Pontifici imputare potest, quippe
nolenti, invitoque, sed sibi, qui sponte in-
currit:

currit: nam si quis gladio se perimat, quem accusabis? fabrum? qui gladios fecit, palamq; exposuit? an eum, qui in ferrum incubuit? Nec interest, Lavardinum ex Regis imperio Asylum occupasse; nam, ut taceam, multa à Lavardino peracta esse præter Regis voluntatem; cui nota non est Apostoli sententia in omni foro humano Divinoq; recepta; videlicet: (a) *Dignos esse morte non solum, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus?* Si ergo eadem culpa est facientis & consentientis, quanto magis imperantis & exequentis? Quinquagenarij, qui ad capiendum Eliam missi sunt, se quoq; Imperio Regis Ochoziæ (cujus Legati erant) tuebantur: (b) *Homo Dei, Rex præcepit, ut descendas.* Et tamen igne puniti sunt Deo excusationem respiciente. Heliodor⁹ quoque Antiochi Legat⁹ cum Templum spoliare aggrediretur Summo Pontifice Oniarenitente; Principis mandatum prætexebat: (c) *At ille pro his, quæ in mandato habebat à Rege, dicebat, Regi ea esse deferenda.*

(a) *Ad Rom. 1. v. 32.* (b) *4. Reg. 1.*(c) *Mach. c. 13.*

da. Num ideo calcibus & flagellis punit⁹ non est, moriturus, nisi Onias servasset? Nihil ergo juvat Lavardinum Regis voluntas, quando non imperium Principis, sed causa innocenter facit. Quæro si Pontificis, aut alteri⁹ Principis Legatus invito Rege, armatusq; Parisios intraret, illicq; simile aliquid moliretur ijs, quæ Lavardinus Romæ, quanto eum tempore Rex pateretur, quantumq; deferret Principis sui imperium alleganti? mirari ergo Lavardinus non debet, si exceptio Romæ non valet, quæ Parisiis nunquam valuit, valebitquæ. Hæc tam aperta sunt, ac omnibus nota, ut negari non possint; & qui negant, multò pejorem faciant Regis causam tam pudendis auxiliis.

Quod verò dicitur: *Pontificis Romani in Christianos potestatem precariam esse, & ex Principum arbitrio, qui se sponte submitunt, pendere, tantoquæ magis Pontifici cavendum, ne istos offendat?* Respondeo hoc argumento omnium Principum potestatem, non solius Pontificis peti, quis enim imperabit,

si nolint subditi obedire? evolvantur
omnium Gentium Historiæ, & conti-
nuò patebit, multò sæpiùs contra Prin-
cipes sæculares rebellatum esse, quàm
contra Pontifices; imò stetisse Cathe-
dram Petri, quamvis millies concussam
tot cadentibus Regnis: ipsa Romana
Monarchia tot exercitibus, tot impe-
rijs, tot opibus potens tandem deflo-
ruit durante Ecclesiâ; interquè ipsos
Romanos Imperatores, quis non ex mi-
litum favore, studioquè pependit? Ta-
ceo Gallici, aliorumquè Regnorum sce-
nas & vices: frustrà ergo Pontifici
objicitur, quod multò magis omnium
regnantium est fatum; illud discrimen
est, quòd subditi, ne à sæcularibus Do-
minis deficiant, temporalium pœnarum
metu coërcentur; hic si absit, major
sit subditorum, quàm Principis poten-
tia, nihil ampliùs moratur, ut jugum
excutiant. Secùs est in imperio Religio-
nis; hîc enim, ut Pontifici Romano
subdat, non temporales pœnæ, sed æ-
ternæ faciunt, nec istis evadendis ulli

par potentia. Unde fit, ut paulò antè dicebam, multò fæpiùs à principibus, quàm à Pontifice subditos defeciffe, nullum ergo minùs precarium imperium est, quàm Religionis. Quòd si nemo principi perfuaserit, ut subditis omnia concedat metu seditionis, quantò minùs pontifici? præfertim quòd Ecclesia sicut non humanis consilijs & prudentiâ crevit, ita nec humanis consilijs regenda est, quoties illa Divinis adverfantur; quid verò magis adverfatur, quàm ut metu omnia Principibus cedas, nullâ honesti ratione? non placent Deo, & ideò nec succedunt turpia consilia. Est insigne in rem nostram Alexandri III. Responsum, cùm enim metu schismatis, & ferè paribus minis ad indigna urgeretur, quibus nunc Galli, Legatis Friderici Imperatoris ita respondit: (a) *Nos recognoscimus Dominum Imperatorem Advocatum & specialem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Defensorem. Unde ipsum (si per eum non steterit) præ cæteris Principibus Orbis intendimus honorare, in*

D 4

qui-

(a) *Radevicus l. 2. c. 54. & 55. Anno 1159.*

quibus Regis Regum honor nullum capiat
 detrimentum. Ubi verò quidquam occur-
 rit, quod absq̄ summi Regis offensa effectum
 habere nequeat; si honorandus terra Imper-
 rator videtur, ille potius à nobis timeatur,
 & illius honor imprimis conservetur, qui est
 Rex Regum, & Dominus Dominantium, &
 qui animam & corpus perdere, atque in
 eternam ignis gehennam mittere potest, er-
 go cum pro Ecclesie libertate tuenda Patres
 nostri proprium sanguinem fuderint, & nos
 ad eorum exempla, exigente necessitatis ar-
 ticulo, extrema audemus pericula sustinere.
 Frustrà ergo Galli metum offendendi
 Regis Innocentio objiciunt; quando in
 causa DEI nihil æquè metuendum est,
 quàm metuisse.

VIII. Tertiò causatur Anonymus;
 (a) Romam esse totius Orbis Christiani Pa-
 triam communem; sicq̄ oportere, ut illic
 omnium Principum Catholicorum Legati
 conveniant. Equum non esse, ut Legatis
 Gallici Regis Asylum prerogativam invident
 Itali, quando ipsi majorem partem occupent
 sacri

(a) Fol. 2.

*sacri Senatûs; cum tamen & mos Ecclesiæ
& ratio velit, ut absque Personarum au-
nationum discrimine purpura dignissimis
obveniat, quæ nunc aliis exclusis solos fere
Italos vestiat.*

R. Si Roma omnium nationum com-
munis est Patria, quid queritur Lavardi-
nus, si eodem jure, quo omnium aliarum
nationum Legati, habitus est? nec enim
alij Principum Legati admissi sunt, quàm
qui Asylo cessere: vivat ergo Lavardinus
in communi Patria communi jure; quod
si nolit, non illum Innocentius, sed ipse
se Româ exclusit. Alioquin quid scele-
rum civibus non liceat, si qualescunque
sint, & quacunque ratione vivant, to-
lerari in Patria debeant? & planè cum
nuper Lavardinus Romam ingressus est:
non Civis faciem, sed hostis ostendit,
nec tam Patriam intrâsse, quàm in
aciem irrupisse visus est. Quod de
Cardinalibus dicitur, nihil pertinet ad
causam Lavardini. Oportere Cardi-
nales aliquos deligi ex omni natione,

verum est, idque insigniter in ultima Cardinalium promotione ab Innocentio observatum, in qua non Gallia, non Hispania, non Germania, non Italia pura defuit: ceterum debere ex quavis natione pares numero esse, tam absurdum est, ut nihil magis; quid enim in eligendo Pontifice magis schisma pareret, quam si singulis nationum par numerus votorum esset? singulae videlicet pontificem ex suis vellent, Galli Gallum, Hispani **Hispanum**, nullo certandi fine: Idque palam apparuit in magno schismate Occidentis, cui initium dedit electio Urbani VI. cum enim Itali Italum vellent, Galli Gallum, & inter Gallos Lemovicenses Lemovicensem; tandem ingens illud schisma conflatum, quo nullum nec longius, nec funestius Ecclesiae. Idem ergo accideret, si quaelibet natio pluribus Purpuratis abundaret, & nulla aliam numero vinceret. Sed cur Italica vincit? inanis quaestio. Idem enim de Gallica, Germanica, Hispanica aliisque quaerisset, si quae superaret. Deinde cum
 Chri-

Christus Cathedram in Italia fixerit, credi debet hanc nationem, sive Pontificem spectes, sive Cardinales (ex quibus Pontifex eligitur) prætulisse. Id quoque ostendit usus Ecclesiæ etiam Primitivæ, in qua pleriquè ex Italia Pontifices. Sed ut dixi, hæc extra chorum; nec ego memorâssem, nisi cogerent Galli intempestivâ quæstione.

IX. Quartò opponit: (a) *Merita Gallie Regum in Ecclesiam Romanam; quæ majorem Principatûs sui temporalis partem à Regibus Gallie acceperit: nec securior portus Naviculae Petri, quoties tempestate jactaretur, quàm in Gallie sinu: non ergo Lavardinus Regis Legatus tam malè accipi debuit, hoc præsertim tempore, quo Gallia ab Heresibus purgata, Romana Ecclesia restituta est.*

R. Nulla Gallis frequentior cantilena, quàm ut beneficia sua repetant, moneantq; Pontificem gratitudinis, perinde ac si cum immemore beneficiorum, aut non curante loquerentur. Maxima

D 6.

esse,

(a) Fol. 2.

esse, quæ Gallia Reges in Pontifices contulerunt, nemo negaverit, nec alius magis agnovit, palamq; professus est, ut ipse Pontifex Romanus. Sed hæc ipsa præteritorum memoria spem omnibus facit, hodiernum Gallia Regem nihil Majoribus suis cessurum, nec illis ut victoriis, ita Religione imparem fore: nec enim idè illi minores, quia reverentiâ & obsequio in Vicarium Christi certârunt, imò illi magis florûere, qui magis Romam venerati sunt, ut exempla Clodovæi, Pipini, Caroli Magni, ac Ludovici ostendunt, DEO velut pro Vicario suo debitore, ac ingentibus præmiis, quidquid illi præstaretur, compensante. Ergo, ut dixi, quæ à Gallia Regibus olim in Ecclesiam Romanam collata sunt, exempla esse debent moderno Regi, quæ imitetur, non quæ subvertat: alioquin quàm non indigna tantùm, verùm etiam quàm inepta erit hæc consequentia: *Reges Gallia olim Romam Pontificibus donârunt, ergo hodie eam Pontifici rapere possunt; olim Pontifices protexere, ergo hodie persequi debent.*

Et

Et tamen, quis crederet? sic Galli hodie argumentantur. Caterum ipsi quoque Pontifices nec tam ingrati, aut immeriti sunt, quàm Galli supponunt. Patiantur ea tantùm leviter tangi, quæ in Galliam collata sunt, videbuntq; utrinq; beneficiis certatum esse, nec adhuc constare, Roma an Gallia superaverit.

Et primò certum est, veram Catholicamq; Religionem Galliaë illatam esse, operã ac curã primì post Christum Romani Pontificis, Petri videlicet, ut enim taceam, quæ de sanctis Martiali & Dionysio Areopagita Galli ipsi, qui etiam maximè Critici, fatentur: Zosim⁹ ad Galliaë Episcopos ita scribit: (a) *Ad urbem Arelatensem primùm ex hac sede Trophimum summus, Antistes, ex cujus fonte tota Galliaë fidei rivulos acceperunt, directus est.* Idem habet Ado (b) Viennensis.

D 7

Ipsi

(a) Zosimus ep. 5. ad Galliaë Episc.

(b) Ado Viennens. in Mart. 4. Cal. Januar. V. Quenellium tom. 2. Opera S. Leon. & P. Alex. natal. ad saecul. 1. Anno 450.

Ipsi Episcopi Provinciæ Viennensis epistolâ ad Leonem I. *Omnibus Gallicanis Ecclesiis notum est, quòd prima inter Gallias Arelatensis Civitas missum à Beatissimo Petro Apostolo sanctum Trophimum habere meruit Sacerdotem, exinde aliis paulatim Regionibus Galliarum bonum fidei & Religionis infusum.* In Concilio quoq; Parisiensi sub Ludovico Pio Episcopi Galliæ ad Eugenium II. Pont. Max. ita scribunt: (a) *Nec vobis tedium fiat, si se paulò longius sermo protraxerit, dummodo linea veritatis, qua ab antiquis Patribus nostris usque ad nos inflexibiliter ducta est, B. Dionysio sc. qui à S. Clemente in Gallias cum duodenario nostro primus Predicator directus, &c.* Gallia erga Religionem suam Romæ debet, & quod possit beneficium cum isto comparari? considerent, quantum Gallia fidelis ab infideli distet, nec solùm Religione, sed etiam potentiâ, fælicitate, virtute bellicâ, artibus, scientiisque litterarum præcellat, & fonti benedicant, à quo hæc omnia

Anno 824. V. Baron. tom. 9.

omnia fluxere. *Gregorius II.* Carolo Martello Consulatum Romanum defert, ut habetur in Historia Gregorij (a) Turonensis. *Stephanus Papa* Pipino Patriatum Romanum, primam videlicet post Imperatoriam dignitatem, & quam Carolus non prius deposuit, quam imperio potiretur, ut etiam Marca (b) fateatur.

Zacharias Pontifex eundem Pipinum Regno Francico præponi curat exauctoratâ Merovingica stirpe, quo nullum beneficium Gallia majus accepit; ab hoc enim prima exordia processerunt ingentis illius potentia, & alioquin pessumibat civilibus bellis, ignaviaq; Regum consumpta.

Idem *Zacharias* Pipino facultatem tribuit nominandi Episcopos sui Regni, ut scribit *Lupus* (c) Ferrariensis.

Leo

(a) *Append. ad Histor. Gregor. Turon. c. 110.*

(b) *Marcal. 1. de concord. c. 12. n. 4.*

(c) *Lupus Ferrar. epist. 71.*

Leo III. Româ in Gallias & in castra proficiscitur, ut Ludovicum, fratresq; in acie congressuros componat.

Idem Gregorius cum in pleno Gallorum Antistitum Concilio Ludovico imperium ademptum esset, Decretum rescindit, & Ludovico imperium confirmat, teste Paulo Æmilio. *Joannes VIII.*

Ludovicum II. auctoritate suâ contra Aldagisum tuetur, eumque à persequendo Imperatore (quem carceri incluserat) absterret, in fugam vertit, ac tandem pacem inter utrumque conciliat. *Stephanus IX.*

Francorum Proceribus contra Ludovicum Regem defectionem molientibus sub pœna excommunicationis præcipit, ut novis absistant, illique continuo pareant, teste Flodoardo. *Urbanus IV.*

Regnum Siciliae, quod ad sacram sedem devolutum fuerat, Carolo Andegavensi fratri S. Ludovici defert, ac Regem Angliæ efficacissime urget, ut adornatâ classe liberando Galliae Regi à Barbaris capto se accingat. *Clemens IV.*

Carolus Andegavensem in possessionem utriusque

Sici-

Siciliæ (quæ Regnum Neapolitanum complectebatur) inducit, quâ Galli septendecim circiter annis gavisi sunt, nec Siciliæ Insulis excidissent, nisi Caroli socordiâ.

Gregorius X. Philippo Regi sexennales Cleri Gallicani decimas concedit bello contra Barbaros prosequendo.

Martinus IV. Panormitanos ob casus immani conjuratione Gallos anathemate percellit, mittitquè Cardinalem Sabinensem ad revocandam in Galli obsequium Siciliam. Idem Martinus Principatum Cataloniae, Arragoniae, & Valentiae Regna Petro Arragoniae Regi adempta, in unum è Philippi III. Galliae Regis filijs, Carolum videlicet Valesium transfert, eiquè triennales Cleri decimas concedit, habitoq; celeberrimo omnium Ordinum Conventu parisijs, è Pontificis manu Regna confestim acceptata.

Bonifacius VIII. Carolum Valesium Philippi Pulchri fratrem Anagninæ cum Coniuge magno apparatu excipit, universæ Ditionis Ecclesiasticæ
Præ-

Præfectum, Imperiique (quod vacabat) Vicarium constituit, ac utrique Imperio Orientis & Occidentis præficiendum destinat, de quo vide Spondanum *ad annum 1301. n. 2.*

Idem Bonifacius Adolphum Imperatorem Principibus Germaniæ in eum concitatis moratur, ne cum Angliæ Regis Gallorum hoste arma in Belgio conjungat, quod planè Francico imperio fatale futurum erat.

S. Ludovicum Catalogo Divorum adscribit. Scio equidem quæ postea inter Bonifacium & Philippum Regem contigerant, oblivione magis quàm memoria digna. Sed nec illud melatet, tres illius filios paulò post immaturo funere sublato: *In pœnam*, (uti scribit (a) S. Antoninus) *injuriæ & sacrilegij, quod eorum Pater in Bonifacium commiserat.*

Benedictus XI. Regnum Galliæ interdicto liberat, Regem Philippum supplicentem absolvit, omnia privilegia confirmat, Academiæ Galliæ juribus suis restituit.

(a) *Antonin. 3. p. tit. 21. c. 3.*

stituit, reservationes vacantium Ecclesiarum revocat, contributiones Decimarum, Bonorum Ecclesiasticorum, ubi Laicorum facultates non sufficiunt, Regi Philippo relinquit, & in ejus gratiam Columnenses veniâ donat, totamquè familiam in integrum restituit, Petro Cardinali excepto, cui Clemens V. purpuram à Bonifacio VIII. ademptam restituit, de quibus vide Spondanum ad annum 1303. n. 20. *Clemens V. inquit Spondanus, in gratiam Philippi Regis Pontificiam sedem in Gallias transfert perculso ad facinus Christiano Orbe, mansitq; illic amplius septuaginta annos.* Nolo hîc commemorare septuaginta annorum decursus quibus pontifices in Gallia hæserunt, quæ & quanta in Galliæ Reges contulerint. *Pius VI. in celebri de præcedentia certamine pro Gallia pronuntiat, nullo metu potentia Hispanicæ (quæ regnante Philippo II. multò Gallicam superabat) nullâque minarum curâ, quas Philippus ingesserat, jussu Oratore suo Româ abscedere.* *Pius V. Carolo IX. Galliæ Regi contra Hugonotos*

nottos

nottos rebelles quatuor mille & qua- Pr
 dringentos pedites, ac equites nongen- ac
 tos throno simul & religioni servandæ in qu
 subsidium mittit. *Clemens VIII.* obni- lic
 tente licet Hispanicâ factione ac infinita tæ
 opponente (minabantur enim pro uno pra
 Gallia Regno alia multa à Pontifice de- Co
 fectura) Henricum IV. ab Hæresi ab- nit
 solvit, quo facto, causæ omnium Civilium nis
 bellorum in Gallia conciderunt, firma- Po
 tumquè Regnum familiæ Borbonicæ ho- Re
 die regnanti: dici non potest, quanta plu
 morando, terrendoquè Pontifici produ- no
 cta fuerint; sed vicit amor Gallia felicit- Ga
 simo eventu. Idem Clemens superatis cir
 immensis difficultatibus matrimonium lia
 Henrici IV. cum Margaretha Vallesia vile
 (quam ante annos septem & viginti ex nat
 Pontificia dispensatione duxerat) nub- bus
 lum esse declaravit, permisitquè nuptias ca
 cum Maria Medicea, ex qua Ludovicum edi
 XIII. & ex hoc Ludovicum XIV. hodie can
 regnantem habemus; alioquin exaruerat can
 familia Regia sterili Margarithæ Conju- gys
 gio, ac Gallica corona in Condeum
 Priu-

Principem conciderat adolescentulum, ac in hæreticorum sinu educatum, & quem tamen Clemens Religioni Catholica restituit; nam inter conditiones datæ à Clemente absolutionis hæc inter præcipuas fuit, ut videlicet Henricus Condeum Principem Calvinistarum manibus eriperet, eumq; Catholicis doctrinis imbuendum curaret. Clementi ergo Pontifici Gallia & Regnum, & Reges, & Religionem debet. Taceo alia quàm plurima, ac præsertim innumeras Romanorum Pontificum Legationes pro pace Gallico imperio reddenda, præcipuè cum Angli perpetui ac fatales hostes Gallia imminerent. Taceo infinitam privilegiorum molem, quibus nulla æquè natio, ut Gallicana à Summis Pontificibus exornata est. Nam ut observat Marca Archiepiscopus in libello Barcinonæ edito anno 1646. *Quidquid contra canonum decretalium mentem in Gallia circa res Ecclesiasticas agitur, id fit ex privilegijs Apostolicis, non autem mero jure Regio.* Id

Id

Id solùm observo, in Historia Francie
 ter reperiri, Regnum Gallia auctoritate,
 ac operâ summorum Pontificum serva-
 tum esse. *Primò* quando ignaviâ Mero-
 vingorum, bellisq; Civilibus ferè dele-
 tum, auctoritate Stephani & Zachariae
 Pontificum in Carolinam stirpem trans-
 latum est: *Hildericus Rex*, inquit Egin-
 hardus Carolo M. à secretis, *jussu Step-
 hani Romani Pontificis depositus, ac detonsus,
 atque in Monasterium trusus est*: Et infra
*Pipinus autem per auctoritatem Summi
 Pontificis ex Praefecto Palatii Rex constitu-
 tus*. *Secundo*, quando teste Ludovico
 Pio Caroli M. filio, *Francorum Proceres
 auctoritate B. Petri sibi à Domino Jesu
 Christo traditâ obligavit, & obtestatus est
 ut nunquam de altera stirpe Regem supra
 se presumant aliquo modo constituere, quod
 & Divina Providentia ad Apostolicam See-
 dem tuendam eligere dignata est*. Haec
 sunt verba ipsius Ludovici in epistola
 ad Hilduinum: quibus adjungit Gagu-
 nus: (a) *Stephanus autem Pipino bene-*
dixit

(a) *Gaguin. Histor. Franc. l. 3. f. 45.*

dixit, & ejus posteritati, atq; qui temeritate aliquâ adversus Francos bella moverent, Communione Christianâ interdixit. Tertiò, quando Clemens VIII. Galliam bellis Civilibus (quæ hæresis & ambitio excitaverant, externis armis Germanorum, Anglorum, Hispanorum, Italarumque Regno illatis) propè confectam, quæquæ triginta & sex annorum decursu, ab obitu videlicet Henrici II. usque ad absolutum Henricum IV. producta, Gallia extrema minabantur, nec finem spondebant; tandem paci, pristinaq; dignitati restituit, Henrico Censuris absoluto, ac sterili Matrimonio post viginti & septem annos liberato. Cùm ergo Gallia & Religionem, & toties Regnum Vaticano debeat, persuaderi se utique Lavaradinus patietur, Beneficia, quæ Romanis Pontificibus ex Gallia provenisse dicit, non fuisse in immeritos collocata, multò minùs in ingratos; neque ego hoc dicerem, nisi necessitas cogeret objectam ingratitude diluendi.

Sed

Sed sint beneficia à Gallis accepta ad
huc insoluta, sint Pontifices immeriti
(quanquam quid Pontifices dico, cum
non istis sed Christo sint data, & ab hoc
immensis præmijs & victorijs compensa-
ta?) num idcò debuit Innocentius con-
cedere, quæ non licuit Ludovico postu-
lare? petitur patrimonium Christi, pe-
titur hæreditas Petri, petitur in urbe sanc-
cta ingens sceleribus omnibus spatium,
in quo velut in libero, exemptoque im-
perio & impunita, & secura sint, imò &
florentia, magisq; patrocínio Christia-
nissimi Regis, quàm in ipsis Templis
Majestate præsentis Dei defensa, perinde
ac si Romæ Ecclesiæ desint recipiendis, &
ad pœnitentiam revocandis reis. peti-
tur denique, quod omnibus Regibus ac
Principibus negatum, non potest jam
Galliæ concedi, nisi omnibus illis acerbè
offensis, ac dimissa repetituris, infinito
Apostolicæ Sedis dedecore, pariq; dam-
no, quippe totâ ferè Româ in Asylum
imò in Babylonem conversâ. Infelicem
Innocentium, qui aut cum Christo, aut
cum

cum Gallo pacem habere non potest: nam aut hunc offendit, si neget; aut illum, si concedat: nemini plura & majora, quàm ipsi Deo debemus, & tamen is non permittit *fieri mala, ut eveniant bona;* quantò ergo minus potest Innocentius malum facere, ut bona remuneretur à Gallis accepta? quantum verò malum sit grande illud, vastiumq; Asylum, quòd non Regis ipsius comòdo, sed sceleratis, parricidis, Latronibus, & adulteris petitur, non est Regis judicare sed Pontificis; nec enim de Parisiensi, sed de Romana urbe agitur Pontifici subdita. Quòd si nunquam Rex pateretur litem sibi moveri de iis, quæ ipse Parisiis judicat, quæ ratio permittit, ut litem Pontifici moveat de iis, quæ Romæ disposuit? quamquam ne opus quidem est in hac causa Pontificis judicio aliquid deferre, quando totius Europæ judicium habemus; nam præter Gallorum aliquos metu aut gratiâ aulæ obstrictos nemo mortalium est, qui non credat æquissimam esse Pontificis causam; & ideò Reges ac Principes omnes

E

prom-

promptissimè Asylo cessère ; nec verò
cessissent , nisi crederent justa postulari
& tamen eodem jure , iisdemq; rationi-
bus, quibus Galliæ Rex, retinere illud po-
terant. Si Innocentius solum Galliæ
Legatum Asyli jure privasset, poterat id
injuriæ, odioq; nationis adscribi, ac me-
ritò iram Regiam provocare ; nunc verò
omnibus Regibus, omnibus Principibus
eadem Lex dicta, omnesq; justam censue-
re : quæ rogo ratio est, ut solis Gallis di-
spliceat, quod omnibus placuit ? & quod
aliis omnibus necessitas visa est, illi soli
injuriam credant ? ac præsertim à Ponti-
fice tam sancto, tam humanis affectibus
vacuo, tam studioso Gallicæ Nationis, &
in quo ne Calvinistæ quidem, jurati alio-
quin Pontifici hostes, aliquid invenère
non amore, ac veneratione dignum. Sed
hoc est unicum Innocentij delictum,
quod omnium Sanctorum Antistitum
fuit, non posse videlicèt adulari cupidi-
tatibus Regnantium ; & tamen non is
Medicus ægrotum diligit, qui plagam
celat, aut gossipio involvit, ne appareat ;

sed qui ferro etiam igni q̄; medetur, curâ
dolorem compensante. Quamquam
nec ferrum Innocentius, nec ignem ad-
movit, sed quidquid reverentiæ & amo-
ris in Principem ac filium licuit; monuit,
rogavit, scripsit, instititque: nunc per
Varesium, nunc per Abbatem Laurum,
nunc per Ranuccium Legatum suum, ac
postea Cardinalem preces porrectæ, ut q̄;
hæ magis proficerent, præmissa omnium
Regum, Principum q̄; exempla Asylo ce-
dentium; quid potuit plus facere Inno-
centius? ut sileret? ut Galliæ postulata
admitteret? ut tam necessarium sanctum-
que propositum metu desereret? hoc
non potuit. Pavere ac fugere non est
Pastoris, sed Mercenarij, quis ergo ali-
quid audeat pro veritate, si Pontifices ti-
meant? & quid faciunt Romæ tot Mar-
tyrum cadavera, tot trophæa & vestigia
sanguine certantium tincta, si ne qui-
dem liceat summo Sacerdotum liberam
vocem pro justitia proferre? nunquam
metus Martyrem fecit. Et quid tandem
non Principes petant, non Pontifices tri-
buant,

buant, si toties cedant, quoties rogantur? non est hoc esse petram, sed paleam: nequè hoc voluit Christus, cum jussit Petrum esse fundamentum Ecclesiæ. Si Innocentius Pontifex ea tantùm spectaret, quæ Galliæ Regem circumstant, forisq; exornant, potentiam videlicet, opes, exercitus, classes, & quidquid deniq; speciem illam Majestatis effingit, quam homines adorant, facile persuaderi debuit, ut & hoc concederet, & quidquid aliàs Regi placeret: quid enim tandem intererat Pontificis jam provecctâ ætate, & in occasum pronâ, ut pacem pro bello non mallet? sed æstimanti totam illam magnificentiam, quæ foris splendet, mortalem & caducam esse, nec aliud post brevissimas annorum periodos (quamvis ego longissimas cupiam) de Magno illo Ludovico superfuturum, quàm frigidum cinerem, animamquè immortalem, & hanc non regio apparatu, non exercitibus, sed bonis tantùm, malisvè operibus septam, tantoq; periculo viciniorem, quantò gravioribus rationibus obnoxiam: hæc, inquam,

cogitanti Innocentio meritò perfuaderi non potuit, ut ea Regi permetteret, quæ utriusquè conscientiam onerarent; nec utique dolere Regi debuit, si inter tam multos, qui illius animam in mortis æternæ discrimen adducunt, unus faltem Romæ effet, qui illam totis viribus curaret, retineretquè præcipitio vicinam; enimverò cum mundanarum rerum strepitus cessaverint, qui modo Regium animum occupant, cumquæ in Comitibus totius generis humani Divino Tribunali assistemus, cessabuntque dulces illæ, sed fallaces adulantium cantilenæ, tunc, inquam, agnoscat Ludovicus Rex, fideliora fuerint Innocentij consilia, nunc quidem ingrata suadentis, sed tamen salubria ac necessaria; an illorum, qui prætextu proferendæ Regiæ auctoritatis sibi gratiam & præmia quærunt, Regi verò ingens animæ periculum, seramquæ factorum poenitentiam.

At non debuit tanti Regis Legatus accessu ad Pontificem prohiberi, quando Rex pro-
E 3 *ferenda*

*ferenda Religioni Catholica tanto conatu
successuquè laborat.*

Respondeo, multò minus debuiffe Romanum Pontificem, quo tempore tot curis, tot victoriis, tot Legationibus, tantaque auri profusione evertendo Turcico Imperio, ac Religioni Christianæ per totum Orientem amplificandæ laborat, domi forisq; à Gallis turbari. Comparerentur, quæ Ludovicus contra hæreticos in Gallia, quæque Innocentius in Austria, Hungaria, Græcia, & Peloponneso fecit, quæq; deinceps, nisi Galli prohibeant, in Europa, Asiaq; factururus est, videbunt ac fateri cogentur, nihil Innocentium Ludovico cessisse, & quod iste contra Calvinistas edictis, illum consiliis, armis, auro, precibusquè apud Deum contra Turcas præstitisse, hoc solùm discrimine, quòd Ludovicus unam, inermemq; Provinciam, nec ausam resistere, Innocentius tam multas, armatasquè Religioni subjecit: non ergo decuit tam gloriosum Pontificem, tamq; de re Christiana præclarè meritū eo ipso tempore à Christiana-

stianissimo Rege, filioq; Ecclesiæ primogenito, quo evertendæ Ottomannicæ impietatî tam anxie ac feliciter laborabat, tam acerba & hostilia pati.

At Legatum non admisit.

At Vos coegistis, ne posset admittere.

Cur enim Gallicum Legatum aliis conditionibus, quàm aliorum Principum admitteret? nemo istorum aliter acceptus est, quàm ut Asylo cederet, & tamen nemo istorum de injuria conqueritur, imò nec queri potest, cùm non de Regum, sed Latronum beneficio, commodoquè agatur. Quî igitur injuria dici potest,

quam nullus Regum pro injuria, pro dedecore habuit? Date locum justitiæ, permittite flagitia puniri, subducite sceleribus patrocinium, eo jure Legati vestri potiantur, quo omnium Regum Legati; liceat domi suæ Pontifici, quod omnibus Regibus, omnibus Principibus licet, & inquit dico omnibus Principibus? imò quod omni Prætori, quodq; omni Patrifamilias, & sic tandem Romam intrate.

Quòd si ne hoc quidem conceditis; non

deinceps culpam Pontifici adscribite, re-
jecti Legati, sed vobis tam honesta recu-
santibus. Quæ à Rege in expellendis
Hæreticis peracta, magna utique & in-
gentia sunt, ac spem omnem superantia,
sed quanto pretio compensata? Revo-
centur in memoriam infinita mala, quæ
Calviniana hæresis Galliæ invexit, adeo
ut propè fuerit Monarchiam in Rem-
publicam, Reges in Consules mutari; &
fateri cogentur plus Regni interfuisse,
quàm Religionis, has faces extinguere, ne
iterùm Galliam incenderent. Taceo in-
finitos Thesauros ex proscriptorum bo-
nis, neque hæc memoro, quasi elevare
velim, quæ à Rege præclare sunt gesta,
sed solùm ut ostendam, præmio non ca-
ruisse. Deinde si bonum, quod ex pur-
gata Gallia provenit, cum malis compa-
retur, quæ ex contemptu Pontificis, ejusq;
factis, scriptisque laceratâ auctoritate
proveniunt, hæc multò majora; nam in
totam Ecclesiam redundant, & commu-
ni defectioni viam aperiunt, eratque mi-
nus malum, hæresin in una Gallia tole-
rari,

rari, quàm tam perniciosis exemplis, doctrinisquè totam Europam inficere, ac periculo exponere amittendæ Religionis; hæc nunquam stetit dejecto Pontifice; atque ut nulla hæresis fuit non Romæ inimica, ita nisi hujus societate nunquam floruit vera & Catholica Religio; quæ igitur gratia, ramos coluisse percussâ radice?

X. Quintò: (a) *Ignoratam fuisse, dicit, Lavardino Pontificis Romani Bullam.*

R. Ego Marchioni Lavardino tanto videlicet viro, tantique Regis Ministro nihil non credam, si ita jusserit, fidemquè exegerit. Cæterùm negari non potest, difficile id creditu esse, ac persuaderi hominibus vix posse. Quomodo enim latere illum potuit, de quo totus Orbis, ac Gallia imprimis tanto tempore, tantoquè strepitu loquebatur? De quo cum Ranucio Cardinali, Legatoquè Pontificis Lavardinus sermonem habuerat? cui tot Cardinales subscripserunt? Quam Romæ affixâ, & in omnium manibus viderat? De qua

E 5

loquen-

(a) *Fol. 3.*

loquentem, scribentemq; Cardinalem Estreum audierat, videratque; & denique cujus effectum jam senserat, quando sanctæ Luciae festum differri iussit, ne, si templum intraret, continuo sacra cum dedecore abrumpi videret. Si hæc tam clara, tam nota, & ubique locorum vulgata ignorari poterant, nescio quid non possit.

Sed quoniam Marchioni Lavardino placuit ignorantiam prætexere, credamus ignorasse; at non ideò effectum excommunicationis morari potuit. Quis enim nescit, non tantùm toto humano & Divino jure, sed etiam toto Orbe & omnibus Principum Tribunalibus neminem excusari *ignorantiâ juris* clari, vulgatique? Si Parisiis duello aliquis confligat, allegetque ignorantiam edicti Regij, quo duella prohibentur, num pœnam effugiet? Cùm ergo Bulla Innocentij non in angulis, non in latebris scripta, nec domi retenta, sed totâ urbe pependerit, nec Tabellionis tantùm manu, sed ipsius Pontificis, ac triginta & suprâ Car-

(dina-

dinalium calamo subscripta, ac septimo jam mense typis impressa, planè aut non potuit ignorari, aut non debuit, præsertim à Regio Ministro omnium arcanorum conscio, quantò magis omnium vulgatorum? Sed ignoraverit Lavardinus, ac etiam veniam ignorantia demus; quæro an si ergo Bullam compertam haberes, morem illi gereret, aut non gereret? si non gereret, frustrà ignorantia se purgat, quando etiam sciens, volensquè paratus est obsequium negare: si morem gereret, ergo jam saltem obtemperet, quando inficiari non potest, sibi de voluntate edictoquè Pontificis constare; nihil ergo excusando, liberandoquè Lavardino proficere ignorantia potest tot nominibus invalida.

At Bulla Innocentij in Gallis promulgata non est?

R. Nihil dici potest Gallis humanius, veniusquè, etiam cum lædunt, quippe osculum plagæ præmittunt, Romam Legatus ibit Pontifice invito: urbem armatus invehetur, bellanti simi-

lis ac velut cum hoste congressurus: magnam urbis partem armis implebit dominantis more, & publicum Asilum contra Principis edictum flagitiis aperiet, non tantum ut tuta sint, verum etiam, ut insultent prohibenti: Palatium, totamque viciniam excubiis, vigiliis, circuitoribus occupabit, perinde ut fieri solet in arce armis expugnata, terraque hostili; & hæc omnia Principe coram, nec aliis armis quam precibus pugnante: Ecclesias quoque perumpet, sacrisque cum fastu, contemptuque assistet nullam Vicarii Christi, nullam Censurarum reverentiam. Hæc omnia faciet, & cum causam rogatus fuerit tanti contemptus tantæque injuriæ, respondebit: *Bullas Innocentij in Gallis non esse promulgatas.* Quid si ergo essent promulgatæ, num ideò Lavardinus his omnibus abstineret? Cur ergo promulgatio prætextitur, cum nihil eam Galli morentur? finge nullas omninò Bullas esse, num ideò Lavardino licebit jus Gentium violare, alienum solum hostiliter ingredi, armisque occupare? & denique omnibus
parri-

parricidis, adulteris, perduellibus, scele-
ratisq; non libertatem tantum, verum
etiam stimulos delinquendi addere im-
punitate proposita? planè nullis Bullis
opus est, nullaquè promulgatione, ut ista
non liceant. Sufficiant edicta naturæ, Le-
gesq; Evangelij, ut Lavardinus intelligat:
*Quod sibi quis non vult fieri, alteri ne fa-
ciat. Qui Pastorem Ecclesiæ audit, Deum
audire, qui illum spernit, Deum spernere;
& quæcunque Vicarius Christi ligat super
terram, esse etiam ligata in Cœlis.*

Hæc tam clara sunt, ut neminem late-
ant, possintq; à nullo negari; nisi fortè
quis dicat legem Evangelij, legemq; na-
turæ Parisiis promulgata non esse. De-
inde quale illud est, ut oporteat Bullas,
quæ Romæ fieri aliquid prohibent, eti-
am Parisiis promulgari? Quoties Legati
Pontificij, aliorumquè Principum jussi
sunt regno excedere, aut armatis cu-
stodiri, aut aurum Galliæ non efferre,
aut peregrinas merces damno Regionum
Vectigaliū non vanum proponere; num
propterea aut Romæ, aut in Hispania
E 7 diplo-

110 *De Abusu Franchitiarum*
diploma, quo ista vertabantur, propositum est? & cum nuper Legati Moscovitici, qui magnam vim pellium Galliae intulerant, jussi sint, aut Mercatu aut Regno abstinere, num inquam, prius hoc edictum Moscoviae pependit? Cur ergo à Romano Pontifice petitur, quod à nullo Principum? nisi fortè, quia Christi Vicarius est, peiori illum conditione damnamus. Cum ergo Lavardinus Romæ esset, cum Romæ deliquisset, debuit quoque suffecitque Romæ puniri, & illic poenas dare, ubi pacem publicam, ubi jus Gentium, ubi Ecclesiam, Principemque offenderat. *Nec obstat, Legibus loci Legatum non teneri: Quia, ut Politici scribunt, Principalem representat nemini subditum;* id enim verum sit de legibus pænisque temporalibus, non verò de pænis spiritualibus, in quibus ratio cessat, cum nemo in rebus conscientiam spectantibus negare possit, se Pontifici subjectum esse. Nec poterat character, dignitasque Legati Lavardinum tueri, quem pontifex nunquam pro Legato habuit, recepitvè: cum enim Legatus sit à Principe ad Principem,

contra Apologiam Lavardini. III

cipem, & mutuo pacto mittentis ac recipientis constituatur, non potuit, nisi utriusque principis consensu Legatus dici, suntque infinita cum nostri, tum antiqui temporis exempla. Scio equidem multa esse, quæ Galli Bullis pontificiis eludendis obijciant, sed nec illud me latet, à Galliarum Regibus regnantis Monarchæ Antecessoribus, & à Galliarum prælatis summâ hæcenus veneratione exceptas esse.

Carolus Magnus, quo nemo potentia, victoriis, fortunâ major in suis Capitularibus: (a) *In memoriam B. Petri Apostoli honoremus sanctam Romanam & Apostolicam Sedem, ut, quæ nobis Sacerdotalis est Mater dignitatis, esse debeat Magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare servanda est cum mansuetudine humilitas, & licet vix ferendum ab illa sancta sede imponatur jugum, feramus, & piâ devotione toleremus. Si verò quilibet aliquam perturbationem machinando & nostro ministerio insidiando redarguatur falsam ab Apostolica Sede detulisse epistolam, salvâ fide & integrâ humilitate*

(a) Ivo Carnot. in Decr. p. 5. c. 50. & habetur in Concilio Tribur. c. 30.

litate penes Episcopum sit potestas, utrum-
eum in carcerem detrudat, usq; quò per epi-
stolam aut per idoneos Legatos Apostolicam
interpellet sanctitatem, ut potissimum sua
sanctâ Legatione dignetur decernere, &c.

Ludovicus Caroli Magni filius jam mo-
riturus ita filios Reges alloquitur: (a) *In-*
ibemus atque precipimus super omnia, ut de-
finitionem Ecclesie S. Petri simul suscipiant,
sicut quondam à proavo nostro Carolo & avo
nostro Pipino, & beata memoria Genitore
nostro Carolo Imperatore, & à nobis postea
suscepta est, ut etiam cum DEI adjutorio ab
hostibus defendere nitantur & justitiam
suam, quantum ad eos pertinet, ac ratio po-
stulaverit, habere faciant, &c. Quæ autem
major, magisq; necessaria Justitia, quam
ut Pontifici de rebus sacris imperanti,
suamq; Jurisdictionem vi occupatam tu-
enti fideles obtemperent?

Sanctus quoque Ludovicus inter alia
monita, quæ Philippo filio moriturus re-
liquit:

(a) *Apud Pithæum & Spondan.*
ad ann. 838.

liquit: *Sis devotus & obediens Matri nostra Romana Ecclesie, & Summo Pontifici tamquam Patri spirituali.*

Ipsi Gallie Episcopi, quando consecrantur, hoc se juramento obstringunt: *Decreta, Ordinationes, sententias & mandata Apostolica totis viribus observabo, & faciam ab aliis humiliter observari..... mandata Apostolica humiliter recipiam, & quam diligentissime obsequar.*

S. Bernardus præclarissimum Ecclesie Gallicanæ lumen aliquorum objectionem præveniens: (a) *Sed dicit aliquis debitam Pontifici reverentiam exhibeto & nihil amplius; esto, fac quod dicis? quod si exhibeas debitam & plenā, plenitudo siquidem potestatis super universas Orbis Ecclesias singulari prerogativa Apostolicæ Sedi donata est, qui igitur huic potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Hæc quondam Regum Prælatorumq; Gallie sententia fuit, possetq; infinitis exemplis confirmari, si vellem toties jam dicta & libris vulgata repetere. A quib⁹ quantum distet

Lavar-

(a) S. Bernardus Ep. 131.

Lavardini exceptio promulgationem
causantis, nemo non videt. Prohibent
Romana Diplomata Galliæ inferri, pro-
hibent recipi; & postea causantur, non
esse recepta, non esse vulgata, non esse
nota, hoc nimirum Carolus Magnus vo-
luit, hoc Ludovici, hoc Bernardus, hoc
ipsi Episcopi jurarunt, cum Sacramento
polliciti sunt: *Totis viribus Apostolicas
mandata recipere, & quàm diligentissimè
exequi.* Quamquam frustrà consumor-
rebus probandis tam claris, tamq; indu-
bitatis, quæq; jam dudum ipsi Lavardino
perspecta sunt viro tantâ rerum experi-
entiâ claro: sed maluit aliquid dicere,
quodcunque illud esset, quàm seipsum si-
lentio damnare more Athletarum etiam
in casu luctantium; idque præclare qui-
dem, si lusus, non res seria ageretur; au-
lucta cum alio adversario, quàm cum ve-
ritate & justitia esset.

XI. *Sextò, addit Anonymus: (a) Lavardinum sine forma, sine causa, sine ratione, non auditum, non defensum, Romano pro Excommunicato declaratum esse.*

(a) *Fol. 3.*

B. Gal.

Ry. Gallis nihil videtur, quidquid Lavardinus Romæ deliquit; at aliud non tantum Pontificis Romani, sed etiam totius Europæ judicium est. Si ergo causa quaeritur, ob quam excommunicari meruit, dico non unam, sed plures, imò gravissimas fuisse; videlicet, quòd contra Pontificis Bullam sub pœna excommunicationis latae sententiæ, ipsoq; facto incurrendæ, jus Asyli, & Quarteriorum, ut vocant, usurpaverit; quòd non minimam urbis Romanæ partem armis occupaverit, armisq; retinuerit: quòd contra omne jus Gentium non Legati, sed hostis & bellatoris more urbem invecus sit, Principe coram, ac magno publicæ quietis periculo: quòd Palatio & vicinæ regioni excubias, circitores, armatosque cum tessera militari circumfuderit, id quod nullibi terrarum, & à nullo Legatorum hætenus factum, solique Principi licet: quòd Julii III. Pii IV. Gregorii XIII. aliorumque pontificum Bullis crimine læsæ Majestatis se obstrinxerit: quòd publicanos & principis vectigalia non

non

Principis Vectigalia non paucis millibus fraudaverit, solvique prohibuerit. Præsertim verò quòd ingenti urbis offensione ac Religionis contemptu sacra profanaverit, idquè tanto fastu tantaq; ostentatione ac derisu supremæ in rebus Ecclesiasticis Pontificum auctoritatis, ut post Attilæ & Alarici ætatem, aut saltem post irruptionem Borbonij nihil simile Roma conspexerit, fueritq; periculum tam perverso exemplo totam urbem, Italiamquè corrumpi. Hoc nulla ætas Lavardino ignoscet; quidquid enim litis cum Pontifice fuerit, non ideò Religio in discrimen vocari, ludibrioq; infidelium exponi debuit. Hæc ergo tam multa & magna, cùm Lavardinus deliquerit, innocenti tamen, & admirantissimis quærit: *Quam ob causam Pontificis indignationem meruerit?* Planè si non dico omnia, sed vel minimum eorum, quæ Romæ peracta sunt, Parisiis ab aliquo Legatorum contigissent, num illum vel momento Rex ferret? Enim verò nunquam Lavardinus præpotentium reorum

reorum

morc

more causam & delictum fatebitur; sed hoc nihil morari Pontificem debuit: iusta enim, an iniusta sit causa, ob quam anathemate punitus est, non Lavardini, sed Orbis terrarum, aliorumq; Regnantium exemplo (qui Asylo cessere) ac praesertim Pontificis iudicio decidendum fuit, qui more aliorum Principum, rerum, urbiumq; suarum solus Iudex & moderator est; tam enim Pontifex Dominus Romae est, quam Rex Parisiis. Si ergo nullius Principis Legatum eâ ratione Parisiis Rex pateretur, quâ Lavardinus uti voluit Romae, nec suarum Legum causas ab aliis, quam à se uno examinari ferret, quid tandem deliquit Innocentius, quidve commisit iniusti, si id Romae fecit, quod Rex Parisiis fecisset?

At excommunicare non debuit?

At mutò minus debuit Lavardinus excommunicationem provocare, imò extorquere. Repetantur enim memoria, quae Romae peracta sunt, & nemo inficias iverit, ex industria & velut studiosè

studiosè à Gallis curatum esse, ut invito ac tergiversante Pontifice censuras exprimerent. Quæ enim necessitas fuerat, cum constaret de pontificis voluntate, aliorumquè Regum exemplo Aſylo abstinentium, Legatum mittendi (nam Gallicis negotiis Estreus Cardinalis sufficere poterat, imò abundare) urbemq; armis non militariter tantùm, sed hostiliter etiam implendi? nam quòd nec pugna, nec cædes contigerint, non humanitas invadentium, sed modestia pontificis fuit arma prohibentis.

Rursus quid oportebat Lavardinum nocte Nativitati Salvatoris sacrâ tantâ cum pompa, cultuq; ac apparatu insultantis in Ecclesia comparere, sacrisq; palam defungi, quæ non ignorabat sibi à pontifice interdicta? Si tanta, ut inquiunt, pacis cupido, cur non expectatum? cur Legatio non aliquamdiu dilata, dum mitescerent animi, dumq; tempus remedii suggereret, aut saltem dum finis Turcico bello imponeretur, quod planè Galli prævidebant ingenti cum damno Religio-

gionis Christianæ abruptum iri, si pergerent, pontificem, Italiamq; turbare. Unde multorum sententia fuit, studiosè à Gallis hanc occasionem captatam esse, ut bello Italiæ illato, aut saltem belli periculo, Italiæ Germaniæq; principes, ac ipsum Imperatorem à Turcis averterent, cogerentq; finem victoriis ponere, ac Imperio Ottomannico jam cadenti requiem, pacemq; concederent, idquè non tam Barbari amore (quod nefas de Christianissimo Rege cogitare) quàm metu Austriacæ potentiaè tot victoriis, tot provinciis auctæ. Sed absit à me credi tam aliena à pietate & magnitudine Ludovici Regis, cui nulla major cura, quàm Religionis, quique alienis damnis non eget, ut crescat, viribus ac potentiâ sua tutus. Illud verum est, & negari non potest, multò gloriosius, utiliusquè Regiam indignationem in Barbaros Turcasquè, quàm in pontificem conversum iri, cum causæ & injuriæ non desint longè atrociores. Nota sunt, quæ Gallico Oratori Constantinopoli evenère, quando tam indignè

indignè

indignè à Turcici Imperii Ministris habitus est, ejectusquè aulâ, mancipii more, & tamen quàm clementer à Gallis dissimulatum? Idem ergo sperari pro Pontifice poterat, præsertim cùm nihil tale Lavardino contigerit, & saltem Innocentii ætas, merita, sanctitas, curæquè delendis Ottomannis tam feliciter impensæ veniam, aut saltem moras aliquas mererentur. Petimus pro Innocentio, quod Turcis spontè concessum.

Quod verò dicitur: *Pro re merè temporali, qualis est immunitas à Gallis prætensa, non debuisse Lavardinum excommunicari.* Facile ignosci potest Advocato Lavardini, quippe sacrorum Canonum, Ecclesiasticæ disciplinæ, & idiomatis, quo sancti Patres ab initio florentis Ecclesiæ semper usi sunt, ignaro; isti enim semel Ecclesiæ, Deoque donata non pro rebus merè temporalibus, sed pro rebus sacris, ac Christi patrimonio habuerê, & ideò istorum usurpatio etiam in ipsa Gallicana Ecclesia pro sacrilegio semper habita est, abstineoquè exemplis, utpotè
in

in re clara, ac in omnibus sæculis nota. Planè hanc Theologiam ignorârunt antiquæ Ecclesiæ Patres, quando in causis etiam temporalibus non Reges tantùm, sed Orbis totius Imperatores anathemate perstrinxerunt. Sic Ambrosius Theodosium ob cladem Theſſalonicensem. Sic Stephanus VI. Carolum Magnum, si nuptias cum Longobarda junxisset Desiderij filia. Sic Basileense, & Constantiense Concilia toties à Gallis laudata, & Gallicis Præsulibus plena in causis merè temporalib⁹ Principes excommunicant, ut videre est sessionibus 20. 31. 37. & ultimâ. Atque ne Galliis, & argumento, de quo agitur, exeam⁹, placeat ea tantùm audire, quæ Parisiensis & Turonensis Conciliorum Patres in hac causa decreverunt. (a) *Placet, inquit Parisienses, ac omnibus convenit, ut quicumq³ res Ecclesiæ injustè possidens præsumpserit retinere, ab omnibus Ecclesiis segregatus, à sancta Cõmunionem habeat.*

(a) *Concil. Paris. I. cap. 1. & c. 2.*
Anno 570.

habeatur extraneus, neq; aliud mereatur
 remedium, nisi culpam propriam verum
 emendatione purgaverit. Indignè enim
 ad altare Domini properare permittitur
 qui res Ecclesiasticas audet rapere, & in-
 justè possidere. Et infrà: Perpetuo ana-
 themate feriatur, qui res Ecclesie confisca-
 re, aut conterere, aut pervadere presumpse-
 rit. Nota sanctissimos, præcipuâque do-
 ctrinâ huic Concilio interfuisse, quorum
 princeps S. Germanus Episcopus Parisien-
 sis. Patres Concilij Turonensis II. (a)
 Inviolabiliter servandum censemus, ut qui-
 cunque tam Ecclesie, quàm Episcopi res pro-
 prias pervadere, competere, vel confiscare
 presumpserit, & pertinaciter in pervasione
 perstiterit, ut verè sit super eum maledictio
 qua super Judam venerit, ut non solum ex-
 communicatus, sed etiam anathema moriatur,
 & cœlesti gladio fediatur. En senten-
 tiam Gallicanæ Ecclesie, tunc videlicet
 temporis, cum doctrinâ & sanctitate flo-
 rebat, ac cum omni adulatione ac ambi-
 tu procul, veritati, non gratiæ scribebat.

(a) Concil. Turon. c. 24. Anno 570.

Scio omissis infinitis aliis hæc duo testi-
monia sufficere, si tam facilè Gallia per-
suaderi posset, quàm facilè convinci; sed
illud molestum est, quòd ratione supe-
rati ad potentiam, viresquè appellant:
nec istis opponi aliud potest, quàm Di-
vina protectio, omni tandem humanâ
superior; hîc Innocentius acquiescit, pa-
ratus experiri, quidquid aut Gallo, aut
Deo placuerit; nec enim Innocentij cau-
sa, sed Dei agitur; vincet aut cadet, ut-
cunque Cœlo videbitur.

At citari, moneri, audiriq; prius debuit.

Non ignorat Roma, quid in hujus-
modi causis fieri, omittivè oporteat;
planè infelix sit & rudis, si Ecclesiasticos
ritus, formasquè Censurarum discere à
Regibus, militibus & Advocatis debeat.
Neminem prius fidelium communione
arcendum esse, quàm monitus, auditusq;
sit, res est certa, ac millies in sacris Cano-
nibus repetita, ac præsertim in Parisiensi
& Turonensi synodis, quas paulò antè
citavimus. Sed æquè certum est, quoties
Censuræ non ab homine, sed à jure & Le-

ge feruntur, nullâ aliâ monitione opus esse, cum satis ac semper ipsa lex moneat; in notoriis quoquè, & quæ nullâ tergiversatione celari, negativè possint, non oportet, ut monitio aut citatio declarationem præcedat. Præsertim, cum Excommunicatio non est comminatoria, sed latæ sententiæ; & non in genere tantum, sed in particulari casu, & contra particularem personam inflictâ. Consilium quoquè Lateranense, & ipsa Conventio, seu Concordatum, inter Pontificem Leonem X. Regemq; Galliæ Franciscum I. clarè disponunt, cum de Excommunicatione ita constat, ut ea nullâ tergiversatione celari possit, sine alia denuntiatione pro Excommunicato habendum, vitandumquè esse. Hoc cum Collegium Ecclesiæ S. Ludovici non observaverit, meritò interdicto supponi debuit, & simul Lavardinus pro Excommunicato declarari. Hæc sunt comperta & millies nota, nec à Lavardini Theologis ignorari poterant, sed oportuit aliquid dici, quodcunquè illud esset, ne

ne viderentur culpam silentio fateri. Notum erat Lavardinum Romam intrasse, notum quoque armatis, excubiisque Palatium ejusque regionem obsedisse, ne Justitiæ Ministris pateret, notum quoque natalitiâ Christi nocte sacris Mysteriis procuratum esse; quid ergo in re tam clara, tamque indubitata, totaq; Româ inspectante facta, citari illum, interrogariquæ oportuit?

XII. *Septimò, (a) pergit Anonymus dicere: Honores, quibus in Ecclesia S. Ludovici Lavardinus affectus est, dignitari Gallici Oratoris annexos esse, quippe Gallici Regis Majestatem representantis; non ergo aut à Pontifice, aut ab Ecclesia pendere, neque hanc ob causam potuisse à Romano Pontifice Lavardinum excommunicari, aut Ecclesia S. Ludovici interdicto supponi.*

R. Utinam Lavardini Satellites & Advocati de armis potius & castris, quàm de excommunicatione & Interdictis loquerentur, quæ non intelligunt. Nec enim Ecclesia S. Ludovici interdicto subjecta est, quòd ejus Ecclesiæ

(a) Fol. 3.

F 3

Sa-

Sacerdotes Lavardino honores detulerint Legato debitos (quamvis & hinc peccatum, cum revera Legatus non fuerit) sed ut loquitur Edictum: *Quòd ausi fuerint ad Divina officia & participationem Sacramentorum admittere, cum constaret, notorie excommunicatum esse.* Si ergo non patitur Lavardinus Pontificem discernere de honoribus Legato debitis; æquè Pontifex non patitur Lavardinum de Ecclesiis & Censuris iudicium ferre, quæ à solis Sacerdotibus cognosci debent, Romæ præsertim, ac in Regia Pontificis. Similis ferè est Lavardini querela, cum in Apologia dixit: *Regis Christianissimi Ministros, utpotè qui personam ad Majestatem ipsius Regis referant, nullis Censuris subjacere.* Quæro enim à quanto tempore potiri Reges hoc privilegio ceperint? mihi enim historiam Ecclesiasticam percurrenti infinita Exempla occurrunt Regum, quos non tantum Pontifices, sed etiam Galliæ Antistites excommunicatione perculerunt. Pauca ex multis libabo. S. Chrysostrmus de Regibus univ-

universim ita loquitur: (a) Et ad vos
(Sacerdotes alloquitur) sermonem con-
vertere necessarium est, ut cum multo studio
hæc dona (sacram videlicet Eucharisti-
am) distribuatis, non parva vobis immi-
net ultio, si quemquam ullius culpæ consci-
um, hujus mensæ participem esse concedatis.
Sanguis ejus de manibus vestris exquiretur,
sive quis Dux militiæ sit, sive Præfectus, sive
Princeps diademate coronatus; indignè,
autem accedat, prohibe: majorem illo pote-
statem habes, hoc vestra dignitas est, hoc se-
curitas, hoc corona. Ex prima Clodovæi
Merovingica stirpe, S. Germanus Epi-
scopus Parisiensis Charibertum Regem,
& Manovefam, quam incestis nuptiis
duxerat, anathemate ferit: (b) Cumquæ
(verba sunt Gregorii (c) Turonensis
eam Rex relinquere nollet, percussa judicio
Dei obiit. In secunda Carolina stirpe
Stephanus IV. Romanus Pontifex Ca-
rolo

F 4

rolo

(a) S. Chrysostr. hom. 60. ad Popul.
Antioch.

(b) Anno 570.

(c) Greg. Tur. histor. Fran. l. 4.

rolo *Magno* recentibus adhuc in Apostolicam Sedem meritis excommunicationem (a) intentat, nisi continuo nuptias cum Desiderij filia abrumpat, tantumq; abfuit indignari Carolum, aut id Majestate Francicâ indignum ducere, ut potius quàm primùm paruerit, Longobardâ ejectâ. In eadem secunda stirpe Carolum simplicem foedus cum Northmannis infidelibus parantem S. Fulco Rhemensis Archiepiscopus suo & omnium Galliae Antistitum nomine his verbis absterruit: (b) *Cum omnibus Episcopis meis ego vos & omnes vestros excommunicans, aeterno anathemate condemnabo. Vides, quæ tunc temporis non unius Fulconis, sed totius Gallicanæ Ecclesiae mens & sententia fuerit. In tertia Galliae Regum Dynastia Robertus Hugonis Capeti filius, quòd incestas nuptias junxisset, à Galliae Episcopis sacris exclusus, adeo*

(a) *Habetur Epistola Stephani tom. 3. Concil. V. Emil. & Spondan. ad Annum 770.*

(b) *Flodoard. l. 4. c. 5. Anno 898.*

omnibus horrore fuit, ut vix tres famuli obsequio superfuerint, anathematis reverentiâ, profecitquè severitas, pellice paulò post palatio pulsâ. Rem Damianus (a) & Pithæus narrant. Ex eadem Dynastia ob similem causam *Philippus* Roberti Nepos primùm in Concilio Lugdunensi, deinde ab Urbano II. absolutus, teste Ivone (b) Carnotensi. *Philippo II.* æquè Francorum Regi, quòd legitimam uxorem dimisisset, anathema intentatum, ac Gallix Regnum interdicto subiectum est, idquè Gallix Episcopi adeò non improbârunt, ut quamplurimi eorum exilio puniti sint, (c) quod Pontifici paruisent. Tandem resipuit, petitâ ab Innocentio veniâ, receptaquè in thalamum Reginâ. Ex stirpe & Dynastia Valesia

F 5

Hen-

(a) *Petrus Damian. l. 2. Ep. 15.*

Pith. in chron.

(b) *Ivo Carnot. Ep. 166. & 169.*

(c) *V. Spondan. ad ann. 1198. Raynald. ann. 1200. n. 9.*

Henricus III. à Sixto V. monetur, ut Borbonium Cardinalem & Archiepiscopum Lugdunensem carceribus liberet, nisi faciat, pro excommunicato declaratum iri, fuitq; monitorium in Galliis, Carnuti, Metisq; promulgatum, & quia eodem anno mors Henricum prævenit, ejus cadaver publico funere, solitisq; suffragiis supra duodecim annos caruit (quòd crederetur excommunicatus decessisse) donec sub Henrico IV. agente Ossato (a) Cardinali & absolutionem Henrici IV. nomine, ac Elisabethæ Regiæ viduæ infinitis argumentis urgenti, tandem à Clemente VIII. impetrata est. Agnovit ergo Gallia posse Reges excommunicatione puniri. Idem Henricus Rex per Cenomanensem Episcopum, Cardinalem Jojosam, ac Pisani Marchionem Legatos, ac in genua provolutos absolvi à Censuris rogavit, quas ob eadem Guisij Cardinalis incurrerat; (b) nec tamen obtinere

(a) *V. Spondan. ad annum 1589. n. 16. & Ossat. Ep. 215.*

(b) *Sondan. cit.*

obtinere potuit, quippe Borbonio Cardinali & Lugdunensi Archiepiscopo necdum carcere eductis. Ex stirpe Borbonica Henricus Navarrae Rex ob hæresin, quam semel abjuraverat, iterumquæ professus fuerat, à Sixto V. diris percussus est, idquæ ritè à Pontifice factum Clerus Gallicanus agnovit, habuitq; Regem pro excommunicato; & quamvis Henricus vehementer excommunicationi adversatus sit, nunquam tamen privilegium obtendit, quòd Reges excommunicari non possint: sed solum quòd hæreticus non esset, qualis à Sixto arguebatur. Ipsa Sorbona inter alias propositiones (quas Henrico addicti vulgaverant) hanc quoquæ in publico Senatu decimâ Februarij damnavit. *Pontificibus Romanis jus non est Reges excommunicandi.*

Ita scribit Spondanus, (a) qui ad annum 1585. refert ejusdem Henrici instructionem Ossato & Peronio Legatis suis datam, in qua petebat Rex à Censuris & excommunicatione absolvi, quas incurrerat.

F. 6

(a) Spondan. ann. 1590.

currerat. In ipsa quoque absoluteione à Clemente VIII. publicè Legatis concessa, Rex à Censuris, quibus tenebatur, (a) liberatus est.

Et si hæc omnia deessent, sufficeret clarissima Christi sententia Petrum alloquentis: *Quæcumque, inquit, ligaveris super terram, erunt ligata & in Cælis.* Si *quæcumque*, ergo & Galliæ Reges, nisi dicant, ad istos Evangelium non pertinere, aut Christi præceptis exemptos esse.

Ex his omnibus aliisque quàm plurimis, quæ silentio prætermittimus, palàm est, potestatem excommunicandi Reges semper in Galliis agnitam, exercitamque, imò & saluberrimam fuisse, quoties sanandis hoc remedio ægris Principibus suam Episcopi operam Pontifici sociarunt. Nunquàm Henricus IV. & fortè nulli amplius Galliæ Reges Catholicam Religionem amplexi essent, nisi illum Pontifices vibratis Censuris compulissent. His ergo Gallia debet conservatam Religionem, & tot alia bona, quæ ex Re-
ligio-

(a) *Spondan. ann. 1590.*

ligione consequuntur; nec verò aut Carolo Magno aut Henrico Magno quidquam Majestatis decessit, quòd se punienti Pontifici submiserint, imò venerationem illis amoremquè auxit subjectio, non vi, nec metu, sed Religione expressa. Et Magno Theodosio quid nocuit ad pedes accidisse Mediolanensis Antistitis? num ideò minus potentiâ, victoriis, reverentiâ subditorum floruit? imò tantò major, quantò modestior, subjectiorquè Sacerdoti: & cui istorum ad Concilium, aut ab abusu appellandi cogitatio incidit?

Non hæc dico, quasi ignorem, quam parcè sacris fulminibus uti Pontifices oporteat, in Reges præsertim, quorum arbitrio sedet, aut obsequi, aut obniti ac plerumquè pudet moneri, multoquè magis puniri: nec facilè culpam agnoscunt libertate peccandi, ac famulantium adulatione: nec etiam me latet, quantum mali proveniat ex facilitate Censurascumulandi. Cæterum nihil est tam sanctum, quo abuti

non possis, nec nos abusum, sed usum commendamus, eumquè præparcum & necessarium. Quot mala ex potestate regnandi, bellumquè indicendi? quot ex matrimonijs, negotiationibus, judicijs proveniunt? num propterea hæc omnia damnanda abusu obtentu? Idem de excommunicatione & Censuris dicas, quas cum necessitas Innocentio extorserit, nemo Judicem accuset, qui pœnam dictavit: sed reum, qui meruit, imò qui extorsit.

Auctor quidem seu potius Compiler libertatum Gallicarum multa congerit, ut ostendat, non posse Reges excommunicari; sed ea planè nihil probant, cum tantum aut facta aliqua Principum narrent, ex quibus nullum jus colligi potest (quid enim non licebit, si exempla sequamur?) aut aliqua Parliamentorum Senatûs Consulta, quibus nulla potestas est de auctoritate Ecclesiastica, ejusquè finibus judicandi; aut denique abusus tantum Censurarum damnantur. Taceo hunc librum anno 1639, ab ipso Galliarum Clero

Apologiam contra Lavardini. 135

Clero Parisijs damnatum, prohibitum-
què esse: *Quòd* (verba sunt Spondani)
multa contineret, quæ magis ad Ecclesiæ
servitutem tendere, & schismatis occasio-
nem præbere viderentur, & ideò primò à sa-
cro Consistorio Regio prohibita sunt distrahi
& vendi: deinde Eminentissimorum Car-
dinalium, cæterorumq; Illustrissimorum
Antistitum, qui tunc Lutetia reperti sunt
undeviginti: nescit enim Ecclesiæ Gallicana
libertates, quæ malum operantur: nescit ju-
ra, quæ illam à Romane Matris firmissima
connexione & filiali obedientia divellant.
Haftenùs (a) nobilissimus scriptor.

XIII. Octavò. (b) *Sed, inquit Ano-*
nymus, si jus Asyli, & immunitatum abu-
sus est tam horridus, tantaq; abominatione
dignus, ut Pontifex Religioni & Conscientiæ
sibi duxerit illum amplius ferre; cur ergo
tanto jam tempore illum tulit? cur post tot
annos Conscientia Pontificem monuit? Id
planè indicio est, quàm Conscientiam
queri.

R.

(a) Spondan. ad ann. 1639. (b)
Fol. 4.

R. Nihil festivius est, quàm audire Lavardinum, ejusq; Advocatos de Conscientia & Religione loquentes; suam enim Conscientiam Pontificis metiuntur; & cum illis postrema sit hæc cura, sedemque ultimam obtineat, ludere putant, quotquot conscientiam appellant. Tulit ergo Pontifex primis annis hunc Asylorum abusum eo ferè pacto, quo Agricola lolium & Zizania florente in agro: non quòd amet, sed quòd frumento sit mixta, quæratque occasionem evellendi. Eademque ratione quæri posset, cur Galliæ Rex, si conscientiam sibi duxit Calvinistarum hæresin in Gallia ferre, non statim ejecerit? Planè Innocentius in ipso statim limine initi Pontificatus professus est, se Asyla nunquam laturum, ut tamen Regum Majestati honor haberetur, lentè processum; moniti, rogati, convictique rationibus sunt: expectatum quoque, dum Principum Legati, qui tum vivebant, decederent. Tandem ubi omnia parata, ubi veneratio Pontificis tot rebus secundis aucta, ac ipse
Rex

Rex Gallia pollicitus, se aliorum Principum exemplis imitandis non ultimum fore, ubi denique alij Reges Asylo cessere; merito visum est Pontifici, non amplius cessandum. Expectavit ergo aetatem, ut meteret. Quid potuit à Pontifice aut prudentius, aut humanius fieri?

XIV. *Nonò.* (a) *Verbis*, inquit Anonymus, *generalibus non comprehenduntur persona notâ speciali digna, quales sunt Principum Legati: non potuit ergo Lavardinus ex verbis Bullæ pro excommunicato haberi. Imò nec dici quidem potest, Lavardinum casum Bullæ incurrisse, quippe vim nullam adhibuit, nec cursum Justitiæ impedivit.*

R. Oportet ab hoc Lavardini Advocato Bullam Innocentij, ne quidem lectam fuisse, alioquin nunquam hæc scriberet tam adversa veritati. Renovat Innocentius Julij III. Pij IV. Gregorij XIII. Diplomata, & illa verbatim recitat; at in illis expressa fit Legatorum mentio; qui ergo dici potest Bullam Innocentij nihil de Legatis loqui? Deinde in Bulla

(a) *Fol. 4.*

Inno-

Innocentij hæc clausula adjungitur, videlicet: *Omnes quâcunq; dignitate & auctoritate tam Ecclesiasticâ, quàm seculari præfulgentes, etiamsi de illis specialis, specifica, expressa & individua mentio faciendâ esset.* Quæ verba ex omnium Juris-Consultorum sententia æquivalent expressioni individua: tantumq; operantur, quantum si Lavardini nomen in Bulla recitatum esset; demonstrant enim enim Pontificis voluntatem. Et quamvis hæc omnia non essent, quis nescit sacro Cardinalium Collegio, omnibusque Romæ Prælati ex parte Pontificis denuntiatum esse; caverent, ne Lavardino sociarentur, quippe sacris interdicto; imò ipse Lavardinus à Renuccio Cardinali de voluntate Summi Pontificis monitus est: actum maximè, cum Clericis Lateranensis Ecclesiæ indictum, ut si Lavardinus Divinis officiis assisteret, quæ in honorem sanctæ Lucie peraguntur, continuo sacra cantumq; abrumperent, ut fieri solet, cum adstant palàm excommunicati; quid ergo amplius fieri potuit, ut

ut constaret Pontificio Diplomate Lavardinum comprehendi? sed piget tam claris immorari, & misereor Lavardini tam infelici Advocato nixi, & tam absurda narrante. Paria sunt, quæ dicit, *denon impedito Justitiæ cursu nullaq; vi adhibita.* Nam quàm verum id sit, satis intelligas ex ijs, quæ de ingressu Lavardini jam suprâ recensui, & quæ quotidie geruntur, Româ fremente, ac Pontificis moderationem contra tot insultus demirante.

XV. *Decimo. (a) At Sixtus V. quamvis Inre Asyli Legatos prohibuerit, non tamen adjunxit pœnam excommunicationis, imò sustulit à suis Antecessoribus jam latam.*

R. Non sequitur, ut quod unus Pontifex omisit, alius quoq; omittere debeat. Quàm multa à Ludovico Rege (qui modò Galliarum potitur) confecta sunt, ejus majoribus planè intentata? ergo omnibus rebus sua ætas & maturitas est: alioquin quantum Principibus orium &

steri-

(a) *Fol. 4.*

sterilitas erit, si non faciant, nisi jam facta? Deinde nota est omnibus Sixti severitas, qui cum timeri vellet, temporales pœnas ante spirituales habuit, maluitque curandis delictis ferro uti, quàm cruce. Alia methodus Innocentio, cui cum Magnatibus pugna, & ideò Religione, non supplicijs damnandos censuit, risumquè provocâisset, si carceres, aut exilia, aut multam Regibus minaretur. Nec obstat exemplum Sixti, quando alia, multoquè majora exempla suppetebant, quæ Innocentius imitaretur, Chrysofomi videlicet, Ambrosij, Athanasij, Gregorij Magni, Nicolai I. aliorumquè Pontificum, quos infrà memorabo.

XVI. Undecimò: (a) *Si Innocentius, inquit Anonymus, prius Consilia & vota sacri Collegij excepisset, quàm Bullam vulgaret, seque tam grandi periculo immergeret; nihil simile aggressus esset, Patrum ac presertim Cardinalis Estrei rationibus victus.*

(a) *Fol. 4.*

R. Supponit Lavardinus, Bullam Innocentij, quâ Legatorum Asyla prohibentur, solo Pontificis, ejusquè domesticorum nutu excidisse, non rogatis, non auditis Cardinalium votis. At verò id tam falsum est, ut pudeat refellere. Legant Pontificis Bullam, videbuntquè Purpuratorum nomina magno numero subscripta; num verò subscriberent aut non lecta, aut non probata? major est Romæ, quàm Parisijs dicendi libertas: licet Cardinalibus & sentire & loqui, nec ullus exilio punitus, quia verum dixit; ut nuper in Regaliæ causa Parisijs factum. Illa quoquè verba Bullæ inserta videlicet: *De fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu, ac prematurâ consideratione præhabitâ*, Galum falsi convincunt. Multò minùs dici potest *Cardinalem Estreum in hac causa auditum non esse.* Quis enim Estreum prohibuit, ne loqueretur? aut quando ei occasio loquendi defuit? aut quando accessu Pontificis prohibitus est? Planè excusari non posset
Car-

Cardinalis socordia, si obmutuisset, cum tam multis ex causis ad dicendum urgeretur: imò non tantùm dixit, sed etiam scripsit: at veritas & justitia causæ, vocem & calamum vicit.

XVII. *Duodecimo*: (a) *Nam, inquit, Pontificem decuit, sustinenda cause merè temporali ac politica (qualis est, quæ Asyla Legatorum spectat) sacram dignitatem, pacemq; statûs Ecclesiastici, imò totius forsan Europæ periculo exponere.*

R. Credo equidem, quando Innocentius de abrogandis Asylyis cogitavit, id primùm & ante omnia expendisse, plus boni an mali hæc mutatio pareret: nec improvisa illi pericula, quæ modò narrantur; sed tanti non erant, ut tam sanctum & necessarium opus morari deberent, idque justissimis ex causis, ut jam commemorabo, juvatq; longiùs immorari rationibus exponendis, quæ Pontificem obfirmârunt; video enim id potissimùm Innocentio objectum, ac præsertim ab Estreo Cardinali, cum votum suum

(a) *Fol. 4.*

suum calamo exponeret; videlicet imperitos Medicos Pontificem imitatum esse, quando morbum mederi aggressus est peiori remedio. Sed nego, mecumque negabunt, quotquot pacatis, placidisque animis rem totam considerant, debuisse videlicet tam gravem, plenumque flagitijs abusum ferri metu malorum, quæ jam tum præviderat, & nunc tanto strepitu à Gallis præcinuntur.

Nam *Primo* supponunt Galli, Jus & immunitates Asylorum rem esse merè politicam & temporalem; at maximè falluntur: cum enim infinita sint flagitia, quæ illorum causâ, & spe impunitatis patrabantur; idquè omnium Nationum, quæ Romam concurrunt, pessimo exemplo; oportuit Asyla considerari non solum ut loca, in quibus Principis potestas & Jurisdictio violatur; sed etiam in quibus suprema Dei Majestas gravissimis injurijs afficitur; at verò quid magis ad Christi Vicarium pertinet, quam quovis humano respectu seposito cavere, ne Christus tam indignè offenda-

tur,

tur, & tot animæ pessumeant Christi Sanguine redemptæ? non ergo causa Asylo-
rum est causa merè prophana, nisi fortè
illis solis, qui nullâ Dei & animarum curâ
tanguntur.

Deinde suprema Pontificis Jurisdi-
ctio, quæ tot Asyulis in urbe violatur, non
est inter causas merè prophanas censen-
da; quæ enim ad Ecclesiam pertinent,
Deo dicata sunt, nec possunt sine sacrile-
gio usurpari. Id tam certum, ut nihil
frequentius jam ab initio florentis Eccle-
siæ sit à Patribus inculcatum: omittoq;
exempla & testimonia Patrum jam alibi
narrata. Cadit ergo præcipua Lavar-
dini ratio, cum videlicet negat, pruden-
ter Innocentium fecisse, quòd in causa
merè temporali & politica sacram Pon-
tificis dignitatem cum Regia colliserit,
adduxeritquè in tantum discrimen.

Tertiò. Si toties Pontifici abstinend-
um est salubribus Consilijs, quoties
Principes minantur, & bellum eminens
ostentant; quid unquam præclari aude-
bit? Si ergo Romam sibi Galli postulave-
rint,

rint, alioquin bellum illaturi, qui totam Europam incendant, num ideò Pontifices cedent, bellumq; & minas rediment Christi patrimonio? Si semel Pontifices minis se frangi, vinciquè patiantur, idq; Principes observent, nullum facient finem petendi, minandiquè. Æquum ergo non fuit, ut Pontifex à proposito delendi Afyla moveri se pateretur solo metu & terrore futurorum. Fecit Pontifex, quod muneris sui, quod necessitas, quod publica & privatorum falus, imò quod DEI caufa (toties in Afylis offenfi) exigebant; idquè nullus Principum, fi Gallos excipias, non maximè approbavit, ratumq; habuit; fi ergo bellum & turbæ à Gallis fequantur, cujus amabò culpâ id fiet? fua retinentis, an rapientis aliena? & quando magis, quàm in iufta caufa cœlefti patrociniò fidere, nitiquè Pontifices debent? fi omnia aut fato, aut cafu evenirent, nullâ in rebus humanis DEI providentiâ ego quoquè honeftis confiliis utilia præferrem, fed quandoquidem conftat

G

omnia,

omnia, ac præsertim Ecclesiam, Dei nutu gubernari, nunquam persuaderi me patiar, ut credam Deo placere sordida consilia, aut secunda fore. Hæc non mea, sed Apostoli sententia est: (a) *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo: nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus sæculi?* Verbo, si bellandum est, malim Pontifices cum Gallis, quàm cum DEO & conscientia bellum suscipere.

Quartò. Cùm dicitur, minus esse malum Regi Galliæ Asylum spontè cedere, quàm vim & bellum experiri; oportet non Asylum tantùm expendere, ejusque cessionem, sed omnia, quæ hâc cessione proventura sunt; nam & arborem non folam, sed cum fructibus æstimamus. Si Pontifex Gallo cedat, eadem ratione & Hispano, & Anglo, & omnibus Principibus cedendum erit Asyla postulanti- bus: at quanta hinc confusio flagitiis impunè florentibus, & totâ ferè Româ in speluncam Latronum conversâ? Imò multò quàm ante gravius malum, exper-

(a) *1. Corinth. 1.*

quæ remedij: crescet enim Legatorum
licentia, quando se victores, victum Pon-
tificem cernent. Revocentur in memo-
riam & mala, & pericula, quæ paucis
mensibus contigere, Lavardino non Le-
gatum Romæ, sed Regnatorem agente,
quamvis invito & obnitente Pontifice?
quid rogo fiet, si & perpetua & pacifica
sit hæc Asylorum dominatio; & omni-
um Principum Legatis permessa? imò
non Legatis tantum, sed omnibus idem
jus affectantibus? Oportebit sanè aut
Pontificem Romam excedere, aut preca-
riò & ex magnatum arbitrio vivere, hoc
est, servi non Principis more, & exem-
plo nullibi terrarum viso. Quod possit
malum comparari tam indignæ servi-
tuti? nequæ hinc finis, ubi enim semel
Principes vicerint, & prætextu Asyli, ut
nuper Lavardinus, urbem armis, Clie-
ntelis, factionibus impleverint, iidem,
quibus nunc & paribus minis alia Ponti-
ficum jura, quoties libuerit, involabunt:
imò nec tuta Pontificum & libera ele-
ctio; redibitque Ecclesia in pristinam
servi-

fervitatem, quando videlicet sub Dominatu Tusciæ Marchionum Pontificis electio non liberis suffragiis, sed pretio, armisque agebatur, imò ex voto meretricum, quæ in aula magis placuissent. Meritò igitur Innocentius etiam principia, omnemque speciem externi Dominatus, deleta voluit, ne frustra essent remedia morbo jam valido; nec ullum malum credidit huic posse comparari.

Quintò. Sed & Patrum exempla Pontificem nostrum docuere, ne in tam justa & necessaria causa minis, vanisque terroribus cederet. Nulla planè virtus Magnam Pontificem ut magnanimitas & constantia decet, nec alia magis in Patribus floruit primitivæ Ecclesiæ, quando perpetuæ cum Principibus lites crucem averfantibus. Infinitus sim, si omnia recenseam; memoriâ repetatur, quantis minis egerit Justina contra Ambrosium, Eudoxia contra Chrysostomum, Valens Imperator contra Athanasium; qui tamen nullo unquam terrore moveri poterant, ut à sententia decederent: & tamen

illi,

illi, qui minabantur, non Galliaë aut Hispaniaë Reges erant, sed totius Orbis, Europæ videlicet, Africaë, Asiaëquè Imperatores. Quibus verò minabantur, Episcopitantùm: quantum ergo pudoris, si Pontifices paveant, Episcopis intrepidis, metuquè liberis? & denique quidquid Galli irascantur, nunquam Orbis terrarum credet, Ludovicum Regem illi Ecclesiaë bellum illaturum, à qua ejus stirps coronam accepit. Nam quæ gloria tanto Regi arma in Sacerdotes vertisse, & Patrem ac Pontificem suum ideò bello pulsasse, quia non voluit, quod non licuit? Ergo cum Romam Gallus expugnaverit, Portis Vaticani hæc inscriptio grandibus litteris incidetur: *Templum Religionis, quod Christus fundavit, Petrus erexit, Pipinus dotavit, Ludovicus destruxit?* Non potest id fieri, quidquid Galli minentur.

XVIII. Decimotertiò, (a) Conqueritur Lavardini Defensor: *Omnia Pontifices in pejus interpretari. Vocari exercitus*

G 3

paucos

(a) Fol. 5.

paucos illos Clientum & famulorum, qui Lavardinum comitabantur ex decoro tanta Dignitatis, quippe Gallie Legatum. Palatium, quo receptus est, arcem appellari, Tintinnabulum, quo hora, prandia, funera, hospitumque adventus indicatur, pro signo erumpendi. Disciplinam, Ordinemque Domesticum, pro stationibus & excubiis militaribus. Denique si Lavardinus Angelus Dei sit, statutum esse eum deformare, ut saltem à pueris fatuisque, quorum semper maximus numerus est, suffragium ferant.

R. Credo equidem hunc Oratorem cæcis & surdis scribere voluisse, qui nec audierunt, nec viderunt Lavardini ingressum; alioquin, quæ rogo fiducia tam nota, tam comperta negandi? Legantur, quæ supra de Lavardini in urbem adventu dicta sunt, evolvantur annales, an ullus unquam Legatorum ita ad Pontificem, aliumvè Principem ingressus sit; Roma interrogetur, & tota Lavardinum accusabit, nec ego immorari volo jam supra narratis, & quorum Roma tot testes, quot oculos habet.

XIX. Decimoquarto: *Consultius facturum Pontificem dicit, si Ecclesiis Asyla, non Palatiis adimeret; Ecclesias enim precibus porrigendis institutas esse, non protegendis flagitiis.*

R. Modesta enimverò petitio, & digna Advocato. Tollantur Ecclesiis Asyla, & dentur Palatiis; & plus valeat in tuentis reis Lavardini reverentia, quam Majestas Dei. Nec interest Templorum Asyla à Deo in veteri testamento, & ab Ecclesia in novo tot sacris Canonibus, tot sæculorum decursu sancita esse; hæc omnia cessent, & in Lavardini cultum vertantur. Qui ita discurrunt, planè ostendunt nihil sibi Religionis superesse; alioquin ex Asylis Templorum inferre potius contrarium deberent, extinguenda videlicet esse Asyla Legatorum. Cùm enim tot sint Romæ Asyla, quot templa, quid opus est illa multiplicari tanto innocentia pacisque publicæ periculo? & quæ ratio, ut cùm non omnia flagitia sint secuta in templis, sint in Lavardini palatio? nec opus est

præsentem Pontificem à Gallis moneri, ne permittat, ut criminosi Templis abutantur; qui enim non patitur illos Legatorum ædibus, multò minùs patietur abuti ædibus Dei.

XX. Decimoquintò: Non possunt enarrari scandala, quæ ex hac Pontificis duritie in hereticis nascuntur; eosquè impediunt, ne vera Religioni accedant.

Rx. Idem quoquè Christo objectum fuit: Scis, inquiebant Apostoli, quid Pharisei scandalizati sunt in sermone hoc. Non ideò tamen cessavit Christus causam agere veritatis; imò monentibus respondit: Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum. In quem locum optimè Divus Gregorius: (a) Inter verba vituperantium semper ad mentem recurrendum est, & si ea non reperitur malum, quod de nobis narratur, in magnam debemus letitiam proflire. Quæ enim debet esse tristitia, si omnes accusent, & sola conscientia nos liberos esse demonstrat? habemus Paulum

dicen-
(a) *S. Gregor. l. 8. c. 45. ad Pallad. Presbyt.*

*dicentem: Gloria nostra haec est, testimonium
Conscientia nostra. Job quoque dicit: Ec-
ce in Caelo testis meus? si ergo est nobis testis
in Caelo, testes in corde, dimittamus stultos
foris loqui, quod volunt. Quamquam ne
hac quidem excusatione opus est; con-
stat enim neminem offensum, aut scan-
dalo affectum esse, quod Pontifex Asyla
fustulerit, quodque à tam sancto propo-
sito nullo metu averti potuerit; imò
Calvinistæ etiam ac Lutherani id maxi-
mis laudibus profecuti sunt. At verò
quod Lavardinus Asyla invaserit, quod-
que Rex Gallia Pontifici, quem pro
Christi Vicario agnoscit, tam sancta im-
peranti non acquieverit, & propter um-
bram inanissimi privilegii, solisque La-
tronibus utilem, Ecclesiam, totamque
Europam turbaverit; id enim verò est,
quod hæreticos Orbemque Christianum
vehementer scandalo affecit, quodque
tot præclara Gallorum facinora turpi
maculâ foedavit; Regis ergo Ministros
& Confessarios scandali moneri oport-
uit, non Pontificem Innocentium.*

XXI. Decimosextò : (a) Opponit quoquè, exempla Ludovici sancti, Philippi Pulchri, & Ludovici XII. Regum Gallia, qui excommunicationes à Gregorio IX. Bonifacio VIII. & Julio II. fulminatas nihili duxère. Quis ergo prohibeat istos imitari?

R. Fallitur Lavardinus, si credit omnia se Regum & Sanctorum exempla imitari posse; alioquin & homicidia, & adulteria poterit, quia à Davide commissa & sancto, & Rege; non ergo videndum est, quid Reges fecerint, sed quid lex fieri, omnittivè jusserit; lex enim erroris est expers, non Principum facta. Et David non ideò sanctus, quia adulterium commisit; sic Ludovicus IX. non ideò inter sanctos relatus, quia excommunicationem contempsit. Quamquàm multò aliter res se habet, quàm hic scriptor recenset. Dicit Ludovicum IX. Gallia Regem contemptui habuisse excommunicationem, quâ Gregorius IX. in Fridericum I. Imperatorem animadverterat; citatq; ad marginem Matthæum Parisium. Sci-

(a) Fol. 5.

endum

endum verò est, historiam Parisiensis etiam Gallorum iudicio falsi suspectissimam esse, in ijs præsertim, quæ Pontifices spectant; nam editio Matthæi Parisij primò ex Bibliothecis Anglicanis prodiit sub Regno Elisabethæ anno 1561. Postea Tiguri iterum typis impressa anno 1589. Utrumq; ex Præfatione ad Lectorem habetur præfixâ Codici Salisburgensi. Jam Lectori iudicandum relinquo, quæ fides haberi debeat libro, quem ex manibus Calvinistarum habemus, juratis Pontifici hostibus: possis limpida sperare ex tam turbido fonte? (a) Ipse Maimburgus (cui in defloranda Pontificum auctoritate tanta voluptas) fatetur, Parisiensem mendacia, fabulasq; palpabiles & crassissimas nugas Lectoribus proposuisse. Sed multò

G 6

multò

(a) Maimburg de la Decadence lib. 2. pag. 112. Ubi. *Il debite de fables, & des faussetez toutes visibles.... ridiculo digression... bene grosse, &c.*

multò gravior Maimburgo Spondanus
 (a) Apamiarum Episcopus, & inter
 præcipua lumina recensendus Gallicanæ
 Ecclesiæ, ubi recitasset, quæ de Ludo-
 vico sancto Parisiensis narrat, hæc ad-
 jungit: *Hæc diffusè blaterat Parisius, quæ
 meras nugas esse hominis cerebro laboran-
 tis tam nullus dubito, quàm omninò mihi
 persuadeo, nullum fore sanæ mentis, qui
 putidam ejus narrationem & futilem Dia-
 logismum inspexerit, qui non idem mecum
 sentiat, cùm etiam tantæ rei ne per somnium
 quidem ullus prorsus alius Auctor memine-
 rit.* En tibi, quàm nullius fidei sint,
 quæ de Summis Pontificibus Parisius scri-
 bit, etiam ex sententia Gallorum Au-
 ctorum! & tamen in causa tanti mo-
 menti Lavardini Causidicus tam levi-
 bus testimoniis utitur; sed quid face-
 ret, cùm meliora defuerint? fateor
 sanctum Ludovicum leges aliquas tulisse
 immunitati Ecclesiasticæ, ac censuris
 ab Episcopo latis oppidò graves; sed
 id fecit Aulicorum consiliis deceptus;
 at

(a) Spondan. ad ann. 1223, n. 12.

at ubi errorem à Gregorio IX. edoctus est, continuo correxit, resciditque legem reverentiâ Pontificis. Vide insignem Gregorij Epistolam, (a) in qua propositis Theodosij, Valentiniani, Caroli Magni Imperatorum exemplis, qui immunitatem Ecclesiasticam acerrimè protexerunt nullo Majestatis dedecore, exemplar adjungit Diplomatis, quo Honorius III. Pontifex anathemate percussit, quotquot hujusmodi leges ferrent, quales Ludovicus. Agnovit continuo Rex sanctus, correxitque errorem non tam spontè, quàm aliorum instinctu commissum. Illud quoque memoratu dignum, cum ejus Romam Legatus ab Alexandro IV. diploma retulisset, quo potestas fiebat nominandi Pastores ad vacantia Sacerdotia, Rex sanctus recusato privilegio, & Diplomate in flammis projecto ad Legatum conversus:

G 7

Quod

(a) *V. Epistol. 390. lib. 9. & Raynald. ad ann. 1396. n. 31.*

158 *De Abusu Franchitiarum*

(a) *Quod mea negotia Roma strenuè obieris, laudo: quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo; intelligo enim, quanto cum periculo animæ meæ & Regni hoc susciperem. Hæc sunt Ludovici sancti exempla, quæ oporteret suggeri Christianissimo Regi: non illa, quæ ab ejus majorum gloriosis vestigiis tantoperè abluunt, ejusq; gloriam & conscientiam pari damno afficiunt. Quæ de Philippo Pulchro, & Ludovico XII. narrantur, silentio potiùs digna sunt, quàm memoriâ, mirorq; Lavardini Causidico nullum pudorem esse ea recensendi; nam Philippum quod attinet, constat eum in flore ætatis raptum, & si credimus Divo Antonino, (b) aliisque, dum aprum insequitur, equo excussum. Reliquit tres filios, qui omnes uxorum adulteriis fædati, fatoque immaturo, & sine maribus defuncti, Valesiis coronam reliquere. En tibi*

(a) *Spondan. ad ann. 1254. n. 14.*

(b) *Antoninus 3. p. tit. 21. Spondan. ad ann. 1314.*

tibi quorum Regum & quàm infelicium exempla Ludovico nostro inculcantur? Ludovici XII. in Julium Pontificem conatus, *peffimum confilium, & Christianiffimi Regis nomine prorsùs indignum* Spondanus (a) vocat: nec aliud Coeli iudicium; Ludovicus enim quinquennio post infelici morbo abreptus est. Absit à me, ut regnanti Ludovico pares exitus velim. Comparentur Principes, qui Pontificem venerati sunt, quique persecuti; Constantinus videlicet, Theodosius, Pipinus, Carolus Magnus, Philippus II. cum Justiniano, Henricis, Fridericis, Philippo Pulchro, aliisque, & continuo, patebit, quorum virtutes, & fortunam precari oporteat Christianissimo Regi.

XXII. *Decimoséptimò: (b) Opponit Pontificum curas: Qui prætèxtu, inquit, Religionis rebellium factiones contra legitimum Regem Henricum IV. adjuverunt, id verò nemo unquam probavit.*

R. Ve-

(a) *Spondan. ad ann. 1510.*

(b) *Fol. 8.*

Rz. Verum est, nullum unquam Calvinistarum probasse, quæ pro Religione in causa Henrici IV. Pontifices egerunt; nec miror ea quoque non probari Lavardini Advocato, qui singulis ferè paginis Calvinum redolet. Si rebelles vocandi sunt, qui non prius Henrico IV. subdi voluere, quàm hæresin exueret, veramquè Religionem profiteretur, hæc planè culpa aut potius calumnia non tam Romanum Pontificem, quàm præcipuas Gallici Regni familias, ac maximè Clericum Gallicanum involvit, qui nunquam adduci potuit, ut Principi Calvinistæ subderetur. Ipsa Gallia Pontifices imploravit, & præsertim Sorbona, ne pateretur Calvinistam regnare. Audi epistolam Perandæ ad Patriarcham & Legatum Cajetanum anno 1592. die 16. Aprilis. Sorbona hujus sententiæ est, urgetque Pontificem, ut ipse Regem Gallie pronuntiet, declaretquè; alioquin Gallia conclamata est, expersq; remedij. Et hanc potestatem Pontifici Regem declarandi rationibus planè evidentibus, mul-

multisq; exemplis ostendunt, imò adjungunt: ubi Pontifex Regem pronuntiaverit, isq; in Gallia denunciatus fuerit, continuo à Clero, & ab omnibus Catholicis receptum iri. Vides quæ sententia tunc fuerit Cleri Gallicani, omniumq; in Gallia Catholicorum; Galli ergo Pontifices, non isti Gallos impulere.

Cæterum cum in negotio fœderis Gallici multa contigerint, quæ nunquam Pontifices probârunt; breviter rem totam evolvam, ut tantò clarius verum à falso distinguas.

Sciendum igitur est, cum edicto *Anni 1576.* Henricus III. Gallix Rex Calvinistis libertatem & exercitium Religionis totâ Galliâ, aditum ad omnes dignitates & honores, paritatem Judicum in omnibus Parliamentis, octo urbium possessionem securitatis causâ, aliasquè conditiones Catholicæ Religionis planè funestas permisisset; Catholici tam iniquis pactis offensi novum fœdus jurârunt fidei tuendæ. Fœderis caput Henricus III. Gallix Rex.
Leges

Leges quas foedus complectebatur, Gregorio XIII. oblatae, rejectaeque sunt; quamvis enim haeresin deletam vellet, non tamen factiones Regno fatales probabat. Audi Spondanum: (a) Gregorium huic foederi suffragatum esset neque scripto proditum fuit; neque ullo alio argumento probari potest: quin imò ne tum quidem, cum Guisius aperte se detexit, ne dum hoc tempore, Pontificem foederi favisse, sed semper Patrem se amantissimum & fidum Henrici Regis amicum se exhibuisse, vel ipso teste Serrano, aut ejus Continuatore utroque haeretico, ac proinde Pontificum hoste aperte intelligitur, cum ad finem anni 1584. scribit, oblatum tunc fuisse foedus Gregorio, ut illud approbaret tanquam pro Ornamento & propugnatione Ecclesiae Romanae conditum; verum Gregorium annuisse quidem, ut contra Haereticos ageretur, at nequanquam motus illos populares approbare voluisse, sicque nuntios inanes dimisisse.

Certum

(a) Spondan. ad ann. 1576. n. 7.

Certum igitur est, etiam testimonio Hæreticorum, initia fœderis Gallici à Pontifice improbata esse; eodemquè Spondano teste, Principes Catholicos fœderis nunquam à Gregorio XIII. impetrare potuerunt, quamvis ardentissimè precarentur, ut Regem Navarræ, eundemquè Principem Duces Calvinistarum anathemate feriret, (a) Sixtus, qui Gregorio successit, Henricum quidem Navarrem Communione fidelium interdixit, Regnoquè inhabilem pronuntiavit, nunquam tamen permoveri potuit (quamvis Hispaniæ Rex Philippus ardentissimè, & cum minis urgeret) ut fœdus cum Hispano adversus Henricum jungeret, idque Spondanus (b) testatur. Cum tandem Henricus nollet hæresin ejurare, & maxima Galliæ pars, præsertim Clerus Gallicanus Catholicum Principem vellet; nec leges Regni fundamentales aliam, quàm Catholicam patrentur; Pontifices egregiè partes suas egisse

(a) Spondan. ad ann. 1585.

(b) Spondan. 1590. n. 5.

egisse, ut Henricum metu saltem compellerent ad hæresin deserendam; responditq; effectus: quippe Henricus coronæ anxius maluit hæresin, quàm Regnum amittere, seq; Catholicum professus est. Continuo sublata discordia, placati Pontifices, & Gallia Henrico subiecta. Si ergo cessassent Pontifices, neq; oportune tantis malis remedia applicassent, & Henricus, & uterq; Ludovicus, Filius videlicet Neposq; & tota denique Gallia, Regum exemplo hæresi perijissent: si ergo fateri volumus, Galliam Catholicam Pontifici debemus, solisq; hæreticis dolere hoc potest.

XXIII. *Decimo octavo: (a) Inauditum esse, conqueritur, ut Legati Principum non auditi, non excepti fuerint, nisi prius omnia Pontifici cederent; non vi, non imperio cum Principibus agendum, sed amicis conventionibus: quoties & Hispania & Italia Principes immunitatem Ecclesiasticam violaverint, non ideò tamen eorum Legatos, aut non agnitos, aut non admissos esse.*

R. Alia

(a) Fol. 8.

R. Alia facies est aliorum negotio-
rum, alia præsentis, & de quo agitur.
Si enim Pontifex Lavardinum pro Le-
gato habeat, permittatq; Asylis uti, jam
Gallis novus actus, & nova possessio ac-
cedit, sicq; nova cavillandi materia: &
quando semel admissos iterùm posses-
sione dejicias? & quid reliquis Principum
Legatis fiet, qui jam Asylo cessere? Non
potuit ergo Pontifex Lavardinum pro
Legato admittere, ut non simul Asyla
admitteret, jam Decretis, exemplisq; Le-
gatorum damnata; & si semel Asyla ad-
mitteret in Gallorum gratiam, nulla spes
ampliùs illa extinguendi infinito boni
publici damno, scandaloq; fidelium.
Cum ergo Lavardinus & Legatum fe-
ferret, & nollet Asylis cedere, idem erat
pro Legato agnoscere, quod causâ ca-
dere; non ita in aliis negotiis: cum
enim, exempli causâ, Legati ab Hi-
spanis, Italisvè Principibus mittun-
tur, violatæ immunitatis Ecclesiasticæ
reis; non ideò mittuntur, ut pergant
sub oculis ipsius Pontificis, apertoquè
con-

con-

contemptu idem crimen repetere; sed ut excusent, aut deprecentur, aut aliorum negotiorum causâ. Non ita Lavardinus, cujus ingressus, & mora non potuit cum majori contemptu, injuriâq; conjungi præsentis Pontificis; suprâ quoquè ostendi, apud omnes Nationes receptum esse, ex similibus, aut etiam levioribus causis Legatos non admitti.

Jactat quidem Lavardinus: *Secretas instructiones Pontifici gratissimas se afferre.* At veniâ ipsius dixerim, quis credat meliora esse, quæ latent, quàm quæ monstrantur? cum ex adverso soleant Galli piscantium more escam foris ostendere, hamum intus celare. Sed quidquid sit, non debuit Pontifex spe cujuscunque præmij tot abusus permittere, quot ex Asylis nascuntur, nec mercatui exponere impunitatem peccandi.

Decimononò: (a) Miratur Lavardinus Advocatus, Pontifices Romanos tam severè in Gallos agere, tam indulgenter in Hispanos, cum ab istis injuriis, & ab illis tot beneficiis affecti sint.

(a) Fol. 9.

By. Non

R. Non est mearum partium, Hispanorum, Gallorumq; in Romanam Sedem beneficia conferre: nemo negat multa Pontifices Gallis debere, sed & Gallos quoque multa Pontificibus. Exempla etiam Sixti V. eorumq; præcipuè Pontificum, qui in Gallias sedem transtulere, satis ostendunt, non esse in Hispanos tantam indulgentiam, quantam Galli declamant. Sed quidquid de aliis sit, ego solius Innocentij causam ago, nec ulla mihi de aliis cura. Innocentium verò eodem jure cum Hispaniæ Legato egisse, quo cum Galliæ, imò omnibus egit, notissimum est; nullum enim istorum aliâ conditione Romam admisit, quàm ut Asylius cederet. Intempestiva ergo, imò injusta querela est partialitatis Innocentium in ea causa postulantis, in qua constat pari, eodemq; jure in omnes expertum esse.

XXIV. *Vigesimò, (a) Adjungit: Mirum non esse, si Lavardinus eas censuras moratus non sit, quas inutiles, imò perniciosas experientia, & Sixti V. Bulla satis ostendunt.*

(a) *Fol. 9.*

R. Sic

Sic omninò Lutherani & Calvinistæ philosophantur. Si velit hic Gallus censuras universim curandas non esse, hæresis est, nec calamo punienda. Si velit tunc excommunicationem metuentam non esse, cùm injusta est, aut ab eo lata, cui nulla auctoritas ferendi; verum dicit, sed nihil ad rem nostram. Si verò contendat, justa an injusta sit excommunicatio, non ex conscientia Judicis pendere, qui sententiam dixit sed ex arbitrio rei, qui punitus est, adeò ut spernere excommunicationem possit, seq; illi non subdere, quoties injustam censuerit; nihil dici potuit aut imprudentius, aut injustius: quando enim se reus puniri patietur, si ejus arbitrio, & non Judicis sedeat, de justitia aut injustitia poenæ judicare? nec poenâ teneatur, quoties injustam censuerit, aut saltem, quoties injustam dixerit? aut quis reus non dicet se injustè damnatum, si hoc sufficiat poenæ evadendæ? & quis credat tam malè institutam à Christo Ecclesiam, ut voluerit valorem poenæ ex arbitrio, judicioque rei

rei p

ca, c

Ver

inju

illæ,

gno

ergo

juva

cens

Si

nica

tene

E

pum

Gall

dam

subi

stet

quit

amic

ego

illo

tiæ C

subd

Gall

rei

rei pendere, id quod in nulla Republica, quamvis Barbara, valuit, valebitquè? Verum igitur est, neminem ligari posse injustis censuris; sed æquè verum, justæ illæ, an injustæ sint, ad iudicem, ut cognoscat, non ad reum pertinere: nihil ergo Lavardinum, ejusquè adultores juvat, quidquid opponunt de injustitia censurarum.

Sed quid si Pontifex injustè excommunicatione aliquem plectat? numquid illà tenebitur?

Eadem quæstio de quolibet Principum excitari potest: quid si enim Rex Galliaè injustè aliquem ad carceres damnet, numquid tenebitur carceres subire? Si dicas non teneri, modò constet omnium iudicio de sententiæ iniquitate; non verò si solus reus, ejusvè amici iniquam esse querantur. Idem ego de Pontifice & Lavardino, isto reo, illo Iudice dicam. Sicut enim sententiæ Christianissimi Regis nullius iudicio subduntur, mutariquè non possunt, quia Galliaè Monarcha est; ita nequè Pontificis,

H

tificis,

tificis, quia Monarcha Ecclesiae. Sed au-
 di Pontificis Gregorij Magni elegantem
 doctrinam: (a) *Sub magno moderami-
 ne Pastores Ecclesiae solvere vel ligare de-
 bent; sed utrūm justè an injustè obliget
 Pastor, Pastoris tamen sententia gregi
 menda est, ne is, qui subest, & cum injustè
 fortè ligatur, ipsam obligationis sententiam
 ex alia culpa mereatur. Pastor ergo vel
 absolvere temerè vel ligare vereatur.
 autem, qui sub manu Pastoris est, ligari ti-
 meat vel injustè, nec Pastoris sui iudicium
 temerè reprehendat, ne, etsi injustè ligatus
 est, ex ipsa tumida reprehensionis superbia
 culpa, quae non erat, fiat.*

Quod verò adjungitur: *Constare ex-
 perientiā, excommunicationes noxias esse
 maliq; eventūs.*

Respondeo, hanc esse omnium rerum
 mortalium conditionem, ut profint, no-
 ceantquè, utcunq; utenti libuerit: nec
 est aliquid tam sacrum, quod abusus non
 laedat. Idem de excommunicationibus
 dicas, quæ multis profuere, ut Theodo-

(a) S. Gregor. Magnus hom. 20. in Evang.

Magno, Carolo Magno, Henrico Magno; nec ullus istorum ideò magnus non fuit, quia Sacerdotibus paruit; nec minus Principum animæ quàm corpora remediis subduntur, quoties agrotant nullo damno Majestatis. Quòd ergo aliquando excommunicatio nocuerit, non remedij, non medentis hæc culpa, sed agrotantis fuit.

Quanta series malorum ex bellis nascitur? num ideo tamen Ludovicus Galliaæ Rex bello abstinuit, quo Belgium, Austrasiam, Alsatiam vastavit tanto impendio sanguinis Christiani? quòd si dicant, multa esse mala, quæ ex bellis, armisq; proveniunt, sed multò plura fore, si bellare non liceat. Idem ego de Censuris, armisque Ecclesiasticis dicam, quibus, si metu mali uti non possis, multò pejora evenient; quippe omnia Principibus licebunt, estque amplissimum in Galliis exemplum, ubi Religio perierat, nisi vibratis Censuris, metuque Regni amittendi Henricus Magnus hæresin exuisset.

Hæc. Sed

Sed nimius sum, cum rebus tam claris probandis, & totâ Ecclesiâ, semperquè receptis consumor. Fecit Innocentius, cum Lavardinum excommunicavit, quod Symmachus, quod Innocentius, quod Hadrianus, quod Ambrosius, quod alij Pontifices, Patresquè fecerunt. Faciat Lavardinus, quod Arcadius, quod Carolus Magnus, quod Theodosius, alijque Imperatores, hoc est, pœniteat, sequè Pontifici subdat, nec erubescat post tot Imperatores culpam fateri. *Stravit*, inquit de Theodosio Ambrosius (a) *omne quo utebatur, Regium insigne: deflevit in Ecclesia publicè peccatum suum, quod et aliorum fraude obrepserat; gemitu & lacrimis oravit veniam; quod privati erubescunt, non erubuit Imperator publice agere pœnitentiam: nec ullus postea dies fuit, quo non illum doleret errorem. Utinam Lavardinus imitetur.*

XXV. *Vigesimo primò: (b) Laudat Advocatus Lavardini, Pontificis Innocentij*

(a) *S. Ambros. Orat. funeb. in Theodosio*

(b) *Fol. 10.*

centij ad Deum, preces: sed negat istas in rebus agendis sufficere: *Audienda esse sapientum Consilia, interrogandos Canones, & ex horum prescripto, non ex privatis inspirationibus saepe fallacibus Bullas texendas esse. Si haec Innocentius prestitisset, nuperum contra Legatorum immunitates Diploma vulgatum non fore. Suffragia Cardinalium Bullae adscripta subreptitia & extorta esse, nunquam enim Bullam fuisse Cardinalibus exhibitam. Clausulam & formulam illam Bullae insertam videlicet, de consilio & consensu fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium illusoriam esse, nec ex vero appositam, sed stilo Cancellariae.*

R. Fateor, cum hunc hominem de Orationibus, de Inspirationibus, deq; sacris Canonibus disputantem audio, non magis risu abstinere posse, quam olim Apelles, cum sutores de Helena differentem. Quid enim in domo Lavardini minus curatur, quam sacri Canones, Orationes, sanctaeq; Inspirationes? & cujus rei major, quam istius ignorantia? Consultius ergo tacere, quam ignota narrare.

Cæterùm quid dici possit inverecun-
 dius, quàm non auditos esse, non consen-
 sisse Cardinales, nec Bullam eis commu-
 nicatam; cùm tot Cardinalium nomina
 & suffragia sint Bullæ adscripta? num
 ergo velatis oculis subscripsere? Nihil
 planè de tam sacro Collegio, totquè
 egregiis Senatoribus dici potest indigni-
 us, quàm aut non vidisse, aut non per-
 pendisse rem tanti momenti, & cui sub-
 scribebant; nam quod dicitur: *Extor-*
ta fuisse suffragia; nimis nota calumnia
 est: quì enim Innocentius extorsit? vi-
 metu, an dolo? at hæc omnia nimis ali-
 ena à moderni Pontificis moribus, nec
 ullus Cardinalium de vi aut fraude con-
 questus, cùm tamen omnes subscripse-
 rint, Estreo & Moidalchino exceptis.

Nec dici potest, nimis festinatum esse;
 cùm constet jam primis annis Bullam fu-
 isse conceptam, & undecim annorum
 spatio maturatam, idque toties Regi
 Christianissimo insinuatam, & ab isto,
 ejusquè Ministris Pontifici promissum
 est, in Galliis quoque receptum iri alio-
 rum

rum Principum exemplo. Quot annis ergo opus est, ut maturum consilium dici possit, si undecim non sufficiunt? Quamquam & injustitia Asylorum tam clara & omnibus nota, ut nec Theologis, nec consiliis, nec annis opus fuerit ad eam ostendendam.

Paucas infra lineas redit Auctor ad ipsam querelam videlicet: *Sapientissimos quosquè S. Collegij non admitti ad Pontificis consilia, quibus nunc Europa turbatur.*

Anigma videri possit, quos Gallus intelligat iis verbis: *Sapientissimos quosquè.* Constat enim Bullæ contra Asyla Cardinales Cibum, Ottobonum, Cassanatam, Columnam, Azolinum, Pium, Chisium, Medici, Norfolcium, aliosquè subscripsisse, Estreo tantùm & Moidalchino exceptis; oportet ergo Estreum & Moidalchinum solos inter *sapientissimos* reponi; at ego hactenus credebam solos non esse.

XXVI. Vigesimo secundo: (a) Conqueritur, Pontificem Innocentium ex con-

H 4

siliis

(a) Fol. 10.

siliis pendere Religiosorum ignorantium, rerumq; mundi expertium; nec non Prælatorum minoris sortis, quibus unica curagenio Pontificis adulari, à quo extolli momento possint.

R. Quæ de Religiosis ignorantibus, minutisq; Prælati notâ Advocatis modestiâ declamantur, longâ refutatione non egent. In causa Asylorum consilia cum Religiosis collata non credo, saltem melatet; nec opus erat, re toties, & à tam multis Pontificibus jam olim decisâ. In causa verò Regaliæ, & quatuor Propositionum Conventûs Parisiensis, scripsere quidem Religiosi solito more, quippe jam à primis Ecclesiæ annis ea pars Religiosis servata, ut veritati succurrerent, quoties impugnabatur. Fecerunt ergo Religiosi, quod semper factum, & quod debebant. Ceterùm an ignorantes illi sint, ex libris, quos scripserunt, agnoscas; illi testimonium dicent, quinam postulari ignorantia debeant, qui Regi, an qui Pontifici serviunt. Planè nemo totâ Galliâ repletus est, qui hisce ignorantibus respondere

fit ausus, aut qui potuerit; adeò veritas prævaluit, & æquitas causæ. Quòd si velint, ideò Religiosos, qui pro veritate scripserunt, ignorantes esse, quia scientiam Principib⁹ adulandi non callent, & quam Gregorius Magnus egregiè depinxit; verum dicunt, fateorq; ignorantissimos esse, nulloq; modo cum aulicis Lavardini, aut cum Regis Confessario posse comparari. Sic verò illam Gregorius descripsit: (a) *Deridetur justì simplicitas. Hujus mundi sapientia est, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare; quæ falsa sunt, vera ostendere, quæ vera sunt, falsa demonstrare: hoc qui sciunt, ceteros despiciendo superbiunt. At contra sapientia justorum est, nihil per ostensionem fingere, sensum verbis aperire; falsa devitare, pro veritate contumeliam lucrum reputare. Sed hæc justorum simplicitas deridetur, quia ab hujus mundi sapientibus puritatis virtus fatuitas creditur. Omne enim quod innocenter agitur, ab eis procul dubio factuum reputatur.*

H 5

Quæ

(a) S. Gregor. lib. 10. moral. c. 16.

Quæ de *Minutis Prælatiis* dicuntur, eos videlicet spe præmiorum Pontificis genio adulari, nescio quem feriant; credo enimverò nullum in palatio Pontificis morari tam minutum Prælatorum, qui non pluribus æquivaleat Lavardini spathariis, & quot fasces Advocatorum, quotquè Talonii sufficient, ut unum ex minutis hisce Prælatiis componant? Multò minùs constat mihi, quàm illi spe ducantur; illud certum est, nemini hæcenus, qui in Regaliæ & quatuor propositionum conflictu causam veritatis egerunt, meliorem fortunam provenisse, aut à Pontifice auctum esse, si Cardinalem Aguirre excipias, cui excellens doctrina exemplo Baronij, Bellarmini, Cajetani, aliorumquè purpuram meruit: ego, si pro lucro, non veritate certandum sit, malim Parisiis operam locare, quàm Romæ, spem enim provocarent Maimburgi exempla, ac præsertim Regii Confessarii, cujus familia ex tenui & arida, (a) adeò opibus aucta est, ut pretio ducenties

(a) Capitanno della Porta del Louvre.

millium Francorum excubias Regii Palatii coëmerit, præter alia nec pauca emolumenta. Tanti videlicet pretii est Theologia aulicis grata: nihil simile Romæ.

Paria ferè sunt, quæ in sua Apologia Ministris Pontificiis Lavardinus objecit, videlicet: *Omniū contentionum, quæ Pontificem inter, Regemquè agitantur, causam temeritati ac insolentia Ministrorum adscribendam esse, qui ob Pontificis defessam annis, morbisque etatem, negotiis admoti illius gratiâ abutantur, Galliaq; turbanda omnem lapidem moveant.*

Ita placuit Lavardino loqui, qui specie humanitatis tunc maximè Pontificem arguit, cum maximè excusat. Quid enim pejus de Principe dicas, quàm quòd Ministris utatur temerariis, insolentibus, ac hostibus publicæ pacis, & istis non mole tantum Principatus, sed etiam animum ac gratiam suam committat? Planè ingentia cogitanti, quæ in componenda disciplina Ecclesiastica, in abusibus corrigendis, in profligandis hæresibus

sibus, ac præsertim in Turcico imperio
propè ad internecionem usquè delendo,
à moderno Pontifice felicissimè peracta
sunt, adeò ut hac in re non omnium tan-
tùm retrò Pontificum memoriam, sed
etiam omnium mortalium spes & vota
superârit; oportet, inquam, ingenuè fa-
teri, Ministros Innocentii non temera-
rios, non insolentes esse, sed tales, quo-
rum merita Galli imitentur, sequè feli-
ces ducant, si aliquam tantùm partem
eorum gloriæ ac virtutis consequi pos-
sint; nam quòd iis odium Gallicæ Nati-
onis Lavardinus objicit, compertum est,
non posse odij accusari in ea causa, quæ
non solos Galliæ, sed omnium Regno-
rum, Principumquè Legatos tangit, &
quorum nemo hætenùs conquestus est,
sibi injuriam fieri. Nulla ergo iu causa
tam justa, tamquè omnibus probata Mi-
nistrorum Pontificis culpa, sed eorum
tantùm, qui contra omnium Principum
exempla retinere potentiâ volunt, quod
jure non possunt, aliosquè injuriæ ac odij
postu-

postulant, qui sua, imò qui Christi patri-
monia usurpari non sinunt.

Quamquam quid frustrà ego excusan-
dis Ministris laboro, quando nemini
compertum non est, hodiernum Pontifi-
cem nunquam ex Ministrorum consiliis
pependisse, sed conscium potestatis, ac
muneris sui, ac præsertim cælestis patro-
cinij, rebus lentè discussis omnia arbitrio
suo ac prudentiâ metiri, nec aliis impe-
randi, sed obsequendi munus relinquere,
adeò, ut si quæ culpa est, soli Pontifici
adscribi debeat, rerum omnium, quæ fi-
unt, & conscio, & arbitro; quamquam
nec culpa, nec imprudentia dici potest,
quod tanto tempore, tamq; maturis con-
siliis, assensuquè totius ferè sacri Collegij,
imò totius Orbis terrarum, si paucos Gal-
lorum excipias, probatum, decisumquè
est. Cæterùm ex hoc quoquè Lavar-
dino ignosci potest, quando Romam
nuper ingressus nec Pontificis mores, nec
integritatem Ministrorum satis comper-
tam habuit, & ideò utrosquè ex aulæ ge-
nio æstimavit.

XXVII. *Vigesimotertiò* : Ingenti & magnificâ digressionè à Legatorum Asy-
 lis ad Conventûs Parisiensis propositiones conversus : Ignorantissimos esse, dicit, qui declarationem Parisiensem novitatis accuset, cùm constet, antiquissimam esse Gallicane Ecclesie sententiam. Quòd si privati aliqui Doctores, aut etiam ipse Synodi Gallicane, ut illa anni 1614. & 1615. contrarium docuerint, reliquias fuisse infortunati illius fœderis, quod Ligam vocant; tunc enim Pontificis emissarios alienis doctrinis Galliam imbuisse; ac præsertim Cardinales Jojosam, Peronium, Surdium; Ducesq; ac Marescallum Guisium Majenium, Esperonium, & Ancreum conatos esse Parlamentum, ac facultatem Theologicam pervertere, sed nunquam potuisse. Antistites, qui Parisiensi synodo interfuere. & merito eminentis doctrinae, & Zelo Religionis, & conversione tot hæreticorum (quos invictis rationibus domuerunt) tantum sibi fame comparasse, ut sufficiat illorum auctoritas sustinenda nuperæ Declarationi, ac hominibus persuadendis nullo privato affectu

fectu præventis. Ex adverso nuper ad purpuram promotos multò inferiori merito esse, nullaq; re alià commendabiles, quàm odio Gallorum, vastisq; voluminibus, quæ fabulis, vanisq; ac millies refutatis rationibus infarserint.

Rx. Sic solent victi: mordent & lacerant, cùm arma perdidere. Ignorantissimos dicit, qui nuperam Declarationem Conventûs Parisiensis novitatis accusant. At lubeat Lavardino, ejusq; Ministris ea perlegere, quæ à Cardinali Aquirre, & Auctore Gallia Vindicata scripto vulgata sunt, videbitq; Parisiensem Declarationem tam alienam esse à Patrum, ac præsertim Ecclesiæ Gallicanæ doctrina, ut nihil magis; nec mihi, quæ illic dicta sunt, & quibus Galli respondere nihil possunt, repetere animus est, quippe in alio argumento versamur. Perronij & Richelij Cardinalium doctrina, & in Galliam merita mundo notiora sunt, quàm calumniis obscurari possint; & quis in numero Parisiensi Conventu sedit, qui cum Perronio & Richelio possit comparari?

Et

Et illud quoq; risu dignum: *Perronij*,
& *Gallia Synodorum doctrinam reliquias*
fuisse foederis Galliis infansti.

Nimirum Constantinopolitanum,
Ephesinum, Chalcedonense, Lateranen-
se, Lugdunense, Ferrariense Concilia:
sancti quoque Cirillus, Athanasius, Cy-
prianus, Damasus, Bernardus, Antoninus,
Bonaventura, Thomas, aliique Patres,
qui Parisiensi declarationi adversantur;
reliquias dici possunt foederis sacri. Illud
verius dixissent, Religionem Catholicam
reliquias esse foederis sacri, nisi enim hoc
esset, nunquam Henrici filij, Neposque,
sicque nunquam Gallia hæresin exuisset.

Quod additur de doctrina Galliae
Episcoporum, parum interest meâ, docti
an indocti fuerint, qui Parisiis sederunt;
nam & Nestorius, & Arius, & Calvinus
docti fuere. Plures in Gallia fuisse, qui
purpuram ambierint, credo: plures me-
ruisse, quam qui nuper promoti, ignoro;
Pontificis iudicium fuit, qui tamen nec
Galliam omisit, quamquam non illos
elegit.

elegerit, quibus major cura tantam dignitatem optandi, quam merendi. Nec ob libros eruditissime scriptos alium quam Cardinalem Aguirre evedtum scio. Nullum huic in Gallos odium, sed unus amor veritatis, & hæc tam invictè probata, ut nihil Gallis occurreret, quod responderent; tam etiam modestè proposita, ut habeant adversarij, quod imitentur: sed cum nec imitari modestiam velint, nec respondere rationibus possint, ad convitia & injurias appellant, & molem libri accusant, cum opprimuntur mole veritatis.

Auctoritatem quod attinet Conventus Parisiensis, nullius planè momenti est.

Nam primò constat, Patres, qui huic Conventui assederunt, alios odio & vindicandi cupidine; alios metu corruptos fuisse. Repetantur memorià, quæ Pontifex contra Regaliam, proq; libertate Gallicanæ Ecclesiæ fecit, & ex adverso quam iniquis animis à Galliarum Episcopis (quorum tamen causa agebatur) ac præsertim

Tho-

Tholosano & Parisiensi Archiepiscopi
 accepta fuerint, & quàm sava ab illis per-
 secutio secuta. Relegantur etiam, quæ
 ipsi Gallia Antistites litteris (a) ad Pon-
 tificem datis de suo metu professi sunt,
 quæq; illis Pontifex respondit; & conti-
 nuò patebit, verum esse, quod dixi, in
 Conventu Parisiensi omnia odio, metuq;
 agitata esse. Et quid boni speres, ubi
 odium præsedit, metusq; subscripsit? &
 quoties experimur, etiam sapientissimos
 hominum, quoties his affectibus rapiun-
 tur, multa facere & dicere, quorum ipsos
 poeniteat, aut saltem pudeat? Nota sunt
 Tertulliani, Origenis, Luciferi, Phorij
 aliorumq; exempla.

Secundò. Nulla Conventui Parisiensi
 facultas contra omnium Patrum, Con-
 ciliarum, ac præsertim Gallicanae Eccle-
 siae sententiam aliquid statuendi. Qui
 enim Conventus Parisiensis, ut cum tota
 retrò Gallicana Ecclesia comparari de-
 beat? quantoquè minus tot Conciliis &
 Patribus præferri? aut si auctoritas &
 doctrina te movet, cur non magis movet,
 (a) Anno 1682. tot

tot Patrum, tot Conciliorum, imò Eccle-
sia totius, quàm paucorum, quos odium,
metus, vindicta, adulatio perverterant?

Tertiò. Et quid miraris Parisiensem
Conventum errâsse, quando constat ob-
similes ferè causas Antiochense, Arimi-
nense, Ephesinum secundum, & alia
Concilia errâsse, in quibus longè major
& numerus, & doctrina, quàm in nupero
Parisiensi: & quis nescit etiam hæreticis
suos Conventus & synodos esse, in qui-
bus fortè non minor doctrina quàm Pa-
risiis, si hæc sufficeret: non ergo ab istis
veritas quærenda, sed ab illo, cui Christus
dixit: *Ego pro te rogavi, ut non deficiat
fides tua, & tu aliquando conversus con-
firma fratres tuos.*

Quartò. Adde & Regaliæ, & quatuor
Propositionum causas ad majores, imò
maximas pertinere, quæ etiam Gallorum
testimonio soli Pontifici reservantur;
hic ergo solus & unicus Judex; at plus
valet, magisque obligat unius Judicis
sententia, quàm mille aliorum judicia,
quibus nulla auctoritas decidendi. De-
nique

nique certum est, & alibi, invictequè probatum, Concilia à Pontifice improbata nullius esse auctoritatis; quantò ergo minoris auctoritatis Conventus Parisiensis decreta? Poterit ergo Episcopis Parisiensibus ab Innocentio repeti, quod olim Ariminensibus à Damaso dictum est: (a) *Numerus Episcoporum, qui erant Arimini (Parisii) congregati, præjudicij vim habere non debent, præsertim cum formula illa concepta sit, nequè Episcopo Romano (cujus ante omnia sententia expectanda erat) nequè aliis ei consentientibus.*

*Vigesimo quartò: Multa subdit de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, quas negat pontificum privilegiis deberi. Sed cum hoc nihil pertineat ad præsens argumentum, sitquè integris libris confutatum, alto Gallorù silentio, nihil habeo quod addam, præter illud Apostoli: (b) *In libertatem vocati estis fratres; tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis.**

XXVIII. VI.

(a) *Theodor. l. 2. c. 22.*(b) *Ad Galat. 5.*

XXVIII. *Vigesimo quinto*: Negat Leges, Bullasq; à Pontifice latas ad Principum Oratores, eorumque domus, & viciniam, seu quarterium extendi posse.

(a) *Legatum enim personam Principis, ejusque supremam, & independentem auctoritatem representare; ædes Legati, esse ædes Principis, nec proinde Pontificis legibus comprehendi. Hac Lavardino comperita, & ideò nihil Innocentij Bulla deferre potuisse.*

R. Si hæc ita habent; ergo non solum Romæ Regiis Legatis jus Asyli & Quarterii, sed omnibus Principum Legatis, & in omnibus aulis competet, ac præsertim Parisiis Legato pontificis. Hic enim eadem ratione, quâ Lavardinus causari poterit: se pontificis supremam & independentem auctoritatem referre: ædes suas, ædes esse pontificis, nullisque Regiis Legibus subjacere, nec à Regiis satellitibus viciniam suam percurri posse. Quæ omnia si nec Parisiis, alibi locum habent, cur habeant Romæ?

an

(a) *Folio. 13.*

an verò soli Galliæ Legati Principem suum repræsentant? Et si esse Galliæ Legatum est legitimus titulus Asyla & Quarterium obtinendi, cur hoc tantum Romæ, & non alibi gentium? Certum igitur est omnium Principum Gentium, què exemplo, Jus Asyli & Quarterii saltem extra proprias ædes, multoque magis in tota vicinia Legatis Principum nec deberi, nec dari; malè igitur à Lavardino petitur titulo Legationis.

Taceo Lavardinum Legatum non esse, cum, ut sæpè repetitum, non solius mittentis consensus Legatos faciat, sed etiam Principis, ad quem mittitur.

Taceo in nupera Innocentii Bulla non contineri Legem verè humanam, sed divinam & naturalem (cui omnes non tantum Legati, sed etiam Principes subduntur) videlicet: *Non invadendi, nec retinendi aliena domino invito.*

Taceo denique Legatos etiam agnitos, receptosquè multis ex causis remitti posse, præsertim cum hostilia moliuntur, alienam Jurisdictionem invadunt, aut

invasâ abstinere nolunt, cumq; Principi, ejusq; Ministris Justitiæ insultant, ut nuper Lavardinus.

XXIX. *Vigesimo sexto:* (a) Objicit possessionem immemoriam.

IV. Hoc unicum est argumentum, quo decipi solent simplices, rerumq; ignari; & tamen instar aliorum planè vanissimum: imò tantum abest, præscriptionem obtendi posse, ut potiùs hoc ipsum jus immunitatis & Asyli pro exemplo serviat rerum impræscriptibilium; adeò ut si in scholis Juris-Consultorum quæ- ratur: *Quodnam sit paradigma rerum, quæ nunquam præscriptæ, sunt, & nunquam præscribi possint?* Respondere debeat: *Jus Asyli à Lavardino Romæ petitum;* in hoc enim uno omnes defectus præscriptionis conveniunt.

Piget me ad ista devolvi, sed postquam Gallus hoc argumento uti voluit, in eoq; summam rei collocare, non possum filere. Nego ergo hoc jus Asyli à Gallis præscriptum esse, aut aliquando potuisse præscribi.

(a) *Fol. 14.*

Nam

Nam *primo* Præscriptio non est Divini aut naturalis, sed humani juris, ac civili lege inducta. Unde si supremus Princeps, qui Civili Lege non tenetur, declararet se nolle, ut res aliqua intra suum Principatum præscribatur, certum est præscribi non posse. At Pontifices Romani à Julio III. usque ad modernum Pontificem semper & factis, & severissimis Legibus professi sunt, nolle se, ut hujusmodi immunitas tanquam publicæ quieti, Gentium juri, humanisque commerciis adversa, præscriberetur; non ergo præscribi potuit.

Secundò. Tota & unica ratio, ob quam Præscriptio admissa est, illa fuit; ne jura & Dominia rerum incerta essent, si multis annis, quieteque ab aliquo possessa restitui deberent. At hæc ratio in nostro casu locum non habet: nec enim incertum esse potest, ad quos pertineat jus capiendi, puniendique reos in tota Romana urbe, & locis à Lavardino prætensis; cum certissimum sit ad Romanos Pontifices pertinere, ab iisque semper exercitum, ut

ex

ex Archivis, Protocolis, comuni totius
urbis testimonio, ac confessione etiam
Gallorum constat, quod supra ostendi-
mus, cum de Pisana conventionē agere-
tur.

Tertiò. Ad præscriptionem requiritur
bona fides in legitimo aliquo titulo sive
vero, sive præsumpto, fundata, adeò ut
sublatâ bonâ fide, ne mille quidem an-
norum possessio præscriptionem pariat;
idq; ut Præscriptio à furto & rapina di-
stinguatur: at in nostro casu, quæ bona
fides, quisvè legitimus titulus aut esse, aut
præsumi potest, quando Summi Pontifi-
ces legitimi istarum rerum & unici Judi-
ces toties & tam enixè publicisq; edictis
hæc Asyla prohibuere, imò abusum ap-
pellarunt *abominabilem, detestandum,*
publica pacis perturbativum, fomitem re-
bellionis, pessimi, valdequè perniciosi exem-
pli, rem enormem, nimiam corruptelam,
ausum temerarium, abominabile & dete-
standum nomen, fierinè, inquam, potest,
ut bona fides ac legitimus Titulus esse
vel præsumi possit, in rebus, quas ex Prin-
cipis

cipis edicto constat, *abominabiles, enormes, detestandas esse, &c.* Quod si nec bona fides, nec titulus legitimus, ergo nec præscriptio.

Quartò. Certum quoquè est, sine continuata & nunquam interrupta possessione nec esse, nec concipi posse ullam Præscriptionem; imò hæc nihil aliud est, quàm continuatio possessionis. At in argumento, de quo agimus, quæ fieri potest continuatam fuisse possessionem, quando ab omnibus Pontificibus tot edictis, tot actibus, exemplisq; in contrarium edictis abrupta & truncata est, quoties micare & prodire ausa? Quis vocet adultam, quæ toties in cunis oppressa, quoties nata?

At Legati sæpè conati sunt hanc immunitatem sibi vindicare, imò aliquamdiu usi sunt.

R. Aliud est conatus & factum; aliud præscriptio; si conatus & facta ad præscriptionem sufficiant, jam dudum patrocínio præscriptionis homicidia, adulteria, perjuria, & omnia flagitia liceant.

quæ multò pluribus conatibus, exemplis-
què, quàm immunitates Lavardini ni-
tantur.

Quòd si dicas: *Hæc juri Divino & na-
turali adversari, & ideò præscribi non posse.*

Respondebo non minùs esse juris na-
turalis, Diviniq; hæc præcepta, quæ pro
basi totius Juris-prudentiæ Justinianus
posuit, videlicet: *Neminem ledere, jus
suum unicuique tribuere;* quæ palàm est
violari usurpato à Legatis jure Asylo-
rum, quæ enim major læsio & fraudatio
juris alieni esse potest, quàm supremum
Principem & Pontificem magnâ parte
Jurisdictionis in Urbem Romanam pri-
vare, & flagitiis, ne deleri possint, pa-
trocinium præstare paratâ impunitate?

Quintò: *Æquè certum est, quæ juri
publico, & communi quieti repugnant,
nullo tempore præscribi;* at verò quid
magis repugnat, quàm hoc Asylo-
rum jus, quo datâ flagitiis securitate & licen-
tiâ, necesse est publicam quietem pro-
scribi. Ipsi Galli, quando contra Jus Re-
galia longissimam possessionem, ac supra
I 2 omnem

omnem memoriam pro Ecclesiis allegari audierunt, quid aliud & sapius respondere, quàm juribus ad Coronam & Principatum pertinentibus præscribi non posse? At verò jus crimina puniendi multò magis Coronæ, supremæq; auctoritati annexum est, quàm jus Regaliæ: nam sine hoc possunt Regna & Principatus consistere, imò si Galliam excipias, nullum Regnum hoc jure potitur; non verò conservari Regna possunt sine auctoritate necessaria puniendi sceleratos; id enim ad publicam quietem & pacem pertinet, cui promovendæ Principatus instituti sunt.

Sextò. Denique Præscriptioni complendæ tempus necessarium est; nec enim quovis die aut anno aliena jura præscribi possunt: sed contra privatarum Ecclesiarum jura quadraginta annorum tempus necessarium est: contra verò jura Romano Ecclesiæ centum annorum. At Legati, quamvis cum aliis urbis Magnatibus usurpare hoc jus jam Julij III. aetate conati sint, eo tamen semper expulsi, co-

ctique

ctique cedere, liberâ justitiâ & omnibus
locis exercitâ usq; ad annum 1670. quan-
do sub Clemente X. ob causas nuper li-
berras, non edictis quidem, aut pœnis, nec
etiam satellitum excursu Asyla Legato-
rum turbata sunt; sed tantum precibus,
querelisq; apud Principes actum, ut hunc
usum extinguere permitterent. Idq; multo
efficacius à moderno Pontifice, quod so-
lum sufficeret impediendæ præscriptio-
ni. Demus ergo (quamvis ob causam
modò allegatam ne hoc quidem concedi
possit) duodeviginti annos elapsos esse;
quantum id temporis est, ut non dico
contra Pontificem, sed ne quidem contra
privatum Civem præscribi possit? nihil
ergo Lavardinum juvat ostentata Præ-
scriptio.

*XXX. Vigesimo septimò: Conqueri-
tur, violari Pisanam Conventionem.*

Rz. Pisanâ Conventionem nihil aliud
contineri, quàm ut Legatis Galliæ honor
exhibeatur tanto characteri debitus, non
verò, ut jure Asyli gaudeant, præsertim,
quando alij Principes ei renuntiârunt.

Imò Alexander VII. constantissimè negavit auctoritatem suam Asylo præstare, illudquè ratum habere, ut ex publicis documentis constat. Aliud est ergo honor Legatis debitus, aliud Asylum, neque hoc ad jura Legatorum pertinere, omnium qui de hac re scripserunt, testimoniis constat, patetquè aliorum Principum exemplo. Deinde Pisana Conventio de Legatis loquitur, qualis Lavardinus non est, quando, ut suprà jam monui, non solius mittentis imperium Legatum faciat, sed etiam consensus Principis, ad quem mittitur.

XXXI. *Vigesimo octavo*: Multis locis conqueritur Lavardini Orator: *Modernum Pontificem Innocentium malè in Gallos animatum esse; idque toto sui Pontificatus tempore multis, magnisque exemplis ostendisse.*

R. Posset Innocentius respondere, quod olim Elias similis culpæ à Rege postulatus: cum enim illum istis verbis Achab alloqueretur: *Tu ne es ille, qui conturbas Israël?* Respondit: *Non ego turba-*

vi *Israël, sed tu: qui dereliquisti mandatum Domini.* Si Galli iusta peterent, & quæ concedi possent, meritò & ante alios audirentur, Cum verò illa petant, quæ conscientia non admittit, quis amabo causa repulsæ? qui petit, an qui negat indigna? permittant Galli aliquem locum Conscientiæ, nec injuriam aut odium putent Regem soli Deo postponi.

Recensebo, de quibus Galli causantur, se à Pontifice exauditos non esse, sitque Lectori iudicium, odium an necessitas dici possit, quidquid Pontifex Gallis negavit?

Primò enim Rex Christianissimus Jus Regaliæ propriâ auctoritate ad Ecclesias duplo plures extendit, quàm quæ antea huic servituti subjectæ erant, imò etiam ad Ecclesiam regularem, qualis fuit Apmiensis idque contra Lugdunensis Concilij Decreta, contra præscriptionem immemorialem, contra Leges omnium retrò Gallia Regum, & denique contra jus & immunitatem tot Ecclesiarum.

Secundo. Vicarij Generales ab Abamiensi Capitulo Canonicè electi, Regiâ auctoritate operaquè Archiepiscopi Tholosani expulsi sunt, aliiquè intrusi, Canonicis omnibus Regularibus Apamiensis Ecclesiæ direptionibus, carceribus, exilio pulsus, totoquè Capitulo illius Ecclesiæ dissipato; unde funestum schisma seculum, duratquè in hunc diem.

Tertiò. Nominatio in aliquibus Monasteriis Urbanissarum Sanctimonialium Regi vindicata, suppressis liberis Electionibus, intrusisque Titularibus Abbatibus, unde summa ac plena scandali inter sacras Virgines exorta confusio.

Quartò. Oppressio Cluniacensis Abbatia, in qua, licèt vi Concordatorum jus eligendi sit penes Religiosos, & ij quendam Patrem Beuveron canonicè eligissent, hoc tamen renuntiare coacto, puni- toquè longo exilio substitutus est Bullo- nius Cardinalis, quem nunquam Ponti- fex adduci potuit, ut confirmaret, quip- pe contra Canones intrusum, cumquè in- signi injuria, damnoquè canonicè electi.

Quintò

Quintò. Extincta quoq; sunt Regiâ auctoritate quàm plurima Leprosoria, & loca pia (quorum plurima ad Ordinem S. Lazari spectabant) & Regis jussu invalidorum Xenodochio unita, quod non Pontifex ratum habere.

Sextò. Usurpata quoq; nominatio Abbatum in quàm plurimis Galliæ Monasteriis, aliisq; Provinciis bello quæsitis, cum certa clade Instituti & Disciplinæ Regularis, quod nunquàm Pontifex probavit.

Septimò. Nominati quoq; sunt ad vacantes Ecclesias duo ex illis Prælati, qui anno 1682. Conventui Parisiensi assidere, novamq; & omnibus Ecclesiæ, Galliæq; Patribus adversam doctrinam inducere moliti; ac etiam pro Regalia deciderunt, excluso Pontifice, cujus tamen iudicio causas majores reservari certissima Patrû Regula est, etiam à Maimburgo, aliisq; Gallis admilla. Hos verò à Rege nominatos Episcopos tanquàm suspectâ, sacrisq; Canonib⁹ adversâ doctrinâ infectos Pontifex respuit; unde Galli animum obfirmârunt, ut ne quidê alios Episcopos

ferè triginta proponerent, ingenti va-
cantium Ecclesiarum damno.

Octavò. Taceo novam, & Gallicà pie-
tate indignam persecutionem, quã con-
tra Ecclesiæ immunitatem tot insignes
præclarique Sacerdotes, & Ecclesiastici
dignitatibus aucti, carceribus, proscri-
ptionibus, exiliisque puniti sunt. Hæc
nunquam Innocentius probare potuit
& quî posset à sacris Canonibus, ab Ec-
clesiæ Gallicanæ institutis, & Legibus
Divinis, humanisque adeò aliena? Hinc
Gallorum querelæ, qui & Pontificem, &
Pontificis Ministros odij acufant, quod
non velint, quæ non licent, quodque non
possint Rectorum Ministrorum cupidi-
tatibus adulari; & Deum, Conscientiam,
Regemque prodere tam turpi ac indignâ
conniventia.

XXXII. *Ultimò.* Denique sparsim hic
Auctor minatur: (quod etiam Lavardi-
nus in fine Apologiæ suæ fecerat) *Si quis
reverentiæ honori defuerit Legato tanti
Monarchæ debito, reum illum fore omnium
malorum, quæ ex irata, offensaq; Regis Ma-
jestate provenire possint.*

R. Jam

R. Jam observatum est, Asylum non pertinere ad honores ac jura Legatorum, nec Lavardinum posse Legatum dici, sicquè nullam justam causam prætexi Regiæ indignationis. Quòd si tamen, ut Lavardinus minatur, Christianissimo Regi placuerit armis hanc causam finire, & quod jure nō potuit, vi ac potentiā exprimere, nihil aliud Innocentio supererit, quàm ut patientiā Pontifice dignā, quidquid Regi visum fuerit, intrepidè patiat, sequè non Achillis, aut Hectoris, sed Piscatoris successorem meminerit, cui, ut gladio abstineret, à Christo imperatum est. Non ergo Christianissimo Regi, Ecclesiæq; Primogenito, aut arma, aut acies opponet, sed reverentiam Pontifici debitam. Dicitquè Innocentius, quod olim & in simili causa Ambrosius: (a) *Meministis, quod lectum est, Nabuthem sanctum verum possessorem vineæ suæ interpellatum petitione Regiæ, ut vineam suam daret, respondisse: absit ut ego tradam Patrum meorum hereditatem, si ille vineam suam non tradidit,*

I 6

nos

(a) *Ambros. in Auxent. & Epist. 33.*

nos trademus Ecclesiam Christi? Quid igitur responsum est à me contumaciter? Dicenim conventus absit, ut tradā Christi hereditatem. Respondi ego, quod Sacerdotis est, quòd Imperatoris est, faciat Imperator, prius est ut animam mihi, quàm fidem auferat. Si à me peteret, quod meum esset, id est fundum meum, argentum meum jus huiusmodi meum, non refragarer; Verum ea, que Divina, non esse Imperatoria potestatis: si Patrimonium meum petitis, invade: si corpus, occurrā, vultis in vincula rapere, vultis in mortem? voluptati est mihi, non ego me vallabo circumfusione populorum, nec altaria tenebo vitam obsecrans, sed pro altaribus gratiùs immolabor.

Hæc olim Ambrosius Valentiniano Imperatori. Hæc iterum Innocentius Ludovico Regi.

FINIS.

* *
*

RE-

REFUTATIO TALONII

REGII ADVOCATI

Ex Gallico in Latinum Ser-
monem translata in gratiam
Veritatis.

*Qui maledixerit Patri
suo, &c. Exod. 21. 17.
Principi populi tui non
maledices. Exod. 22.
28. Verè frustra im-
pugnatur, qui apud impios & infidos
impietatis arcessitur, cum fidei sit
magister. Ambros. in Psal. 118.*

 Comparuit nuper audax
 quædam declamatio à
 Talonio typis vulgata,
 sententiæquè præfixa, quam Pari-
 siense Parlamentum contra Bul-
 lam Innocentij XI. dixit; hoc est,
 contra illud Diploma, quo Pon-
 tificex Romanus illos omnes ana-
 themate percellit, qui Asyli aut
 immunitatum (quas Franchitias
 vocant) prætextu sceleratis latro-
 nibus, proscriptisque patrocini-
 um & securitatem præstant, &
 illos justitiæ, meritisq; pœnis sub-
 ducunt.

Planè nisi hoc Talonij folium
 palàm, totaque Lutetiâ visum
 esset, ac insuper nomen Parla-
 menti ostentâisset; quis unquam
 credidisset tam infame scriptum,
 totque

totquè in Romanum Pontificem,
sedemquè Apostolicam injuriis
sparsum sub Rege sapientiâ &
Religione præcipuè aut tolera-
tum, aut Advocati Generalis ca-
lamo emissum iri, jam annis,
studiisque forensibus cani? Con-
stat equidem flagrante juventute
multa ab hoc Togato contra
Romanam Ecclesiam ex Lanoij
scriptis profusa esse, illius, in-
quam, Lanoij, cui non alius scri-
bendi scopus, quàm ut detrahe-
ret Pontificum auctoritati. Cæ-
terùm sperari poterat ætate an-
nis & experientiâ rerum auctâ bi-
lem tandem minutum iri, ardo-
remquè juventutis, quo tam mul-
ta contra Sedem Apostolicam
inconsultè latraverat; Sed & re-
verentia non Ecclesiæ tantùm
Gal-

Gallicanæ debita, sed toti Catho-
lico Orbi (cujus caput visibile,
Christiꝫ Vicarium tam indignè
invaserat) & metus quoꝫ omnium
animos in se provocandi
prohibere eum debuit tam pu-
dendo facinore. Nam cùm vi-
ginti abhinc annis orationem vul-
gâſſet erroribus, injuriisꝫ ple-
nam; continuò Clerus Gallicanus
contra illam querelis supplicique
ad Regem libello pugnavit, &
ſchiſmatis, hæreſisque convicit;
quis non crederet cautiùs pro-
greſſurum jam ſemel & tam gra-
viter ictum? & tamen nunquam
inſolentius in Pontificem, ſedemꝫ
Apoſtolicam, quàm in nupero li-
bello debacchatus eſt, neſcias
ſponte ſuâ, nativaꝫ intemperie id
fecerit, an ut aulæ blandiretur.

Sanè

Sanè in tanti momenti negotio, quodquè Europam totam concusserat, nemo non expectabat, ex historiis, legibus, ipsisquè visceribus causæ magnum aliquid à Talonio productum iri, & par tam injustæ, vanæq; moli sustinendæ. Nam quantis & quàm validis rationibus opus, ut hominibus persuadeas, licere Gallis in alieno Principatu, inquè ipsa Metropoli supremâ uti potestate Principe invito? Et tandem jus illud immunitatum & Franchitiarum tantâ contentione à Talonio defensum, quid aliud est, quàm potestas Principem in suis provinciis auctoritate privandi; alienam jurisdictionem invadendi; impunitatem omnibus flagitiis parandi; in-

com-

communi totius Orbis Patria (si enim Romam Talonius appellat) & in qua summa necessitas disciplinæ, leges omnes pervertendi; & denique tot hominum millia, quæ ex toto Orbe Romanam conveniunt, sceleratorum arbitrio & licentiæ exponendi, nullo justitiæ præsidio? En tibi egregiam Franchitiarum ideam! & tamen hæc ipsa est, cui tanto studio Lavardinus laborat. Si damna & perniciem reputes, quæ ex hoc jure Asyli proveniunt, omninò concludas, etiamsi aliquâ ratione niteretur, à Rege Christianissimo abdicandum esse, idque ad ejus pietatem & justitiam pertinere, ne videlicet tot flagitiorum se reum constituat, quibus usurpatum hoc privilegium,

gium aut causam præbet, aut occasionem.

At Talonius in vulgata nuper invec-tiva non argumentis, non probationibus causam Asylorum propugnat, nec saltem pompâ illâ mendicatæ eruditionis, quam alibi ostentat: nihil de usu, nihil de possessione Regum Galliaë post fundatam Monarchiam, nihil, inquam, istorum; sed aut Rethoricis figuris contentus, aut fumo Gallicanæ libertatis, aut declamationibus in aulam Romanam, aut aliis cantilenis toties auditis, totiesque refutatis; illud unum inculcat repetitquè: *Jus Asyli ad Regem pertinere, nec unquam abdicatum iri.* Quòd si tanti privilegij causas & rationes quæras; non alias affert, quàm si-
dem

dem & auctoritatem suam: Talonius dixit.

Contendit: *Nec Reges, nec Regum Legatos posse excommunicatione puniri: Ecclesiam S. Ludovici injuste Interdicto suppositam.* Sed nullam rationem adjungit tantæ criminacionis; facilius quippe, breviusquè Talonio visum, si causam non examinaret, non discuteret; sed more sibillarum oracula proferret nullâ curâ probandi: *Roma potestate suâ abutitur, Gallie libertates deflorat:* Hæc summa negotij. Quem ergo effectum pariet hæc Talonij Oratio à Gallis tam decantata? non alium credo, quàm ut tripudient heretici: eruditi contemnant: Catholicici, addictiquè Romanæ Ecclesiæ indignentur: omnes vero boni

boni infortunium Galliaë deplorent, quæ hominum ferat summo Sacerdoti tam audacter insultantem, tantaquæ fiduciâ schismati præcinentem, idquæ sub illo Rege, cui tanta sapientiæ & æquitatis cura.

Augetq; dolorem, quod illi ipsi, quos rebus Ecclesiasticis Rex Galliaë præfecit, & quorum operâ, consiliisque utitur Romæ, non tantum non offendantur hujus Advocati petulantia, verum etiam applaudant, exultentque; imò tam indignæ in Romanam Ecclesiam rebellionis ipsi sint auctores, fabricaque calumniarum, quibus tantum Pontificis nomen audent defædare.

Cæterum injuriæ toto hoc Talonij libello sparsæ, adeo turbatim,

tim,

tim nulloquè ordine incedunt, ut
 ijs componendis nulla mea cura
 suffecerit; fateor enim conatum
 me esse, ut illas disponerem, quo
 videlicet clariùs apparere, con-
 vinciquè possint: sed, ut dixi,
 prævaluit Auctoris confusio, ut
 proinde oppugnari à me debeant
 vago certamine, & prout singulæ
 occurrerint. Nisi fortè omnia ad
 hæc capita reducas, videlicet
Primò, ad injurias & convitia,
 quæ impudenter in Pontificem
 vomit. *Secundò*, in querelas, quas
 de Pontifice malè in Gallias ani-
 mato sparsim accumulatur. *Tertiò*,
 in sententias erroneas circa au-
 ctoritatem Ecclesiæ Romanæ
 Matris & Magistræ omnium Ec-
 clesiarum. Et *deniq;* in vanissimas
 ratiocinationes, ac puero, quàm
 Advo-

Advocato magis dignas, quibus
Imaginarium jus Afyli, & Divino,
humanoq; juri contrarium Regi
Christianissimo vindicare conten-
dit. Hæc merces Talonij; & quam-
vis nemo unquam Assentatorum
huc usquè processerit, placuit Ta-
lonio illos omnes superare adulan-
di peritiâ.

*Primò igitur Pontifici objectat:
Jam à pluribus annis statuisse hostem
se Gallorum profiteri, amicum verò
omnium, quibus Gallia potentia aut
odiosa, aut suspecta.*

Vides exordium tam grandis
calumniæ: quid porrò à Talonio
expectas? ut probet? ut foedera
narret cum Gallia hostibus ab
Innocentio percussa? ut bella,
aut saltem machinationes pro-
ducat

ducat in Galliaë perniciem? nihil
 istorum; constat enim id maxi-
 mè ab Innocentio hæctenus cura-
 tum, *ut* animos Christianorum
 Principum componeret extinctis
 discordiis, *utquè* palàm testaretur
 paternum amorem, & iparum
 amori æstimationem, quam
 Christianissimo Regi profiteretur,
 nec aliud ab eo foedus conjun-
 ctum, quàm innocens illud, Deo-
 què tam charum, quo delendæ
 Turcarum potentiaë Christiano-
 rum vires sociavit. En odia &
 insidias Innocentij. Illud verum
 est (si hoc culpæ dari debet) do-
 luisse Pontifici, cum Regem vi-
 deret perniciosis Ministrorum
 consiliis nimium tribuere, Prin-
 cipem alioquin pium, justumquè
 quoties suis, non aliorum arbi-

trius

nihil triis ageretur. Et verò, quàm
maxi benignè, humaneq; Regem admo-
cura- nuit, ne permitteret Regaliam qua-
rum tuor Provinciarum Ecclesiis im-
in dōis poni, quæ semper imunes fuerant
iretur hujus servitutis, & quâ tamen ejus
barem Ministri Ecclesias opprimebant,
nam Regio nomine abusi, calcataq; Ju-
retur, stitiâ?

n jun- Quis autem fatis dolorem ex-
Deo- plicet, quo Sanctissimus Ponti-
endæ fex angebatur, cùm videret tot
iano- Episcopos, totq; alios Sacerdo-
lia & tes pietate, Zeloq; insignes, to-
erum to Regno proscribi, & pœnas
do- gravissimas dare, nec aliam ob
n vi- causam, quàm quòd Romæ obe-
orum dirent, causamq; libertatis Ec-
Prin- clesiasticæ sustinerent; idquè
ique exemplo ipsorum Gallia Antisti-
arbi- tum, qui octuaginta ab hinc an-

K

nis

nis eam constantissimè defendi-
 rant; imò quam ipse Petrus d
 Marca, quamvis alioquin Reg
 addictissimus, egregiis scriptis
 agnoverat, oppressus, ut credo
 mole veritatis.

Cùm videret Regiâ auctoritat
 institutum Religiosarum Infantia
 Christi ab Episcopis, à Pontifici-
 bus, ab ipsoq; Rege approbatum,
 momento aboleri, nullâ justitiæ
 legumq; reverentiâ?

Cùm videret hinc everti Cha-
 ronense Monasterium, inde in
 ædibus Urbanissarum perpetua
 Antistitas intrudi, idquè contra
 omnes Leges, canonumquè De-
 creta?

Cùm videret arbitrio Judicium
 sæcularium & libertatem, & ju-
 risdictionem Ecclesiarum

fend
us d
Reg
crip
credo
mom
orit
fanti
ntific
datum
stific
mob
ti Cha
de in
petua
contra
uè De
god
dicum
, & ju
turpi
fima

simâ servitute damnari; jugumq;
Ecclesiæ Gallicanæ ab ijs imponi,
quorum vita nimis quàm nota, &
silentio digna: Ecclesiæ inquam
Gallicanæ, quæ cùm singulis ferè
momentis libertates suas jactet,
re ipsâ sæculari Magistratui ad
pedes jacet, servitquè miserrimo
ac pudendo ancillatu, Parlamento
videlicet rebus sacris & Ecclesiis
imperante, idquè majori fastu ac
dominatu, quàm ipsa Oecume-
nica Concilia, Romaniquè Ponti-
fices.

Cùm videret præcipuas Regni
ac devictarum Provinciarum Ab-
batias in Commendas dari: Epi-
scopos ad alienas Ecclesias trans-
ferri, suis, quas primò suscepe-
rant, relictis, commissisque al-
teri & subornato Episcopo, qui
prio-

prioris Episcopi Vicarium agat
 cogi Capitula vacante Ecclesia
 Vicarios eligere, non quos vo-
 lunt, & quos Conscientia eligen-
 dos dicit, sed quos Rex imperas
 præscribitque: Canonicos exilio
 pelli, quotquot Gubernatoribus
 Provinciarum licet modeste ob-
 nituntur, recusantq; Mercenarios
 Pastores accipere ex aula præ-
 scripto.

Cum videret Gallia Episcopos
 olim Apostolicæ Sedi majori, quam
 dici possit, demissionis & reveren-
 tiæ sensu addictos, non omnino
 dissimiles sibi in Conventibus an-
 nis 1680. & 1682. celebratis
 classicum aperto bello in Eccle-
 siam Romanam cecinisse: ac
 Decreta vulgasse Apostolicæ Di-
 gnitati planè adversa, & ab ijs De-
 cretis

cretis aliena, quæ Ecclesia Galli-
cana in Comitibus anni 1616. per
Cardinalem Perronium, & anno
1625. in articulis pro reparanda
Ecclesiastica Disciplina condide-
rat. Sed, ut credo, alia tunc erat
ratio Galliarum Episcoporum; olim
enim Conscientiæ stimulis, spiri-
tuq; Religionis agebantur: nunc
metu & factionibus, aulæq; in-
stinctu; quid ergo mirum aliis
ex causis alios effectus prodiisse?
Ut proinde nonnemo ex Episco-
pis, qui Parisiensi Conventui af-
fedit, amico suo familiariter, ve-
req; dixerit: *Galliarum Episcopos liber-
tatem, honorem, & Conscientiam
in Conventu Parisiensi perdidisse, &
nihil prætereà.*

Cùm videret Clerum Galli-
canum olim pietate, scientiâ &

constantia Sacerdotali ante alios
 florentem: nunc adeo marcuisse,
 ut malit jura & privilegia Eccle-
 siarum suarum penitus deleri,
 quam vel vocem, vel querelam
 emittere memorem pristinae liber-
 tatis. Qui minus facerent, si man-
 cipia essent?

Cum denique videret tot Sa-
 cerdotes, virosque doctrina in-
 signes, exiliis, carceribus, falsis
 criminationibus, aliisque modis
 puniri, ac privari suis beneficiis;
 idque nullam judicij formam ser-
 vatam, ac saepe suis etiam Episco-
 pis Dioecesanis omnium igna-
 ris, inconsultisque: & si causam
 quaererent tam saevae persecu-
 tionis; haec una reddebatur:
Quod Jansenismum redolerent. Hoc
 nimirum crimen est, quo omnes

Innocentes laborant; quotquot videlicet Regiis Ministris adulari non possunt. Nec refert, si palàm protestentur: *Se Jansenij quinque propositiones ex animo averfari.* Nihilominùs rei sunt, & velint, nolint, oportet, ut inviti sint Jansenistæ, novâ videlicet delicti specie, quando cogunt hæreticos esse, etiam qui nolunt. Sed neque hoc satis, alia subjungunt Jansenismo supplendo; videlicet esse seditiosos: esse novæ Ethices (Principibus tam charæ) juratos hostes: esse mille titulis suspectos: esse denique, quidquid non sunt: nisi fortè hoc unum excipias, quòd illis, qui in aula sunt, & quorum arbitrio Ecclesiæ permittuntur, blandiri non possint; hoc unum verumq; deli-

Etum est, quod, ne nomine careat, *Jansenismum* appellant.

Accusat Talonius *severitatem Romanæ Inquisitionis*. Sed si ex una parte progressus attenderetur hujus Tribunalis, quo videlicet selectu accusationes audiantur: quo studio reorum responsa: quàm lentè & per moras sententiæ maturentur: ex altera verò parte, si modum animo reputaret, quo Personæ Ecclesiasticæ in Galliis judicentur, non auditis videlicet reorum responsis, non communis depositionibus; non collatis testibus, nec coram constitutis; non Episcopis consultis, quorum subsunt jurisdictioni & potestati; nullo ordine, nullâ formâ judicii; ejecti, proscripti, spoliati, & squalidif-

lidissimis custodiis afflicti; nullo
commeatu, nullo solatio, nullâ ve-
niæ spe, ac sæpè unius tantùm Je-
suitæ delatione oppressi: si hæc
inquam omnia cum Romanis
Tribunalibus conferret Talonius;
fateretur utique (si modò tanta
ori, quanta cordi libertas) plu-
meum Romæ, ferreum in Galliis
jugum portari, & eorum inqui-
sitionem, quibus res Ecclesiasti-
cæ à Rege committuntur, adeò
inclementem, adeò crudelem
esse, ut delitiæ sint, quidquid de
Italia & Hispanica severitate
narratur. Recordetur ergo Ta-
lonius, quàm indignis sævisquè
modis in Galliis habeantur, quot-
quot aulæ non placent, & fatebi-
tur, nullam de Romana inquisi-
sione querelam superesse.

K 5

Enim-

Enimverò mala & abusus, quæ
modò libavimus, & quæ longo
ordine narranda superessent,
Pontificem Innocentium non la-
tent; nec omisit jam fufis ad
Deum lacrymis, jam litteris ad
Regem datis, humanitate, pater-
noque affectu plenis, jam preci-
bus per Nuntios porrectis, reme-
dium aliquod quærere tam per-
tinacibus morbis. Hoc totum
est odium. Hæc persecutio, quæ
Pontifici imputatur: quòd ge-
muerit, quòd rogaverit, quòd
monuerit, quòd medelam apta-
verit, quòd Immunitati Ecclesia-
sticæ jam in faciem cadenti bra-
chium porrexerit, quòd Clerum
reformari, injusteque oppressis
quietem optaverit. Hoc, in-
quàm, si delictum, & odium vo-
cari

cari debuit, nemo nocentior Pontifice, nemo Gallia infensior: at pari ratione & Medicus, cum infirmo medetur, & Pater cum filium objurgat emendaturus, inter hostes & persecutores censendi erunt.

Opponit secundo ordine Talonius (si modò Talonij sunt, quæ nullam connexionem habent cum ijs, quæ sequuntur, præceduntq;) *Charissimos esse Pontifici, quos constat Jansenij discipulos fuisse, hos laudibus, hos mille favoribus cumulari.*

Non explicat Talonius, qui sint isti Jansenio addicti, & Pontifici Innocentio prædilecti, & consultò tacet, quos non potest indicare, quippe innocentes; & poenas quoque Calumniatorum veritus,

cùm eum non lateat, enixis ver-
bis, regioquè Diplomate prohi-
beri, ne Jansenistæ appellentur,
quotquot aut Pontificijs contra
Jansenium Decretis se submisc-
runt, aut à nullo Episcoporum
hujus criminis damnati sunt.

Quod verò adjungit Talonius:
*Ipsum Pontificem Innocentium Jan-
senistarum partes fovere*; tam pe-
tulanter, falsoquè dicitur, ut ne
quidem responsum mereatur;
illud potius demiror, & Galliam,
& Parlamentum ferre tam indi-
gnas, enormesquè calumnias
non solum toto Regno jactari,
verum etiam ipsius Parlamenti
Arresto præfigi. Hæc nimirum
est reverentia Romano Pontifici
debita? hæc justitia Parlamenti
tam atrociam simulantis? & quid
mirum

mirum est, tot Innocentius Episcopus subornatis accusationibus damnari, quando vel in ipsum Pontificem tanta, & tam impunita licentia?

Sed neque satis Pontificem Jansenismi postulasse, addit Talonius: *Tam segnem esse, inertemque, in Quietistarum erroribus profligandis, ut non somno tantum, sed lethargo, correptus videatur.*

Hæc Talonius notâ Advocatis modestiâ; & tamen palàm est, non potuisse Innocentium majori Zelo & curâ persequi Quietistas, postquam observati sunt, eorumque hæresin extinguere. Notum est, quàm severè cum Michaële Molinos hujus hæresis infami Auctore ejusq; Affectis à Pontifice actum. Illud verum

est, voluisse Innocentium omnium retrò Pontificum, Patrumq; exemplo, ac etiam ex Canonum præscripto discrimen fieri inter hæresis Auctorem, quique huic spontè, obstinateq; adhæserunt; & inter illos, qui licet Religione, ac doctrinâ eximij, primasquè Ecclesiæ dignitates meriti; specie tamen pietatis decepti (quam viginti omninò annos egregiè Molinos finxerat) in errorem prolapsi sunt; parati tamen ex Ecclesiæ sententia illos deponere. Noluit, inquam, Innocentius hos cum obstinatis hæreticis eodem fasce involvi; nam etiam in causa Religionis nihil fieri inconsultò debet, cæcoq; impetu & citra rationem, & tamen hæc omnia à Patribus exercita, à Canonibus

nonibus præscripta, somnus Talonio, & lethargus videntur.

Cùm aliquot abhinc annos Innocentius errores Casuistarum, qui moralem Theologiam corruperant, solemni diplomate damnasset; vetuit Parlamentum vulgari, quòd in illo mentio fieret Inquisitionis. Nunc verò cum Pontifex causam Molinos ejusq; Afsecularum maturè, citraq; passionem expendi vult, nec patitur præcipui meriti Prælatos adversariorum invidiæ exponi; indignatur Talonius, urgetq; Pontificem, & Inquisitionem inclamat, Tribunal alioquin tam illi exosum, & tunc præcipuè, cùm non patitur corruptelas opinionum Christianæ Theologiæ adeò funestas.

De-

Denique offendunt Advocatum nostrum, quæ de Pontificis Innocentij sanctitate passim & ab omnibus celebrantur: *Nec alios tam præclare de hoc Pontifice sentire dicit, quàm Jansenij discipulos.*

Quid posset vel ipsa invidia, si calamum Talonio duceret, ineptius fingere? Oportet enim verò totam Europam ex Jansenistis constare; tota enim est, quæ modernum Pontificem summis laudibus extollit, quæ illum ut Pastorem agnoscit ex speciali Dei providentia Ecclesiæ datum: & quæ fatetur, necessarium fuisse corruptissimis hisce temporibus, ne videretur abbreviata manus Domini, & suorum oblitas. Interroget Talonius Romam, imò

imò totum Orbem Christianum
& veritati testimonium feret.
Cum Sedes Romana vacaret,
jam tunc omnium votis dignissi-
mus Pontificatu censebatur, nec
spes fefellit, ceciditque major
omni expectatione eventus. Ani-
mus ab omni fastu & cupiditate
alienus. Familia, & consangui-
nei non opibus, non honoribus,
aucti. Ingens domi frugalitas, &
par cura sublevandæ Apostolicæ
Cameræ ære alieno oppressæ.
Pax inter Principes Christianos
immensis laboribus parta, pro-
fusique Thesauri evertendo Tur-
carum imperio. Taceo felicissi-
mum belli eventum, infidelibus,
non tantum armis, verum etiam
terrore nominis Christiani &
civili bello oppressis. Taceo
Catho-

Catholicam Religionem Angliæ
 illatam; Germaniam Turcis pur-
 gatam, certæq; ruinæ ereptam;
 Nepotismum Româ proscriptum;
 morum integritatem semper sibi
 similem, neq; ut fieri solet, Prin-
 cipatu & fastigio corruptam. Con-
 stantiam Principe dignam, omniq;
 metu majorem, & denique infinita
 alia, quæ de hoc Pontifice narrari
 possent.

Hæc omnia tam vera & magna
 sunt, & Innocentij virtutes tot
 vocibus & testimoniis probant,
 ut nullis Talonij calumniis nulla-
 què invidentium arte obscurari
 possint.

Pergit deinde Talonius ad alia
 querelarum capita Romano
 Pontifici objecta, & cui maxime
 insistit,

insistit, urgetque, illa est; quod
recuset Innocentius vacantes Epi-
scopatus illis conferre, quos Rex
nominavit: *Tertiam fere partem
Ecclesiarum Pastoribus vacare: si
nolit Pontifex concordatis stare, ne
Regem quidem illis obstringi; ut
ergo primis Ecclesie temporibus Epi-
scopos populus eligebat, ita nunc vice
populi posse à Rege constitui, cum præ-
cipua populi auctoritas sit in Reges
translata.*

Sic Talonius philosophatur.
Atque utinam quàm Romæ, tam
in Galliis concordata religiosè
observarentur, cessarent utiquè
tot illi abusus, injustæq; usurpa-
tiones, quæ Galliam occupârunt,
quæq; bonis omnibus tot lacry-
mas expresserunt; quamvis eò
tandem processere, ut facilius de-

de-

deseri, quàm emendari possint. Sed ut objectis respondeam, nego Pontificem eos respuisse, qui à Rege fuerant optati, modò tamen ijs conditionibus potirentur, quas Concordata, sacrique Canonones requirunt. Nec ad alios virtute Concordatorum id examinare, quàm ad Summum Pontificem pertinet. Quòd si absint necessariæ conditiones, tenetur Rex spatio trimestri alios nominare desideratis qualitatibus instructos. Nec obligari Pontifex potest proferre causas repulsæ, cum nullius iudicio subiaceat. Quamvis enim nisi ob justissimas causas, repellere non possit à Rege nominatos, id tamen Conscientiæ illius relinquitur, nec ab ullo Principum ad-

ratio-

rationem repulsæ reddendam, multoq; minùs ad indignos admittendos, & pacta violanda constringi potest. Legantur tantùm concordata, & quæ post illam contigere, ad memoriam revo-centur, patebitq; jure, an injuriâ, Pontifex accusari possit. Quantis laboribus & à Cardinalibus, & à Legatis Galliæ certatum est, ut Renatus Henrici IV. Confessarius Trecenti Episcopatu donaretur, quem illi Rex destinaverat; nec tamen impetrari Bullæ potuerunt, ut videre est in Epistolis Ossati Cardinalis. Nota quoque è omnibus est celebris illius Abbatis repulsa, quem, cùm Ludovicus XIII. Regnantis Pater infinitis elogiis Pontifici ad Episcopatum obtulisset, nunquam tamen obtineri potuit

potuit, ob quasdam Abbatis actio-
nes Episcopo indignas, & clam
Pontifici notas.

At, inquires, *triginta interim
Ecclesie ab Innocentio Episcopis pri-
vantur.*

Fallitur Talonius, Pontifex enim
duos tantum admittere recusavit,
qui videlicet Anno 1582. Con-
ventui Parisiensi interfuerant,
subscripserantq; omnibus in eo
Conventu decretis. At Regij
Romæ Ministri sive imperio Re-
gis, sive proprio instinctu nega-
runt, se alios proponere posse,
duobus illis à Pontifice non ad-
missis. Sicq; Gallorum est cul-
pa, tot hætenus Ecclesias vacare.
Nolo hîc ad examen revocare
illorum imprudentiam, qui Re-
giam Majestatem nullâ necessitate
hujus-

hujusmodi tricis implicârunt. Alij
sanè Ministri conati essent, aut
Episcoporum, quos Rex nomina-
verat, innocentiam ostendere, aut
culpam elevare, aut aliâ quâvis
ratione placare Pontificis ani-
mum, ne mutua utriusq; amicitia
concideret, & optati à Rege ad-
mitterentur. Sed nihil istorum
Regiis Ministris placuit, quippe
placida & honesta respicientibus, &
illa potius amplecti paratis, quæ
omnia turbare, quàm componere
possint.

Sed quidquid de hoc sit, illud
saltem negari non potest, virtute
Concordatorum jus plenarium,
Episcopos constituendi ad Sedem
Apostolicam devolvi, quoties
intra semestre à tempore Vaca-
tionis nemo Pontifici præsentatur;
tantum

tantum ergo abest, damna vacan-
 tium Ecclesiarum Pontifici adscri-
 bi posse; ut potius summa illius
 moderatio magis magisque appare-
 at, viribus & auctoritati suæ pacem
 anteferentis.

Quòd ergo tot Ecclesiæ Pastro-
 ribus careant, Regionum Mini-
 strorum culpa est, non Pontificis
 Romani; nec iste, ut aulici assen-
 tatores criminantur, aut odio,
 aut vindictâ, aut genio Gallis ad-
 verso impellitur, sed ex Conscien-
 tiæ & justitiæ præscripto. Offe-
 rant Galli dignos Episcopali di-
 gnitate, & apertis brachiis eos
 Roma excipiet. Quòd si indi-
 gnos proponunt, frustrâ sperant
 Pontificem minis & clamoribus
 permotum iri, multoque minus
 sordidis

can- sordidis illis, rusticisq; convitiis,
scri- quæ non puduit Talonium in tan-
lius tum Pontificem expuere; & qui-
bare bus nihil aliud effecit, quàm ut in-
cem dignum se Togâ ostenderet, offi-
cioq; quo fungitur.

isto- Nec dicat Talonius: *Ideò no-*
lini- *minatos à Rege Episcopos Romæ ad-*
ficus *missos non esse, quòd non credant*
fend- *Pontificem infallibilem esse, &*
dio, *Conciliis superiorem, nec enim*
ad- *hæc repulsæ unica causa: sed illa*
rien- *poti⁹, quòd in eo Conventu, quem*
offe- *collectum esse jactabant Regi cum*
di- *Pontifice componendo, ausi fue-*
eos *runt causam Regaliæ definire, hoc*
ndi- *est illam causam, quam cum con-*
rant *stet ex majoribus, imò maximis*
ibus *esse, sicq; Pontifici reservatam; ac*
inùs *insuper per legitimam appella-*
lidis *tionem*

L

tionem

tionem ad Apostolicam Sedem devolutam; ignorare non poterant, non ad paucos Galliae Episcopos, non Conventum Parisiensem, sed ad solum Pontificem pertinere. Et cum oporteret in ea causa, in qua de libertate agebatur Ecclesiae Gallicanae, vires cum Pontifice, Christique Vicario conjungere; ipsi potius exemplo planè indigno, contra suum Protectorem arma sumere, causas exostulandi congerere, Pontificiam potestatem in arctum cogere, idquè nullâ necessitate nullâque auctoritate conati sunt; hæc inquam causæ fuerunt, ob quas credidit Pontifex vacantes Ecclesias tam timidis, infidisque Pastoribus committi non posse.

dem
pote
e Epi
Parisi
ficem
ret in
e age
vires
Vica
xem
uum
causas
ntifi
coge
ullaq;
æ in
s cre
lehas
ribus
Et

Et verò cui unquam in mentem
venisset, adeò Episcopis Parisien-
sis Conventûs nullam decori, ho-
nestiq; curam fore, ut eo ipso tem-
pore contra tam sanctum Ponti-
ficem talia molirentur; quo ipse
nullo sui privato commodo, in-
commodoquè, sed unicè ob liber-
tatem Episcoporum, quatuorq;
Provinciarum à Regalia exem-
ptionem cum Rege conflictaba-
tur? Egregiam enimverò occasio-
nem, candidoq; marmori inciden-
dam, ob quam videlicet crederent
indici bellum Romano Pontifici,
ejusq; auctoritatem minui oport-
ere. Sed nequè ullum manda-
tum à Clero Provinciarum sua-
rum Episcopi acceperant tam
grandia & inconcessa tentandi.
Constat etiam illos ipsos Antisti-

tes, qui Parisios convenerant, non liberis suffragiis, sed vi, metuquè, & ex aulæ imperio in cæteribus Provincialibus electos fuisse. In ipsis quoq; Parisiensibus Comitibus nunquam tanti momenti causa discussa, & ad examen revocata, nec etiam Episcopis, aliisque Provinciæ Deputatis libertas dicendi permiffa, sed omnia ex Præfidis arbitrio, hoc est, ut ex Palatio jubebantur raptim festinata.

Nolo hîc Parisiensi declarationi, quatuorq; propositionibus expendendis immorari, id jam ab aliis factum; ac illis præsertim, qui vanissimas ac plenas imposturis Maimburgi cantilenas (digni videlicet illius Cætûs Protectoris) egregiè refutârunt.

Suf-

Sufficit dicere, Episcopos, qui Parisios convenerunt; & Basileensium, & Richerianorum licentiam superâsse, ac gravius, quàm illi in Pontificis auctoritatem, grassatos esse. Basileenses enim in nonnullis tantùm casibus Concilio Pontificem submittebant; at Parisienses nostri in omnibus & semper, adeò ut si Concilium aliquod legitimè congregatum hæresin postea definiret (ut quondam Ariminense) non posset ex istorum sententia, à Pontifice irritum declarari, ejusq; Decreta aboleri. Si prius Parisienses Episcopi & Gallicanæ Ecclesiæ in Synodo anni 1625. & Conciliorum documenta percurrissent, quàm nuperam Declarationem foras proferrent;

L 3   utique

utique intellexisset, illam mentem
Ecclesiæ Gallicanæ, omniumq;
Conciliorum è diametro repu-
gnare; quippe cum Decreta, leges-
quæ Conciliorum vim & auctori-
tatem nullam habeant, nisi à Pon-
tificè confirmata.

At ex aduerso, si quis Deputa-
torum, qui Parisiis convenerunt,
audaciam animo reputet; merito
dubitare possit, non tantum an
Galli, verum etiam an Catholici
sint, agnoscantq; pro Christi Vica-
rio Pontificem Romanum; sicq;
ex hac etiam parte merito Ponti-
fex morari debuit, Bullasq; retine-
re, donec de illorum fide & reli-
gione pleniùs constaret.

Cæterum illud quoq; notandum
est, quod Talonius ex industria
omisit;

omisit, videlicet, eo ipso tempore, quo duos illos ex notatis causis Innocentius rejecit, simul profectum, se alios, qui Parisiensi Conventui non interfuerant, libenter admissurum; imò sequenti postea anno Abbatem S. Valerij à Christianissimo Rege nominatum ad Ecclesiam Quebekensem in novo Orbe promovit.

Quid hinc rogo à Pontifice non moderatè, non canonicè, summaq; prudentiâ factum? & quis est Talonius, ut plura à Pontifice petat, quam in Concordatis comprehendatur? an vero oporteat Pontificem quoslibet, nulloq; discrimine, digni aut indigni sint, ad Episcopatus recipere? aut fortè examinata, & judicata à Pontifice Talonij examini & iudicio, aut

alterius Tribunali subjaceant? & si Pontifex omnes, quotquot à Rege exhibentur, acceptare tenetur, quid ergo causæ est, ut in Concordatis statuatur, si Pontifex aliquem rejiciat à Rege nominatum, obligari Regem intra tres menses alium Pontifici offerre? nec verò insolitum est, aliquos à Pontifice repelli; nondum quadraginta anni effluxerunt, cum ob similem ferè causam nunquam obtineri potuit, ut Petrus de Marca ad Episcopatum Conforanensem, & postea Archiepiscopatum Tholosanum priùs admitteretur (quamvis à Rege nominat⁹, quamvis Gallico Legato omnem lapidem movente) quàm ut aliqua purgasset, quæ in celebri suo libro de Concordia Sacerdotij & Imperij

licentiùs contra Romanam Se-
dem exprefferat.

Opponit quidem Talonius :
*Cardinalem Lotharingia in Concilio
Tridentino palàm professum esse, Pon-
tifici Romano donum infallibilitatis
non competere.*

Sed multis rationibus auctori-
tas, & testimonium hujus Cardi-
nalis impugnari potest.

Nam primò nec Paulus Servita,
nec Pallavicinus in historia Tri-
dentini Concilij hujus facti memi-
nere; at utique meminissent, nec
enim aut ignorare poterant, aut
silentio præterire rem tanti mo-
menti, & tam omnibus notam.

Deinde Instructio à Lotharin-
go ad Bretonem Agentem suum,
data, & quam describit Dupuy,

L 5

meritò

meritò suspecta est, dubiæq; fidei
 & videtur ab hæreticis corrupta.
 Quippe Cardinalis in ea testatur:
Concilium Florentinum in Gallis re-
ceptum non esse. At nullus Catho-
 licorum hoc dixerit, cùm constet
 ubiq; locorum Florentinum rece-
 ptum esse, si Græcos schismaticos
 excipias. Basileenses quidem o-
 mnibus viribus egerunt, ne Con-
 cilium Florentinum indiceretur,
 & tamen nullus Principum reli-
 ctis Basileensibus, Florentinum pro
 Oecumenico non agnovit, illiq;
 tanquàm legitimo non adhæsit.

Denique ipse Dupuy ad margi-
 nem illius instructionis notat, im-
 perâsse Agenti suo Cardinalem Lo-
 tharingum: *Quæ Pontificem, &*
Concilij superioritatem spectant,
omitterent legere. Ex quibus col-
 ligere

ligere licet, pœnituisse Cardina-
lem, & rematurius expensâ emen-
dâsse, quæ irato exciderant.

Sed quidquid de hac instru-
ctione sit, recordari omninò de-
buit Talonius in ultimo Latera-
nensi Concilio sub Leone X. aper-
tissimè definitum esse: *Concilium*
Pontifici subesse, & tamen illa ipsa
Synodus Lateranensis pro legiti-
ma, Oecumenica, & indubitata
à Ludovico XII. & Francisco I.
Galliæ Regibus, & proprio, &
omnium Gallorum nomine, rece-
pta est. Sed & Cancellarius Pra-
tensis in illo ipso sermone, quo no-
mine Francisci Regis Parlamento
demonstrat, Concordatum recens
cum Pontifice initum Galliæ con-
ducere, illud quoq; adjungit: *Cer-*
tum esse, Papam, si paucos, rarosq;

casus excipias, omni Concilio superio-
rem esse.

Errat ergo Talonius, sequè re-
rum, quas narrat, omninò igna-
rum ostendit, cùm audet tam præ-
fidenter asserere: *Totam Galliam
Basileensi synodo adherere in ijs, qua
spectant ad Concilij supra Pontifices
auctoritatem. Totam quoque cum
nupero Parisiensi Conventu sentire.*
At Talonius catenas, exilia, bono-
rumq; proscriptiones amoveri fa-
ciat, dicendiquè, quæ sentiunt, li-
bertatem Episcopis reddi, & con-
tinuò videbit, quàm multi nupe-
ram Declarationem ex corde aver-
sentur, & toti in partes Pontificis
transeant.

Cæterùm quidquid Theologi
privatim opinentur, palam tamen
paucissimi ausi sunt, Pontificis au-
toritati

toritati litem movere; & inter
istos paucos duo illi, qui ad Episco-
patus admissi non sunt, nec prius
admittentur, quam agnito, corre-
ctoq; errore. Sed duo isti facile
veniam impetrassent, modò Gallis
placuisset, minori fastu, strepituq;
rem istam aggredi: at avidi tur-
barum, flammamq; accendendi, eo
tandem devenerunt, ut jam semel
accensam ardentemquè, nec ve-
lint extinguere, nec etiam pos-
sint.

Transit deinde Talonius ad in-
gentem machinam, quâ Pontifi-
cis animum expugnaturum se cre-
dit. Prædicat: *Nisi Pontifex Bul-
las ad vacantes Episcopatus concedat,
etiam illis, quos indignos reputat,
fore, ut nihil amplius pecunia ex Gal-
liis Romam deferatur.*

L 7

O sim-

O simplicem Talonium, qui tantum Pontificem Advocati calceio metitur! nimis planè Innocentij animum & genium ignorant, quicumque sperant corrumpi eum posse tam vili pretio: non Thefauri, non regna sufficerent; quanto minùs parum illud argenti, quod ex Gallis affertur, quodq; in tot capita divisum etiam à sordidissimis vix nomen, aut curam meretur?

At, pergit Talonius, Pontifice Bullas recusante, meritò ex parte Regis Christianissimi Concordatum abrumpi posse, reduciq; Pragmaticam sanctionem?

Sed quia nec aulæ, nec Regis Confessario conduceret Pragmaticam sanctionem, & cum ista liberas electiones Gallix restitui, ideo

ideò Talonius noster modum
aliud invenit, quo & Concordata,
& Pragmatica aboleri possint,
& tamen jus eligendi penes Re-
gem constitui: *Electio*, inquit, *Episcoporum*
olim ad populum pertinebat: at populus non amplius in eo statu-
tus est, ut hoc jure gaudere aut potiri
possit: exempla quoq; suppetunt Re-
gum prima, secundaq; stirps, qui
certis casibus Episcopos eligebant:
cùm ergo Reges sint precipua & no-
bilissima populi pars, possintq; tam
proprio nomine, quàm populi agere;
succedant ipsi, eligantq; Episcopos, quos
postea Metropolitanus, alijque Epi-
scopi Provinciales confirmant, con-
secrantquè.

En tibi egregiam Gallici Advo-
cati Theologiam! quam qui legit,
auditquè, meritò suspicari possit,
venisse

venisse auctorem ex ultima Orbis
 Brasilia, ubi nulla æquitatis, nulla
 rationis, nulla juris Divini huma-
 niq; notitia. Talonius tantus li-
 bertatis Gallicanæ declamator ni-
 hil Pragmaticæ sanctioni (in sa-
 cris Canonibus, Conciliisq; Con-
 stantiensi & Basiliensi fundatæ,
 si electiones spectes) nihil synodo
 Aurelianensi deferendum cen-
 set, quæ Capitulis Cathedralibus
 unà cum Magnatibus, præcipuis-
 què Civibus Diæcesis jus eligendi
 restituit. Talonius adeò Cano-
 nicis electionibus adversatur, ut
 eas etiam impossibiles esse con-
 tendat, & quas alij quondam Ad-
 vocati tanquam præcipuum ca-
 put Gallicanæ libertatis omnibus
 viribus propugnârunt, ipse sub-
 versas cupit. Talonius, inquam,

NON

non Canonum, non Regiorum,
edictorum, non Legum in Con-
ciliis sancitarum, non denique
libertatis Ecclesiasticæ memor
omnia momento deleri optat;
tantum ut in aula mereatur. Jus
novum condatur solâ auctori-
tate, Jurisque prudentiâ Talonij
suffultum: Galliæ Concordata
uno ictu truncentur, quippe Pon-
tifici propitia, cui jus permittunt
indignos repellendi: cesset Pra-
gmatica; nam electiones restituit
Capitulis Rege excluso: non se
Pontifex electionibus immisceat:
& denique in locum tot Cano-
num, tot legum, tot sanctionum
tot Conciliorum Rex solus unus-
què succedat, eligatquè Episco-
pos; sic tamen, ut hoc ipsum jus
eligendi nullis Concordatis illi-
getur,

getur, & contra omnium retrò
 Regum exempla ex solius Prin-
 cipis arbitrio pendeat. En tibi de
 rebus Ecclesiasticis (quarum præ-
 cipua pars electio Episcoporum)
 Talonij Ideam ! Quis rogo Eccle-
 siæ Gallicanæ vices non meritò
 defleat ? quæ loco sacrorum Ca-
 nonum, loco Pontificis Summi,
 ex arbitrio, somniisq; pendeat
 Regij Advocati; hoc est, hominis
 ad nutum aulæ faciem moresquè
 mutantis, cui nulla legum Eccle-
 siasticarum peritia (nisi cum for-
 tè ad Declamationes suas farcien-
 das hinc inde aliquid raptimquè
 convasavit) nulla honoris, nulla
 Conscientiæ, nullâ Edictorum Re-
 giorum cura, sed sola & unica
 adulandi, aulamq; demerendi li-
 bido.

Me-

Meritò hæc Lectoria aliena, nec ad rem spectantia videantur, cum nihil pertineant ad jus Asyli à Gallicis Legatis expetiti; sed oportuit vestigia Talonij legere.

Jam videamus, quid de Jure Quarteriorum dicat.

Primò ingenti digressione in Bullam Cœnæ vociferatur: *Hæc novam, immensamq; Monarchiam Pontificibus stabiliri. Hæc Parliamenta jure causas Beneficiarias (quoad Possessorium) cognoscendi injustè privari, sicut etiam causas cum reales, tum personales Clericorum.*

Quæ de hac nova & universali Pontificum Monarchia Talonius exclamat, planè nova sunt, nec in Bulla fictæ hujus Monarchiæ ulla mentio reperitur. Quòd si nomine Monarchiæ statum &
Hic-

Hierarchiam Ecclesiasticam Talonius intelligat, in qua Parlamentum prohibetur jurisdictionem in causas Ecclesiasticas usurpare, non video, quis meritò de Bulla Cænæ conqueri possit; si modò Judices illos sæculares excipias, quibus & antiqua ambitio in Clericos dominandi, & par cupiditas eorum litibus quæstum faciendi.

Cæterum ex modo, quo Talonius de Bulla Cænæ loquitur, omninò apparet, eam Bullam ne quidem lectam ab eo esse, sed tantum aliorum narratione acceptam.

Primò enim supponit Monarchiam aliquam universalem eâ Bulla stabiliri, cum tamen nullius Monarchiæ illic mentio fiat.

Deinde

Deinde supponit, censurarum, quæ in Bulla Cœnæ continentur, primum auctorem Julium II. fuisse: & tamen certum est, hujusmodi & ex similibus causis censuras multis jam prius annis Urbani V. Pauli II. & Sixti IV. Constitutionibus insertas fuisse. Postea secuti Julius II. & Paulus III. aliiquæ Pontifices, quos, licet nemo odij in Gallos accuset, constat tamen eodem modo, iisdemquæ solemnitatibus die Jovis sancti Bullam Cœnæ, & censuras illâ comprehensas publicasse. Nihil ergo apparet, quod in ea Bulla argui possit, nisi, ut dixi, illud Talonio intolerandum videatur, quòd Parlamentum Ecclesiasticis causis judicandis arceatur.

Tran-

Transit tandem post longas digressiones Talonius ad interdictum Ecclesiæ S. Ludvici: *Quod contra omnes regulas, formasque Canonicas esse contendit.*

Sufficeret ad hoc respondere, tam supremâ auctoritate Pontificem Romæ potiri, quàm Regem Parisijs; hoc solùm discrimine, quòd Pontifex Romæ utraqùe potestate, temporali videlicet & spiritali fungatur, Rex solâ temporali; quæ ergo Pontifex semel Romæ judicavit, ea non Parlamenti, non Talonij, non ullius mortalium, sed Dei solius examini & iudicio reservantur.

Cæterùm nulla causa Talonio irascendi ob neglectas Canonum regulas; nam illæ multò severius Romæ, quàm Parisijs, & in Galliis obser-

observantur; atque utinam cum
Regiorum Ministrorum imperio
Monasterium Charonense destru-
ctum: cum Institutum Infantia
Jesu abolitum: cum Urbanissae in-
intrusae: cum Cisterciensis, Glu-
niacensis, Trinitariorum Abba-
tum electiones sublatae: cum Re-
galiae, aliaeque Ecclesiasticae causae
saecularium Judicium Tribunali-
bus submissae; utinam, inquam,
cum tam multa contra libertatem
Ecclesiarum quotidie fiunt, aequè
Galli Canonum, sacrarumque Regu-
larum, ut Pontifices meminissent.

Cardinalis ergo Vicarius ideò
Ecclesiam S. Ludovici interdicto
supposuit, quòd Rector, totumque
Ecclesiae illius Collegium ausum
est Lavardinum quatumvis noto-
riè excommunicatum ad Sacra-
menta

menta

menta Ecclesiæ, communesq; pre-
 ces recipere.   Constabat de Pon-
 tificis Bulla jam Regi, jam mini-
 stris, ipsiquè Lavardino, jam prius
 notà quàm Parisiis discideret; nec
 potest ignorantiam prætexere,
 cùm quinque menses post vulga-
 tam Bullam ideò armatus Romam
 intraverit, ut Asylum quovis mo-
 do tueretur, invitoquè Pontifice,
 & in quamcunq; ~~faciem~~ se vertat
 Lavardinus, nunquàm persuade-
 bit se ignorasse, quæ tot signis ac
 velut ex industria mundo patefe-
 cit. Romam ingreditur bellato-
 ris more, ac victori similis. Vecti-
 galia ad portas solveere recusat.
 Bellicis instrumentis & apparatu
 se munit. Palatium Farnesium
 gladiatoribus, aliisque classiaris
 militibus implet: excubiæ, circi-
 tores

pretores Palatium totâ noctè obam-
bulant ; credas arcem aliquam ,
castrumq; vi expugnatum custo-
diri ; utquè tota Roma intelligat
Lavardinum non Legatum , sed
militem agere , vigiliæ certis ho-
is distinctæ campano ære indi-
cantur. Jam rogo , post tot argu-
menta violatæ Pontificis Bullæ ,
quis ampliùs dubitet Lavardinum
non incidisse censuras Pontificio
diplomate inflictas ? & si hæc tam
nota & vulgata sunt , ut abscon-
di non possint , nullaq; tergiver-
satione purgari ; quis neget Cle-
mentium , Rectoremq; Ecclesiæ S. Lu-
civici , qui Lavardinum ad sacra
admiserant , censuras meruisse ?

At Lavardinus denunciatus nec-
um fuerat.

M

AI

At Talonium Concordati, & Pragmaticæ reminisci oportuit, ubi expressis verbis notatur: *Cum quis in rebus sacris, ac participatione Sacramentorum cum notoriè excommunicatis communicaverit, posse interdicto, aut etiam excommunicatione puniri, quamvis nulla denuntiatio præcesserit.* Notorium erat incurrisse Lavardinum Excommunicationem: notorium contra Pontificis voluntatem & edictum jus Asyli usurpasse, idquè palam, obstinatequè: neque hoc à Re-ctore, Collegioq; Ecclesiæ S. Ludovici ignorari poterat, quid ergo obstat, ut non potuerint, ruerintq; interdicto ligari: refugiat Talonius ad locos communes scholarium more, qui thoricam discunt; exclametq; *damna*

ti, & damna ex Interdictis nata; nec
tuit, enim de Regnorum, aut Provin-
; Cum ciarum Interdictis hîc agitur, quæ
ipatio olim adeò frequentia; sed de in-
iè ex terdicto, unius Parochialis Eccle-
it, posse siæ, ac Romano Pontifici (quippe
unice- in Romana urbe) planè subjectæ;
denun- & quam Interdicto supponi me-
erato ruit culpa & inobedientia illius
xcom- Collegij. Frustra igitur cavillatur
contra Talonius, nec quicquam reperiet,
dicta- quod huic interdicto, sive for-
palam, mam, sive substantiam spectet, so-
à Re- lidè opponat.

S. Lu- *At Legatus, aliusvè Regis Mini-*
nid ex- *ster nec peccat, nec excommunicatio-*
t, me- *nem meretur, quoties officio suo fun-*
a: ne- *gitur, & Principis mandata exequi-*
com- *tur.*

ui Re- *Quæro, quam Talonius Reli-*
etq; in- *gionem profiteatur, & an Evan-*
damna *gelio*

gelio credat? nam si credit, negari
 utique non potest, illis Evangelij
 verbis: *Quaecunque ligaveris super*
terram, erunt ligata & in caelis, da-
 tam esse Pontifici plenam, nullaq;
 exceptione limitatam potestatem
 ligandi, solvendiq; si ergo Prin-
 cipum Legati, Regi; Ministri
 Christiani sunt, si clavibus Eccle-
 siae perinde ac reliqui fidelium
 subjecti; si Evangelium eos non
 excipit; si peccare possunt, etiam
 cum Principum suorum mandata
 exequuntur; quâ ergo ratione
 sustineri potest, eos puniri ab Ec-
 clesia, & excommunicari non
 posse? Ergo ex Lavardini & Talonij
 Theologia poterit aliquis ex
 Principis sui jussu in Ecclesia Prae-
 latum manus injicere, eumq; vitam
 privare, poterit patrimonium ac
 bona

egari bona Ecclesiæ, ac etiam Jurisdi-
ctionem supremam (quæ omnia
alia pretio superat) invadere; &
tamen quia Principis imperio
fecit, censuras effugere à sacris
Canonibus latis; at hæc tam ab-
surda sunt, ut hæctenus nunquam
lecta fuerint, nunquam audita.
Imò si usum Ecclesiæ, si Canones
ipsamquæ Gallix historiam evol-
vas, quàmplurima occurrent
Regum exempla, qui sacrorum
Communionem prohibiti sunt: si
ergo Reges excommunicari pos-
sunt, quantò magis Regum Le-
gati? Tempus me deficiat, si o-
mnium Græcorum, Germano-
rumquæ Imperatorum, si Angliæ,
si Gallix Regum exempla percur-
ram. Clotharij quoquæ, Philippi
Augusti, utriusquæ Henrici III. & IV.

notiora sunt, quàm ut negari ab aliquo, aut in alium sensum explicari possint. Etiam qui in Sedem Apostolicam iniquissimi sunt, fateri coguntur, sub initium octavi sæculi Leonem Ionomachum à Gregorio II. excommunicatum esse; eaque occasione Exarchatum Ravennatem in Italia perdidisse. Sic quoque, qui maxime se Gallos profitentur, negare haud possunt, Clotharium, Philippum I. & Philippum Augustum Gallia Reges à Pontifice Romano excommunicatos, coactosque esse, ejectis concubinis, legitimas conjuges thalamo restituere. Nicolaus I. Lotharium, quòd repudiata Teutbergâ legitimâ Conjuga Waldradam concubinam duxisset: Urbanus II. Philippum

in

ri ab in synodo Claremontana : & de-
n ex- nique Innocentius III. Philip-
n Se- pum Augustum, & hunc quidem
sunt, tantâ severitate, ut nullus cum eo
octa- societatem jungere, nemo publi-
hum cis edictis ejus nomen, aut Re-
atum gnum subscribere auderet, sed
cha- Diplomata hâc formulâ claude-
erdi- rentur: *Regnante Christo.* Plura,
ximè qui volet, legat solùm historias
egare Maimburgi (tanti Pontificum ac-
Phi- cusatoris) illic longo numero ex-
stum empla Henrici IV. Henrici V. Fri-
oma- derici I. Philippi I. Othonis IV.
tosq; Friderici II. Conradi I. Imperato-
imas rum reperiet, ac multa etiam An-
tere. gliæ Regum, qui sacris exclusi de-
d re- dignati non sunt, aut Pontificis,
Con- aut hujus Legatorum genibus ad-
inam volvi, veniamquè precari. Et quid
pum Pontifices loquor? Ipse Fulco
in M 4 Archi-

Archiepiscopus Rhemensis anathema minatus est Carolo simplici Galliarum Regi, si foedus iniret cum Nortmannis Gente Barbarâ & Idolis addicta. Verba Fulconis ad Regem scribentis hæc sunt: *Sciatis, quòd si hoc feceritis, & consiliis nostris non acquieveritis; nunquam me fidelem habebitis, sed & quoscunquè potuero, à vestra fidelitate revocabo, & omnes vestros excommunicans perpetuo anathemate damnabo.* Et libro 6. Capitularium (quæ ipsi Reges approbârunt) capite 249. Hæc verba leguntur: *Hujus Constitutionis forma servetur, & velut prevaricator Catholice fidei execrandum anathema fiat, & à Domino reus existat, quicunquè Regum deinceps Canonis*
hujus

hujus Censuram in quocunque crediderit esse violandam.

Constat ergo ipsos Reges hanc in Pontifice potestatem agnovisse, ac veneratos esse. Pœnituit, peccasse, veniam aut ipsi, aut per Legatos deprecati sunt: pœnas denique, & delicto, & scandalo impositas læti velut remedia acceptarunt. Quòd si Talonium consulissent, quid aliud responderet, quàm Censuras esse ignes fatuos Vaticanæ, qui in fumum resolvantur, nequè alij, quàm auctori, nocere: carceribus, proscriptionibus, exiliisq; cogendos Sacerdotes Ecclesias pandere, & Sacramenta petentibus dare: Pontificem calumniis onerandum esse nullo falsi, aut veri discrimine, modo ut noceant. Deniq; quoties Pontificum sententia displiceant,

ab ijs tanquam ab abusu ad Parliamentum, ad Concilia, seu futura, seu non futura, provocandum esse. Hæc inquam, fuissent Talonij scelerrata consilia. Sed nihil istorum magni illi Monarchæ, quippe alia Principibus, alia Advocatis Conscientia. Agnoscebant se instar aliorum mortalium errare posse, & ideò non minùs moneri corrigiq; se patiebantur; neq; in eo Majestatem ponebant, ut Ecclesiam contemnerent, ejusquè auctoritatem pessumdarent indignis cavillationibus; sed in eo potius, ut ejus se legibus submitterent, ut suo exemplo docerent, quàm oporteat Ecclesiæ censuras timere; & deniq; ut omnibus reverentiam Ecclesiæ, ejusq; Capiti, Romano videlicet Pontifici debitam inspirarent.

Verum

Verum quidem est, nonnullos
Galliæ Episcopos, plusquàm dece-
bat, auctoritatis suæ anxios, tena-
cesquè, sibi pro prima instantia au-
toritatem arrogâsse Reges ex-
comunicandi; unde in illa verba
contra Gregorium I V. prorupête:

*Si veniret Regem excommunicatu-
rus, ipse Excommunicatus discederet.*

Hæc Talonius exaggerat, aptatq;
suæ causæ, quæ tamen, si aliquis
huic Togato pudor, æternâ obli-
vione delenda, & ex Galliæ annali-
bus planè oblitteranda fuerant.

(a) Qui enim Episcopi Galliæ, ut
audeant in Pontificem Romanum.

M 6

Chri-

(a) Ipse Aimoinus, qui hæc verba Epi-
scoporum recenset: *Presumptuo-
sos & audaces* vocat. *Aimoinus
lib. 5. cap. 14.*

Christique Vicarium sententias,
pœnas imò anathemata dictare?
num Pontifex non solùm Concilio
Oecumenico, verùm etiam tumultu-
uario Episcoporum manipulo sub-
jectus; Hæc tam absurda, tamq̃
indigna, ut pigeat refutare.

Illud ergo verum est, constat-
que ex Galliæ historiis, Capitu-
laribus, Conciliisque, olim Epi-
scopos sibi, ut dixeram, auctori-
tatem adscripsisse Reges excom-
municandi; cùm verò hæc pote-
state aut factionibus, aut etiam
Civilibus bellis abuterentur; sæ-
pè Pontifices rogati, ut soli id
facerent. Quòd si Talonio otium
fuisset Clementis VI. aliorumq̃
Pontificum Diplomata evolvere,
ac etiam instructionem Caroli IX.
ad

ad Paulum IV. pro Regina Navarræ, supplicesquè libellos d' Angenes, Perronij, & Ofsati Cardinalium pro Henricis III. & IV. Regibus Gallix; id solum sufficeret, ut Talonius continuò fateri cogeretur, agnovisse Reges, se posse à Pontifice Romano excommunicari; & postquàm excommunicati sunt, absolvi postulasse: ac insuper, ut hâc potestate soli Pontifices, non Episcopi, uterentur, enixè rogâsse. Juris etiam Consulti, Advocatiq; prioris sæculi, quamvis hæreticorum opinionibus imbuti, quæ tunc Galliam impleverant; quamvis negârint, posse primo occupanti Regna exponi, aut interdicto subjici (de quo nulla modò concertatio) semper

M 7

tamen

tamen facti sunt, posse Principes
 excommunicari, idq; Theodosij,
 Leonis, Fridericorum, Regumq;
 Galliaë exemplis comprobârunt.
 Hoc ergo tam notum certumque
 est, ut inficiari nemo possit, nisi qui
 velit Ecclesiam auctoritate suâ pri-
 vare, illâ, inquam, auctoritate, quæ
 supra Petram, imò supra Christum,
 ejusq; Verbum immutabile fun-
 data, non locis, non temporibus,
 non hominum arbitrio moveri
 potest, evertiquè.

Fixum ergo ratumq; sit, posse
 Reges, posse Regios Ministros
 Censuris percelli, etiam cum Prin-
 cipis mandata exequuntur; siqui-
 dem ea ipsa executio cum aliquo
 delictorum conjuncta sit, quæ
 Censuras merentur, ut nuper cum
 Lavardino contigit.

Quæ

Quæ Talonius narrat de ijs, quæ Neapoli & in Sicilia contigerunt, indigna sunt refutatione, quippe palam & indubiè falsa.

Constat enim nonnullos ex Confiliariis statûs, Regiisq; Ministris à Nuntio Apostolico excommunicatione percussos sacris abstinuisse, utque Natalitia festa obire possent, prius veniam postulâsse, atq; etiam obtinuisse, cum clausula tamen de *Reincidentia*, nisi à Nuntio imperatis obtemperarent. In Sicilia quoque cum ob violatam Ecclesiasticam immunitatem, & Vice-Regem, & alios Regis Ministros Panormitanus Archiepiscopus anathemate percussisset, non prius absoluti sunt, quàm Archiepiscopum adirent, publiceq; ac solito ritu veniam poscerent.

Ea

Ea quoq; prætereo, quæ de Ignorantia Bullæ, deq; ejus publicatione, nunquam in Galliis facta, ab aliquibus recitantur, & ipse quoq; Taloni⁹ ea tantum cursim obiterq; perstrinxit. Nam ut eo Pontificis Diplomate ij saltem, qui Romæ morabantur, obligarentur, sufficit illud Romæ promulgatum esse, Romæq; dependisse. Nolo hic quærere, Legatus fuerit, aut non fuerit Lavardinus; quamvis enim multis rationibus evincere possim, non fuisse pro Legato habitum, cum videlicet non sufficiat aliquem pro Legato mitti, nisi etiam à Principe, ad quem mittitur, pro Legato admittatur: & quoties ipsius Pontificis Nuntij, cum ad Galliæ limites pervenissent, jussi sunt redire, nec unquam admissi,

non

non aliâ ratione, quàm quòd Regi
non placerent? Sed sive Legatus
sit, sive non sit Lavardinus, sufficit
jam dicere, non ignorâsse illum,
imò nec ignorare potuisse, sub pœ-
na excommunicationis ipso facto
incurrendæ à Pontifice vetitum
esse, ne quis Jus Franchitiarum,
Quarteriorum, & Asyli præten-
dere, multoq; minùs usurpare au-
deret. Scivit hoc Lavardinus;
usurpavit tamen, nec monitus ces-
savit; non celari delictum poterat,
non ullo privilegio purgari; me-
ruit ergo Censuras, incurritquè; &
quòd postea, non petitâ, nec impe-
tratâ veniâ, Parochialem S. Ludo-
vici Ecclesiam intraverit, adieritq;
Sacramenta; contemptus & inju-
ria fuit, Pontificis Ecclesiæq; au-
toritatem cum fastu calcantis.

Post-

Postquàm Talonius nullo fundamento dixit, à Pontifice non posse Legatos excommunicari, adjungit, multò minùs potuisse ob jus Asyli & Franchitiarum: *Has enim esse jus merè temporale, sicq; excommunicationi non subjacere, tan- toquè magis, quòd illud immemoriali prescriptione in Regem transferit.*

Sed primò quærimus ex Talonio, quis Parlamento hanc potestatem tribuerit, inter Pontificem Regemquè causam Romanæ urbis, deque jure Franchitiarum judicandi? num ergo & Pontifex, & Roma, & utriusquè causæ ad parlamenti, Regisque tribunal pertinent, ut ab isto delegari, ab illo (cui tantùm causæ privatorum submittuntur) decidi, finiri- què debeant?

Deinde

Deinde, ut rem ex suis principiis examinemus, videndum est, quænam tandem sint illa jura, quæ in Romanam urbem sibi vendicant Legati, quæq; eorum rationes; nam si Talonio credimus, potest Rex Galliarum in Romanam urbem supremam sibi auctoritatem asserere; potest Pontificem throno movere. En nova Talonij jura, quæ nec Pithæo, nec aliis (Regiorum in diversos Principatus jurium Collectoribus) in mentem venere; nam quod hæc auctoritate in Romanam urbem Rex interim abstineat, gratiæ Talonius & indulgentiæ adscribit, sic tamen, ut quando Regi placuerit, commodumq; fuerit, uti possit hoc jure, Romæq; dominari. Potest Rex, *inquit*, totâ Româ potiri,
nunc

nunc aliquâ tantûm ejus parte
contentus est, quam Legatis suis
cedit, & Quarterium vocant; nam
ædes ipsas, Palatiumquè Farnesi-
um quod attinet, in quo Legati
morantur; nec Legatorum, nec
Regis est, sed Ducis Parmensis. In
hoc ergo Quarterio, seu in hac ur-
bis Regione (præter lucrum, quod
ex illis, qui huc confugiunt, Lega-
torum familiæ accedit) contendit
Talonius, posse omnibus proscri-
ptis, sicariis, veneficis, Latronibus,
Atheis, sacrilegis, Adulteris, Me-
rettricibus, omnibusq; criminosis
stationem & Asylum patere: huc
Justitiæ Ministris accessum non
esse: neminem hîc capi posse: nec
ullum esse tam reum, quem, si huc
confugerit, teneatur Legatus pe-
tenti Magistratui restituere, imò
qui-

quicumque & cujuscunque Magi-
stratus Pontificij imperio hoc sa-
crarium intraverit, vinciendis
reis, posse à Legati Ministris per-
cuti, occidique. Hoc ergo esse
grande illud Gallici Regis privile-
gium, quod non deleri, non alie-
nari possit, & deniq; cujus gratiâ
Parlamentum humillimè Regi
supplicat, ne illud violari quovis
modo patiatur.

Subit planè animum admira-
tio, tantos, tantaquè scientiâ
præditos Senatores, quantâ illi
gloriantur, qui Parisiense Parla-
mentum componunt, non erube-
scere causam tam frivolam, tam
novam, tam injustam, & omni-
bus legibus Divinis humanisque
contrariam sub oculis totius Eu-
ropæ sustinere, suamq; illi aucto-
ritatem

ritatem præstare: & saltem moderari decebat, & aliquâ exceptione coërcere; si enim Rex auctoritatem aliquam, & jus præventionis Reos puniendi in certo aliquo, exemptoq; urbis territorio sibi assumeret, novum quidem id esset, nullaq; ratione subnixum; ferri tamen utcunq; posset; quippe & delicta in aliquo tandem territorio punirentur, & totâ Româ publicæ quieti provisum esset. Sed nihil horum Regis Legatus. Imò quantacunq; sit hujus prætensi juris, aut privilegij injustitia, non desunt Regi nec in aula, nec in Parlamento, nec in ipso Conscientiæ foro Adulatores, qui, ut illud tueantur, Regiq; persuadeant, Caroli Magni, aliorumq; Galliarum Regum & liberalitatem, dum Romanæ

manæ urbis dominium concessere, & modestiam extollunt, cum tam modicâ urbis parte, quâ videlicet Quarterium extenditur, contenti sunt.

Sed Talonius nec Caroli Magni, nec aliorum donationes, nec alios titulos moratus, vult quorumcunque criminum reos, ut primùm Legati Quarterium (quo magnus ædium & platearum numerus continetur) attigerint, continuò exemptos fieri, crimen extinguere, accusationes cessare, eodemq; momento, non examinatâ, non iudicatâ, non remissâ causâ omnium scelerum absolvi.

Quòd si alij Principum Legati eâdem ratione, quâ Lavardinus, Romam invehantur triumphantium more, Palatia & Quarteria sua militaribus stationibus

nibus

nibus impleant, armisq; ut nuper Lavardinus jus Asyli invadant; & deinde Latronum aliquis aut domesticum expilet Lavardini, aut alium quem occidat ex ejus domesticis, quanti ab illo strepitus, quantique clamores? *Asyla corruptelas esse, quæ ferri non possint: provocare omne genus flagitia; obstare naturali, Gentiumq; juri; extirpanda igitur & excindenda esse, nec minori severitate è medio tollenda, quàm in Gallia Regno jura quadam Dominativa sublata sint, quamvis longissimo antiquissimo usu jam dudum inolitata.*

Quod si à Talonio quæras, quæ tandem sit ratio, ob quam tantâ contentione, grande hoc privilegium Regi suo asserat? cum nullam, neque in publicis, neque in privatis documentis reperiat, cogitur

pergitur totam fiduciam suam in possessione duorum Galliae Legatorum collocare, Pisanaque Conventione, quamvis nihil tale, imò contrarium hæc dicat. Sed singula videamus.

Quæro igitur ex Falonio, fateatur, an neget supremam Romanæ urbis Jurisdictionem ad Pontificem pertinere? Non credo equidem negaturum, cum facile ex historica narratione convinci possit, ostendiquè, multis antè sæculis Pontifices Romano Principatu potitos esse, quàm Stirps, ex qua moderni Reges prodiere, thronum conscenderet. Si ergo suprema & Regia Romanæ urbis potestas semper Pontificum fuit, adeò ut nec Cæsaris, nec alterius Principis dominatum agnoscat,

N

meritò

meritò ostendere Talonius debet, quî ergo in ipsa urbe Dominatrice, ac Ecclesiastici statûs Metropoli Rex Gallix sibi hanc Jurisdictionem vindicare possit? Certum enim est, atque apud ipsos Gallix Jurisprudentes receptissimum, Juribus supremæ Jurisdictionis ne centenariâ, imò ne plurium quidem sæculorum possessione præscribi posse. Adiditq; Lebretus Advocatus Generalis in suo *de Jure supremitatis* Tractatu, omnium jurium, quibus Principes potiuntur, præcipuum, maximeq; necessarium esse, jus vitæ & mortis, puniendiq; delicta. Si ergo Pontifex supremam in toto Ecclesiastico statu, ac præcipue Romana urbe, potestatem exercet: si hanc ipsam omnes in Pontifice

tifice Reges agnoscunt, & ideò illius Legato primas concedunt: si hæc potestas præscribi non potest: sequitur ergo, non posse Pontificem hæc potestate privari, nec ullam præscriptionem validam esse.

Quòd si Talonius negat, Regum Gallix jura præscribi, aut alienari posse; cur non æquè Pontificum jura? nisi fortè Talonius aliâ lance Gallix jura, aliâ Pontificis expendi velit. At supremæ Jurisdictionis eadem conditio est, in quocunq; sive in Rege, sive in Pontifice reperiatur. Gaudeat Lavarandinus, omnesq; Gallix Legati hoc Jure immunitatis, si modò eandem immunitatem Pontificis Legato Parisiis concedant. Quòd si Parisiis negant, quâ rogo conscientia

N 2

hanc

hanc Romæ petunt? sunt enim reciproca jura Legatorum, proveniuntq; ex Gentium jure, quod idem ubiq; est, sicq; immunitas à Gallicis optata aut omnibus Legatorum, aut nullis debetur. Legat tantum Talonius Grotij libros de jure belli & pacis, videbitq; longè alia esse, quæ de Legatis, eorumq; immunitatibus Jus Gentium disposuit; quàm ipse effinxit, ut posset iniquissima Lavardini postulata quovis modo sustinere.

Cùm ergo Pontifex in urbem Romanam supremâ jurisdictione gaudeat, & à nullo Principum dependente; cumq; hæc ipsa suprema jurisdictio præscribi nunquam possit, & hæc ipsius jurisdictionis præcipua pars sit, jus reos puniendi; manifestè sequitur, ne hoc quidem

dem jus posse præscribi : adeò ut prius Jurisdictio adimi Pontifici debeat, quàm potestas criminosos puniendi, capiendiq; , ubicunque locorum (intra tamen Pontificis ditionem) reperiantur, ac etiam in ijs urbis Regionibus, quæ Quarteria appellantur; nec posse à Principum Legatis Ministros Justitiæ impediri, multoq; minùs puniri, maleq; haberi.

Deinde, ut Talonij rationes propiùs examinemus. Quæro an hoc Asyli & Quarterij privilegium velit Talonius annexum esse, insertumq; officio Legati, sicq; omnibus Legatis deberi, an verò soli Gallia Legato? in omnium Principum aulis locum habere, an in sola Romana? & quia Pontifex Princeps Ecclesiasticus est,

& nec voluntatem, nec vires habet, quibus torrentem sustineat Gallicæ Potentiæ; quæro inquam, an ideò præ aliis Principibus hæc fervitute gravari debeat? Rursus explicari à Talonio velim, quo tandem titulo hanc Legatorum immunitatem fulciri velit? Privilegij? feudi? belli? Conventionis? Concordati? an verò possessionis viginti ferè annis à Legatis usurpatae? Volui tot titulos consultò numerare, quia in nupera Declamatione nullum Talonius distinctè expresit.

Si ergo hæc Asyli immunitas officium Legati comitatur, sequitur deberi omnibus Legatis, & in omnium principum aulis, quod nunquam Gallia concedet. Si soli Gallia Legato debetur, quæro quo titulo

titulo huic potiùs, quàm aliis Principum Legatis ? nullum enim Talonius producit, non Conventionis, non Concordati, non Donationis, non denique Belli; nunquam enim Galliæ Rex Romam expugnavit, reddiditque Pontifici hâc conditione, ut Asylum pateretur.

Nec mihi Pifanam Conventionem objicias; illam enim vix cursum, timidequè Talonius attingit; quippe indignam judicat, quæ huic causæ suffragari possit. Illa enim non de Jure Asylorum, ac Latronum, proscriptorumque patrocinio agit, sed de Legatorum, & qui illis famulantur, securitate; deque observantia Legatis debita, quam Corsi milites violaverant. Imò quamvis Galliæ Legatus eâ

occasione usus saltem arcam Far-
nesio palatio addictam peteret,
quæ Asylo donaretur, nunquam
Alexander Pontifex id concedere
voluit.

Cogitur ergo Talonius totam
deniq; demonstrationis suæ sum-
mam ad possessionem trium Le-
gatorum referre, quos dicit hâc
immunitate gavisos esse. Sed ex
hisce tribus duos Talonio non ad-
mitto; Tertius, qui hoc jus palàm
usurpavit, est Dux Estreus. Con-
stat gubernante Ecclesiam Cle-
mente Decimo, tam hujus, quàm
præsertim odio primi ejus Ministri
conspirâsse Principum Legatos,
propriaq; auctoritate hoc jus Asyli
& Quarteriorum occupâsse. Jam
quæro ex Talonio, an credat se
mundo persuasurum, violentam
usur-

usurpatamq; possessionem, & tot
Pontificum diplomatibus adver-
sam, ac toties damnatam sufficere
extinguendis Principum juribus,
inducendæq; præscriptioni? &
ideò spoliari suâ jurisdictione Pon-
tifices, quia iniquitas temporum,
metusq; pejorum coëgit illos ali-
quamdiu connivere? Et si ita est,
cur ergo Ludovicus XIV. Gallix
Rex tot abolita & antiquata jura
in integrum restituit, sibiq; asse-
ruit, de quibus nullus Gallix Re-
gum hætenus cogitaverat?

Nulla ergo præscriptio obten-
di potest; sed nequè modus ac-
cusari, quo Innocentius hoc ma-
lum extinguere aggressus est.

Quamvis enim jam in ipso limine
sui Pontificatûs agnosceret, nul-
lum Romæ aut graviolem abusum

N 5

vige-

vigere, aut remedio digniorem; non ideò tamen illi è medio tollendo inconsultè, abruptimq; accinctus est, sed lentè placidequè; jam Rege per Nuntios tentato, jam Legatorum discessu, jam morte expectatâ; nec priùs visi satellites circa palatium Farnesium, quàm extincto Estreo Legato, conditoquè; adeò ut etiam cadaveri reverentia haberetur. Hoc est Gallix hostem profiteri? hoc, ut causatur Talonius, Regem ex industria irritare? imò hoc ad justitiam, publicamq; quietem pertinet, nec aliud vulgatâ Bullâ, sublataq; flagitiis securitate ac impunitatis spe (quam Quarteria provocabant non minimam urbis partem complexa) sibi Innocentius proposuit. Imò ne quidem ad vul-

vulgandam Bullam processit, nisi prius per Nuntios & repetitis vicibus monito, rogatoquè Rege, dignaretur Legatis, quos Romam destinabat, imperare, ut hâc immunitate & Asylo abstinerent.

En tibi Innocentij Pontificis delicta & culpas, ob quas dignum eum censuit Talonius, quem pro Gallorum hoste, Hæreticorum verò præsertim Jansenistarum & Quietistarum Protectore traduceret. Cui unquam in mentem venisset, eo ipso tempore, quo Galliæ Rex tantum Catholicæ Religionis Zelum ostentat, tantumquè ardorem omnes, quotquot in Galliis hæresin profitentur, ad Ecclesiæ sinum revocandi; reperiri tamen ex Regiis Ministris, qui famosis libellis & calumniis longè indignissi-

gnissimis famam Romani Pontificis, Sedisq; Apostolicæ inquinare audeant?

Evenit ergo aliquid etiam hoc tempore, quod nulla deinceps posteritas credet. Ministros videlicet illius Regis, cujus auctoritate Justitiam totâ Galliâ florentem videmus; velle tamen, imò extorquere à Romano Pontifice, ut asylum, tutamque stationem omnibus flagitiis, in quæ ædibus Legatorum Romæ aperiat: & Pontifice tam injustis conatibus adversante, continuo & Romæ Lavardinum comparere armatum, pugnacemq; & Talonium Parisiis tot faces, quot calumnias, vibrantem in eum, Pontificem, quo vix alium ex ijs, qui Ecclesiam gubernârunt, pietate

tate & sapientiâ superiorem invenias: in eum, inquam, Pontificem, cui non alia cura, quàm DEI, Ecclesiæque sibi commissæ; cui nulla cumulandi Thesauros, augendæq; familiæ cupiditas, qui se totum, suasq; curas & vigilias in id solùm impendit, ut nomen Christianum longè lateq; extendat, deleatq; infidelium potentiam. Qui denique virtutibus suis meruit, ut cum eo Rex Christianissimus vires & amicitiam jungat, exemploquè aliorum Galliarum Regum pietatis & gloriæ suæ partes ducat, studia Romani Pontificis promovere, Sedisq; Apostolicæ dignitatem auctoritate suâ fulcire.

Et verò, si Galli reverentiam observassent, & Principi, & Pon-

tifici debitam, sufficere Innocentio poterat sub pœna læsæ Majestatis Asyla & Quarteria prohibere; nunc verò postquam alia rerum facies; quid aliud Pontifex potuit, quàm ut tollendo abufui tam infami, plenoq; periculis totam explicaret Ecclesiæ severitatem? & tamen ne hanc quidem sufficere, imò à Regiis Ministris Calvinistarum more contemni, experientia nimiùm docuit. Quid ergo sufficiet, quando nec Religio suffecit ijs coërcendis, qui tam impia consilia, tamq; scandalis plena Regi suggessêre?

Restat ut alia percurramus à Talonio objecta: *Non potest, inquit, Pontifex esse judex in sua causa.*

Ergo, nec Rex, nec Parlamentum; quòd si nihil hoc aut Regem,

gem, aut Parlamentum impedit, ut non possint leges & dicta vulgare, quibus jura cum utilia, tum honoraria sua tueantur, cur impediant Pontificem? Potuit ergo Pontifex tanquam Princeps supremus Romanæ urbis edictum Bullamq; conscribere, quâ publicæ quieti, justitiæq; provideret; cumque & Bulla, & Bullæ executio in sola Pontificis ditione locum haberet; non opus fuit, illam aut in Gallia promulgari, aut Lavardino insinuari; nam neq; Galliæ Rex Leges suas aut Legatis aut exteris, qui in Gallia morantur, promulgari facit, & tamen omnes volentes invitosque constringunt nemine conquerente, Regem non posse in causa propria judicem esse.

Illud

Illud verum est, velle Gallos,
 conariquè, ut Pontificem ex prin-
 cipe supremo Feudatarium & Va-
 fallum Regibus faciant. At fieri
 hoc non potest, cùm potestas Pon-
 tificis, sive spiritualis, sive tempora-
 lis, à nullo Principum dependeat,
 nullique subjecta sit. Quòd si tanta
 Regibus cura, in juribus suis con-
 servandis etiam malè quæsitis; non
 minor esse debet Romano pontifici
 in conservanda spirituali & tem-
 porali sua, & à Deo accepta digni-
 tate; nam quòd hætenùs Pontifex
 temporalibus armis abstinuit; non
 ideò aliis, multoq; potentioribus,
 pepercit, orationibus videlicet, la-
 crymisquè; hæc tot calumniis, in-
 sultibus, injuriisque opposuit; &
 forsan majori effectù, quàm Ad-
 versarij opinentur, DEO Sancto-
 rum

rum, ac præsertim sui Vicarij, injurias plerumque vindicante, Verbo: *Timeat orationem, qui non timuit exhortationem.*

Tandem objicit Talonius: *Non posse ob jura, causasq; mere temporales quemquam excommunicari?*

Respondeo, aliud esse res temporales, aliud crimina, quæ rerum temporalium intuitu committuntur, quid magis temporale, quàm ipsa pecunia? & tamen quis nescit, tam universalibus Ecclesiæ, quam particularibus Galliæ Canonibus fures expilatoresque Templo- rum sacrilegij damnari, ac etiam excommunicatione puniri? & quid in Gallia frequentius, quàm ut ex præscripto novi Codicis cogantur Ecclesiæ Ministri in causis merè temporalibus prius

prius

prius monitoriis, deinde censuris & excommunicationibus in Contumaces agere? Demus ergo causam Asyli & Quarteriorum esse merè temporalem: at crimen sacrilegij, quo se obstringunt, quicunq; jus illud usurpant, prohiberi, puniriq; excommunicationibus potuit.

Cæterùm res ipsa & veritas est, bonorum, juriumq; Ecclesiasticorum usurpationem, unum ex atrocioribus delictis, & sacrilegium esse, mereriq; excommunicationem. Sic antiqua Gallix Concilia, quæ solâ Regum auctoritate coacta esse Talonius contendit; sic Caroli Magni, Carolique Calvi Capitularia loquuntur; quibus omnes, quicunq; decimas, Jura, feuda, terras, proventus & Jurisdictionem

nem

nem Ecclesiarum invaserint, aut
aliàs usurpaverint, anathemate pu-
niuntur.

En tibi Gallix Regum senten-
tiam, quâ res & Jura Ecclesiæ inter
res sacras reponuntur, eorumquè
usurpatio pro sacrilegio habetur
excommunicatione digno. Quòd
si feuda & alia Ecclesiæ Dominia
ad Episcopos aut Abbates perti-
nentia rebus sacris adscribuntur,
quantò magis suprema Jurisdictio
Ecclesiæ Romanæ Christiquè Vi-
cario debita? quantòque grandius
sacrilegium, si ista rapere aggredi-
aris? non ergo ut sibi falsò Talonius
persuadet, quæstio Asyli & Quar-
teriorum ad causas pertinet merè
politicas, prophanasquè, sed ad
causas maximè sacras. Quocun-
que enim modo suprema Romanæ
urbis

urbis Jurisdictio ad Pontifices devenit, constat multis jam sæculis fuisse ab illis possessam; constat quoque eodem momento, quo ad Ecclesiam pervenit, Deoque consecrata fuit, mutasse naturam, & de profana in sacramentalis evasisse, sicque ex sacrorum Canonum Galliaequè Conciliorum sententia, quicumque sibi illam usurpaverint, anathemate dignos esse.

Quamvis ergo & suprema Romæ, totiusque Ecclesiastici status Jurisdictio, & ingentes Principatus, quibus gaudent Romani Pontifices, à Carolo Magno, aliisque Gallia Regibus provenisse concederemus (id tamen multi in Gallia Auctores non admittunt) negari non potest, ab eo statim

mo-

momento, quo absolutè, nulloq; reservato jure feudi, aut superioritatis Ecclesiæ, Christiquè Vicario donata sunt, non posse à quoquam violari, adimiquè Romano Pontifici, qui illam tot jam sæculis possedit. Alioquin & sacrilegus erit, quicumquè in res DEO dicatas manus injecerit, & reus anathematis, omniumque pœnarum, quas hujusmodi usurpatoribus infligunt Galliæ Concilia, quasque in ultimo Diplomate Innocentius repetiit; nec enim novi aliquid decrevit, sed antiquos tantùm Canones revocavit.

Et planè si injustitiam consideres, & ingentia mala, quæ ex Assyris, & jure Quarteriorum proveniunt, indignum profectò Pontificiâ

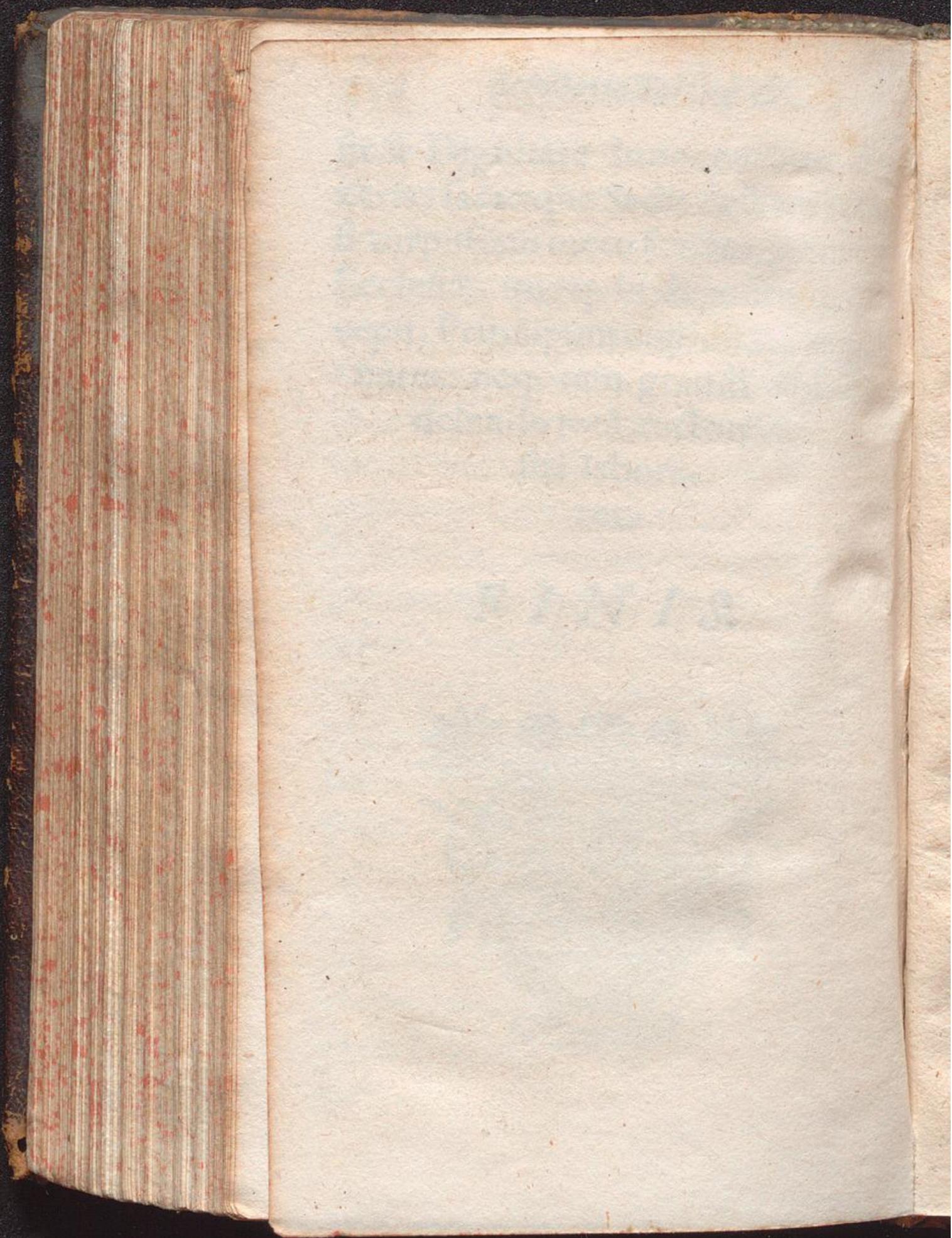
ficiâ

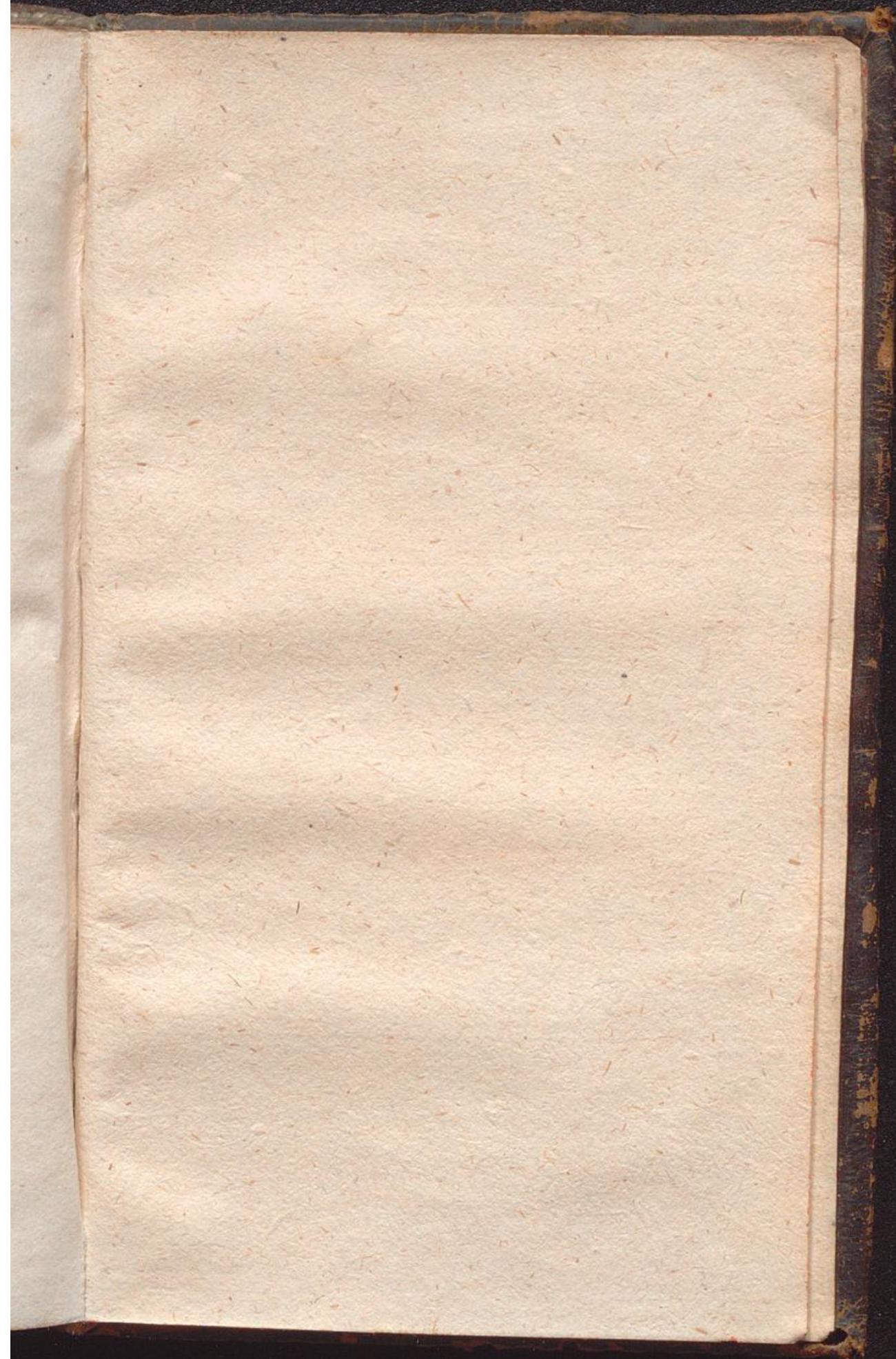
ficiâ Dignitate Innocentium di-
xeris, sacræquè Sedis desertorem,
si turpissimo metu fractus, jura suæ
Ecclesiæ, quæq; in depositum ac-
cepit, Principum cupiditati expo-
neret; neq; tam grandi abusui
delendo totâ auctoritate
suâ labora-
ret.

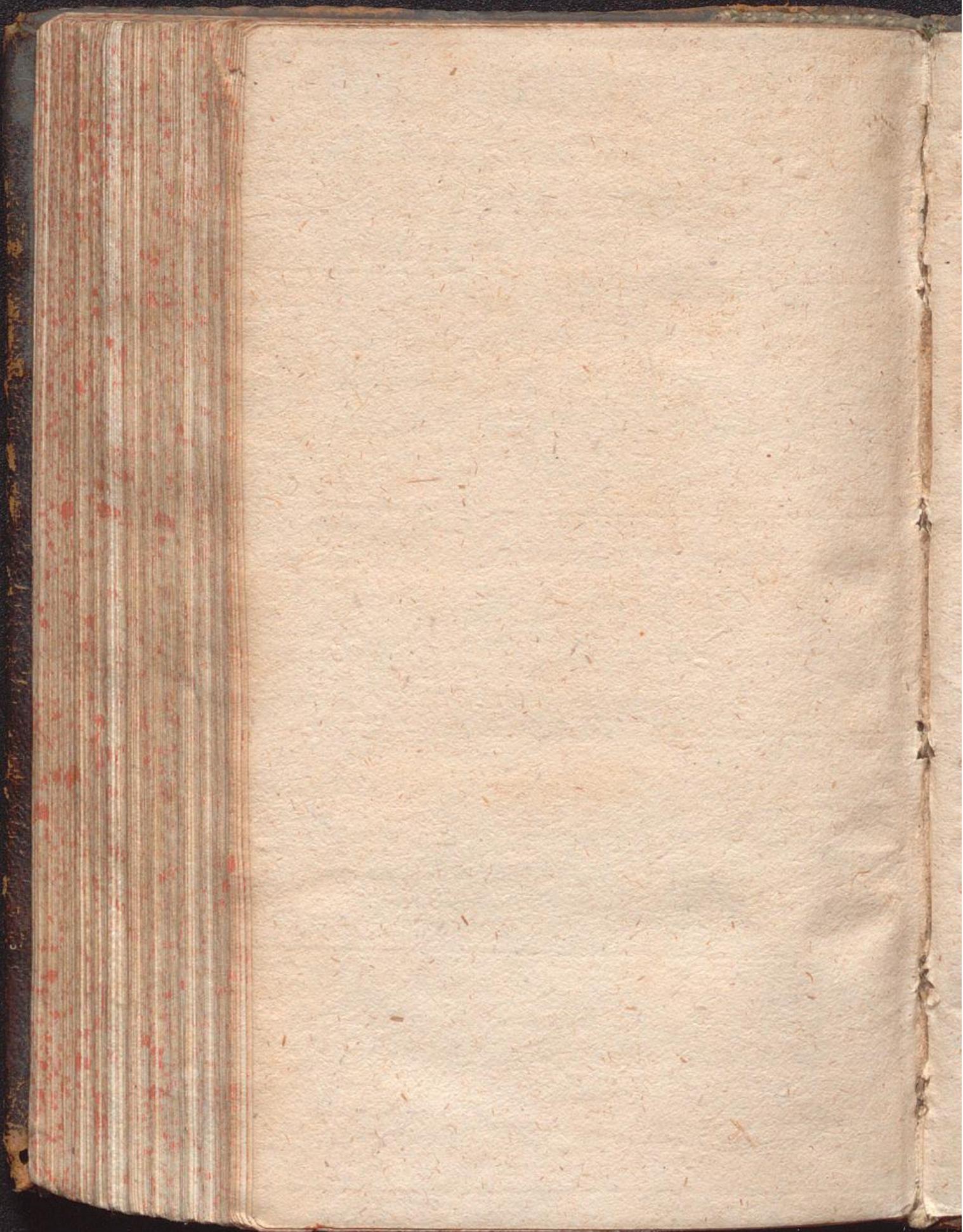
FINIS.

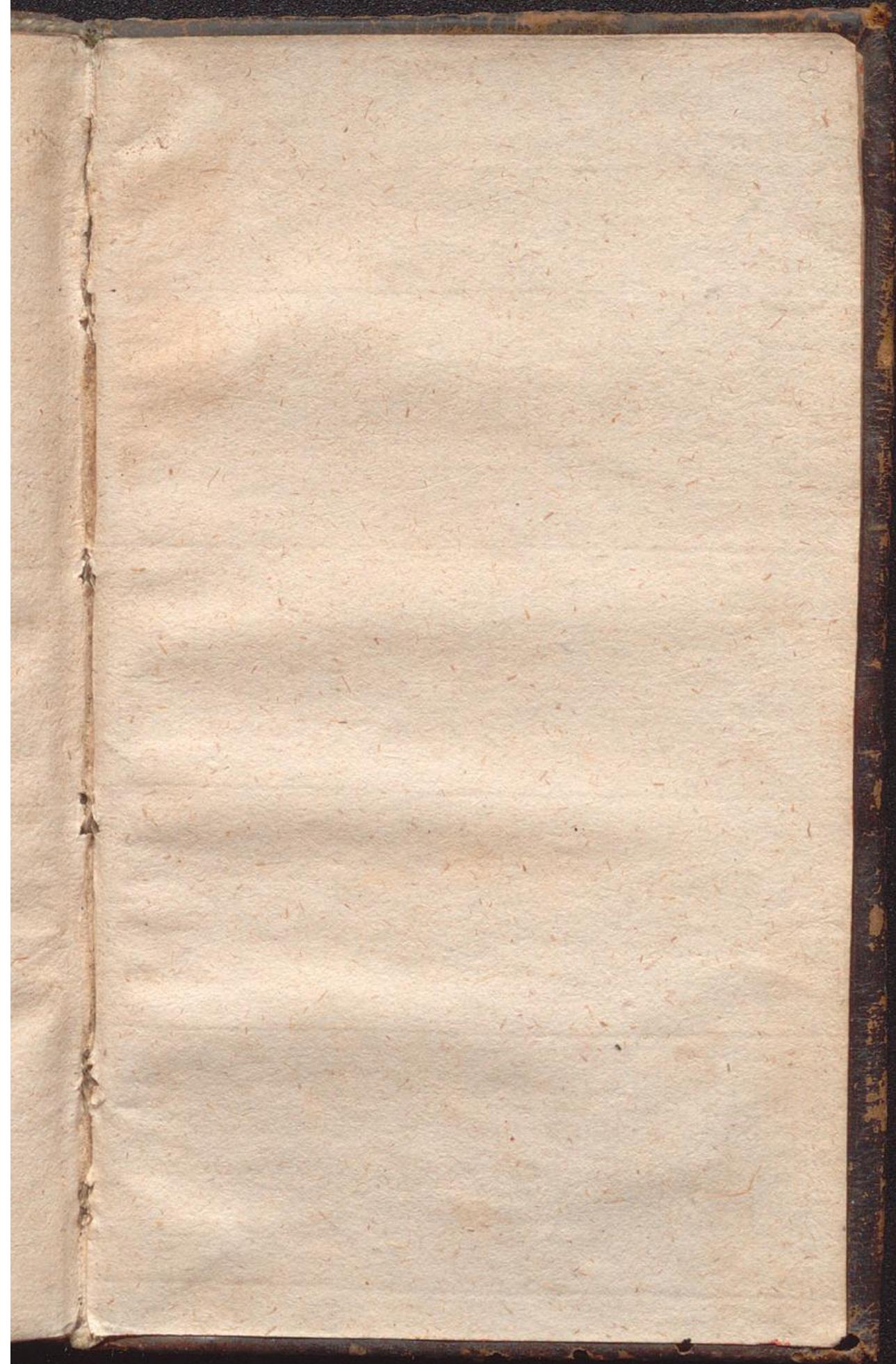

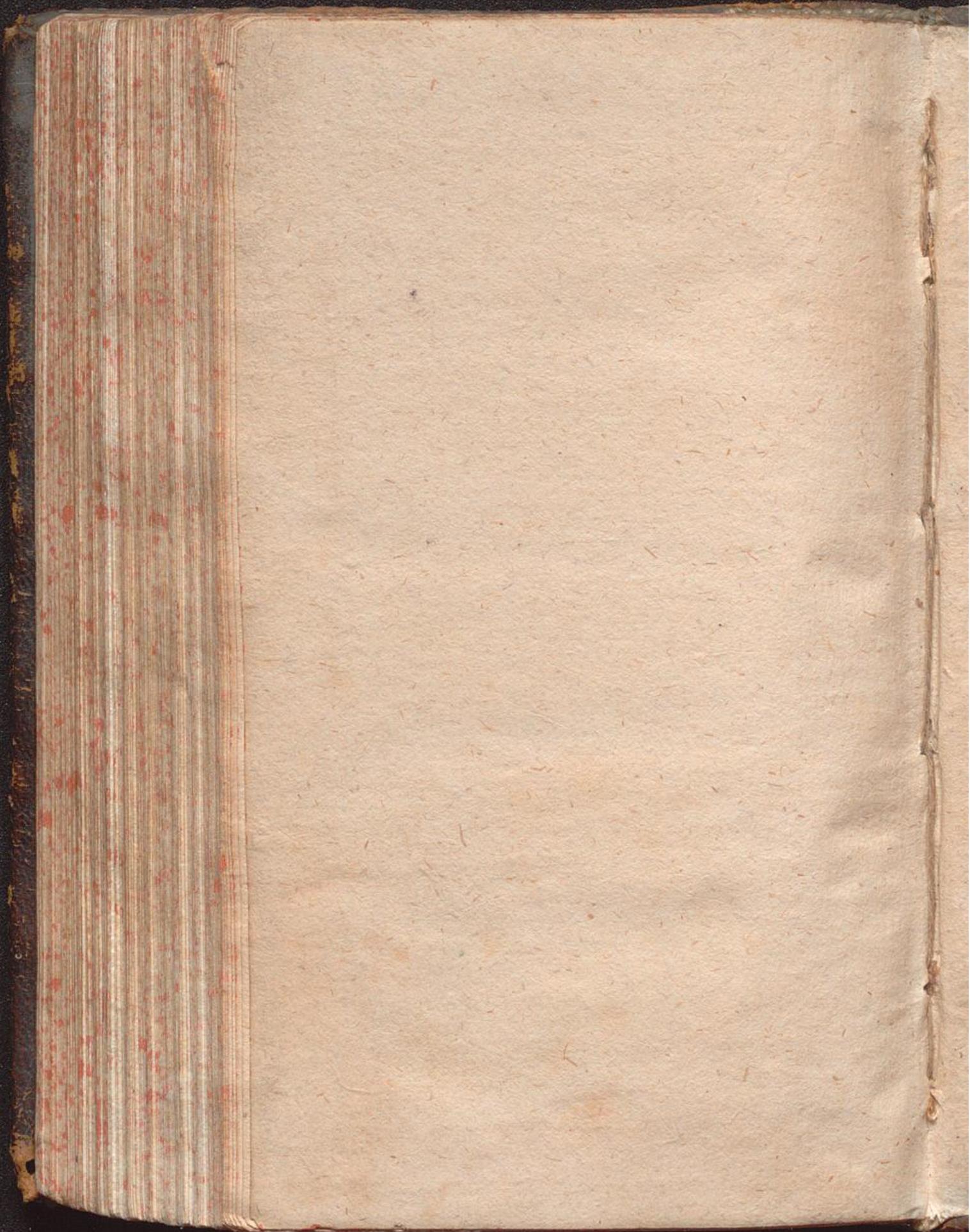

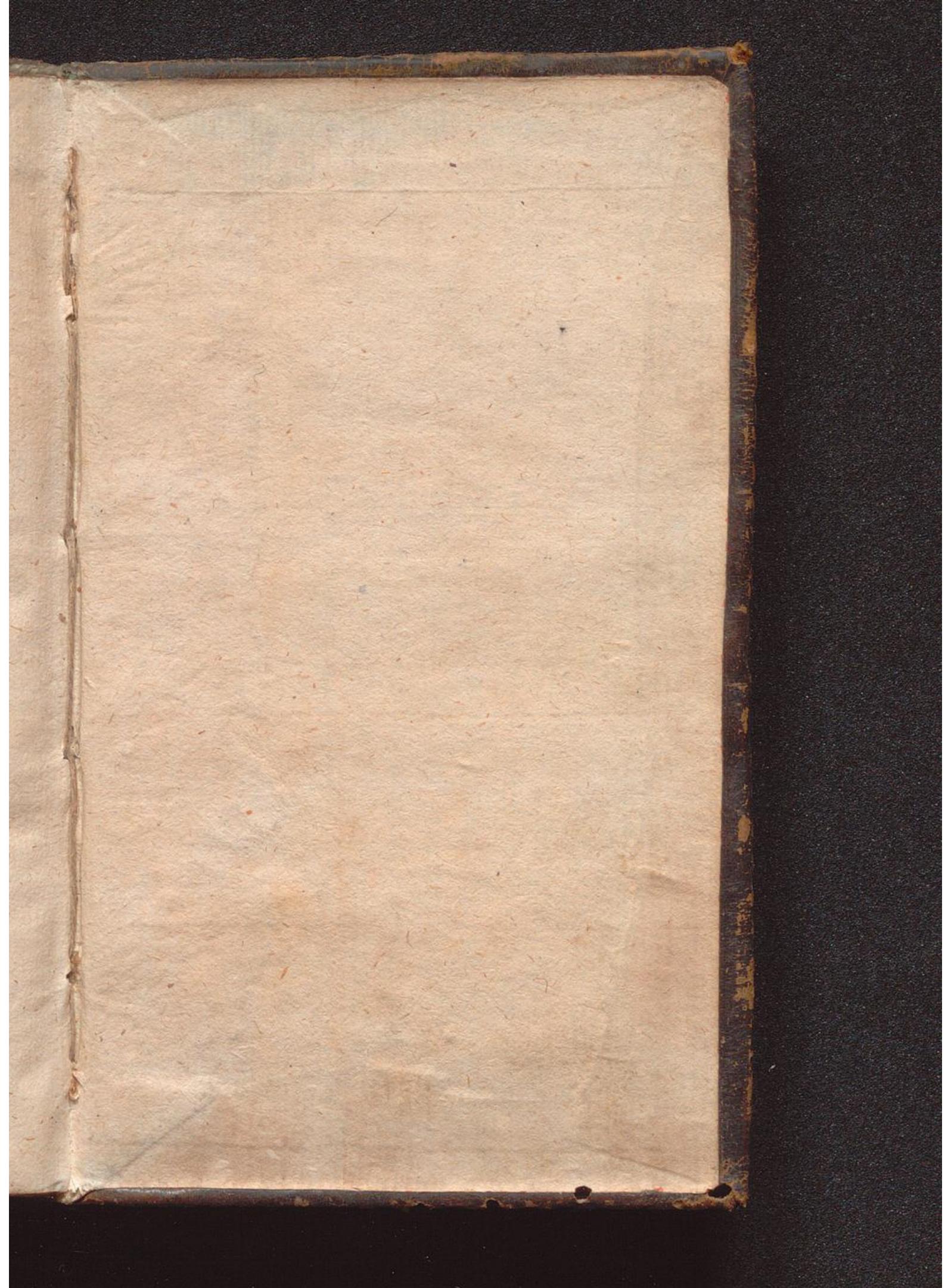

Th
4807